

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV

Evidenčné číslo: 105003/I/2019/36069191766388996

TRVALÉ VÝNIMKY V ŠTÁTOCH EURÓPSKEJ ÚNIE

Diplomová práca

2019

Bc. Katarína Kučerová

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV

TRVALÉ VÝNIMKY V ŠTÁTOCH EURÓPSKEJ ÚNIE

Diplomová práca

Študijný program: Hospodárska diplomacia

Študijný odbor: Medzinárodné ekonomické vzťahy

Školiace pracovisko: Katedra medzinárodných politických vzťahov

Vedúci záverečnej práce: PhDr. Rudolf Kucharčík, PhD.

Bratislava, 2019

Bc. Katarína Kučerová

ČESTNÉ VYHLÁSENIE

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracovala samostatne a že som uviedla všetku použitú literatúru.

Dátum: 29.4. 2019

.....

(podpis študenta)

POĎAKOVANIE

Touto cestou by som sa chcela poďakovať vedúcemu záverečnej práce PhDr. Rudolfovi Kucharčíkovi, PhD. pri spracovaní diplomovj práce, za usmernenia počas vypracovávania a za cenné rady, ktoré mi boli vždy ochotne poskytnuté.

ABSTRAKT

KUČEROVÁ, Katarína: *Trvalé výnimky v štátoch Európskej únie*- Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta medzinárodných vzťahov; Katedra medzinárodných politických vzťahov. – Vedúci záverečnej práce: PhDr. Rudolf Kucharčík, PhD. – Bratislava: FMV EU, 2019, 96 s.

Cieľom záverečnej práce je zodpovedanie na otázku, aké politické rozhodnutia stáli za vyjednaním trvalej výnimky z danej politiky Európskej únie. Vedľajším cieľom je hľadanie možných spojitostí medzi trvalou výnimkou a euroskepticizmom. V práci spájame teoretické poznatky s politickým pozadím krajín s trvalou výnimkou. Práca je rozdelená do piatich kapitol. Obsahuje 6 tabuliek. Prvá kapitola je teoretická, kde vysvetľujeme a objasňujeme podstatu modelu flexibility, ktorý súvisí s možnosťou prijatia trvalej výnimky, jednotlivých politík Európskej únie a definujeme euroskepticizmus. V druhej kapitole špecifikujeme ciele práce, použitú metodiku a metodologické postupy. Tretia kapitola sa zaoberá pochopením politickej situácie v čase prijímania trvalej výnimky so zameraním na politické rozhodnutia a hlavných politických aktérov v krajine. Záverečná kapitola sa zaoberá prepojením teoretických a praktických poznatkov z predchádzajúcich kapitol a poukázaním na súvislosť medzi trvalou výnimkou a euroskepticizmom. Výsledkom práce je ucelený a komplexný pohľad na krajiny s trvalou výnimkou a ich sklonu k euroskepticizmu.

Kľúčové slová:

Trvalá výnimka, Európska únia, euroskepticizmus, členské štáty EÚ, flexibilita v EÚ, politika krajín EÚ

ABSTRACT

KUČEROVÁ, Katarína: *Opt-outs in Countries of European Union*. University of Economics in Bratislava. Faculty of International Relations; Department of International Political Relations. – Supervisor: PhDr. Rudolf Kucharčík, PhD. – Bratislava: FIR UE, 2019, 96 p.

The aim of the final thesis is to answer the question of what political decisions were behind the negotiation of an opt-out from the European Union policy. The secondary goal is to find possible connections between permanent exception and euroscepticism. We combine theoretical knowledge with the political background of countries with an opt-out. The work is divided into five chapters. It contains 6 tables. The first chapter is theoretical, where we explain and clarify the essence of the flexibility model, which is related to the possibility of adopting a permanent exception, individual policies of the European Union and we define Euroscepticism. The second chapter specifies the objectives of the work, the methodology used and methodological procedures. The third chapter deals with the understanding of the political situation at the time of adopting a permanent exception, focusing on political decisions and major political actors in the country. The final chapter deals with the interconnection of theoretical and practical knowledge from previous chapters and the link between permanent exception and euroscepticism. The result of this work is a whole and complex picture of countries with a permanent exception and their tendency to euroscepticism.

Key words:

Opt-out, European Union, Euroscepticism, EU Member states, EU flexibility, EU countries policy

OBSAH

Zoznam skratiek	10
Zoznam tabuliek a grafov	11
Úvod.....	12
1 Úvod do problematiky.....	14
1.1 Model flexibility.....	15
1.2 Hospodárska a menová únia.....	18
1.2.1 Maastrichtské, resp. konvergenčné kritériá	18
1.3 Priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti.....	20
1.4 Schengenská dohoda	22
1.5 Spoločná bezpečnostná a obranná politika.....	24
1.6 Charta základných práv	27
1.7 Euroskepticizmus	28
2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania.....	30
3 Výsledky práce.....	32
3.1 Výnimky z hospodárskej a menovej únie.....	32
3.1.1 Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska a hospodárska a menová únia	32
3.1.2 Dánske kráľovstvo a hospodárska a menová únia	38
3.2 Výnimky z priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti.....	43
3.2.1 Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska a priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti	43
3.2.2 Írska republika a priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti	48
3.2.3 Dánske kráľovstvo a priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti	51
3.3 Výnimky zo Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky	56
3.3.1 Dánske kráľovstvo a Spoločná bezpečnostná a obranná politika	56
3.4 Výnimky z Charty základných práv	62

3.4.1	Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska a Charta základných práv	62
3.4.2	Poľská republika a Charta základných práv	67
4	Diskusia	74
	Záver	77
	Zoznam použitej literatúry	79

Zoznam skratiek

BoE	Centrálna banka Anglicka (z <i>angl.</i> BoE – Bank of England)
EBOP	Európska bezpečnostná obranná politika (z <i>angl.</i> ESD – European Security Defense Policy)
EHS	Európske hospodárske spoločenstvo (z <i>angl.</i> EEC – European Economic Community)
EPS	Európska politická spolupráca (z <i>angl.</i> EPC – European Political Cooperation)
ER	Európska rada (z <i>angl.</i> EC – European Council)
ERM II	Európsky mechanizmus výmenných kurzov II (z <i>angl.</i> EERM – The European Exchange Rate Mechanism)
ES	Európske spoločenstvo (z <i>angl.</i> EC – European Community)
ESD	Európsky súdny dvor (z <i>angl.</i> ECJ – European Court of Justice)
EÚ	Európska únia (z <i>angl.</i> EU – European Union)
HMÚ	Hospodárska a menová únia (z <i>angl.</i> EMU – Economic and Monetary Union)
NATO	Organizácia Severoatlantickej zmluvy (z <i>angl.</i> NATO – North Atlantic Treaty Organization)
Opt-out	Trvalá výnimka z určitých politík EÚ
OSN	Organizácia spojených národov (z <i>angl.</i> UN – United Nations)
PSBS	Priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti (z <i>angl.</i> AFSJ – Area of Freedom, Security and Justice)
REÚ	Rada Európskej únie (z <i>angl.</i> EUC – European Union Council)
SBOP	Spoločná obranná a bezpečnostná politika (z <i>angl.</i> CDSP – Common Defense and Security Policy)
SCP	Spoločný cestovný priestor (z <i>angl.</i> CTA – Common Travel Area)
SIS	Schengenský informačný systém (z <i>angl.</i> SIS – Schengen Information System)
SZBP	Spoločná zahraničná a bezpečnostná politika (z <i>angl.</i> CFSP – Common Foreign and Security Policy)
ZES	Zmluva o založení Európskeho spoločenstva (z <i>angl.</i> The TEC – Treaty on European Community)
ZEÚ	Zmluva o Európskej únii (z <i>angl.</i> TEU – The Treaty on European Union)
ZFEÚ	Zmluva o fungovaní Európskej únie (z <i>angl.</i> TFEU – The Treaty on the Functioning of the European Union)

Zoznam tabuliek a grafov

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1: Prehľad všetkých trvalých výnimiek podľa EUR-Lex.....	15
Tabuľka 2: Model flexibility.....	16
Tabuľka 3: Konvergenčné, resp. maastrichtské kritériá	19
Tabuľka 4: Priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti	22
Tabuľka 5: Prehľad referend v Dánsku od roku 1972	39
Tabuľka 6: Trvalé <i>opt-out</i> Dánskeho kráľovstva.....	43

Úvod

V súčasnom politickom a európskom dianí sa dostáva čoraz väčšmi do popredia otázka národnej suverenity v rámci Európskej únie. Pôvodný sen o prehlbujúcej sa integrácii Európskej únie je dnes ohrozený rastúcim euroskepticizmom a silným národným cítením. V našej práci, ktorá nadväzuje na našu bakalársku prácu na tému Trvalé a dočasné výnimky z hospodárskej a menovej únie, sa budeme venovať týmto citlivým témam, kedy si štát ponecháva svoju rozhodovaciu moc v danej politike v rukách národnej vlády. Tým sa krajiny pomaly vzdávajú od spoločného cieľa a narúšajú jednotu Európskej únie. Narozdiel od bakalárskej práce, ktorá sa plne sústredila na inštitucionálny rámec hospodárskej a menovej únie a pohľad na problematiku z ekonomického hľadiska, sa naša diplomová práca bude venovať politickému pohľadu v súvislosti s trvalými výnimkami. Pre naše potreby prevezmeme podkapitolu 3.1 o hospodárskej a menovej únii z bakalárskej práce, pričom sa budeme na danú problematiku pozerat' komplexnejšie.

Pochopenie teoretických východísk je veľmi dôležité, a preto upriamíme pozornosť na podstatu jednotlivých oblastí, kde si krajiny uplatnili výnimky. Sú nimi hospodárska a menová únia, priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, spoločná bezpečnostná a obranná politika a Charta základných práv, ktoré predstavujú kameň úrazu pre niektoré členské štáty. Z toho dôvodu si charakterizujem každú jednu a v praktickej časti aplikujeme poznatky na stanoviská krajín.

Hlavným cieľom práce bude zodpovedanie otázky, aké politické rozhodnutia stáli za vyjednaním trvalej výnimky z danej politiky Európskej únie. Popri zodpovedaní na túto otázku budeme hľadať možné spojitosti medzi trvalými výnimkami a ekuroskepticizmom, ktorý naberá na popularite naprieč celou Európskou úniou. Týmto otázkam sa budeme bližšie venovať v praktickej časti, v kapitole tri a štyri.

V praktickej časti si priblížime štyri krajiny, ktoré majú uplatnenú trvalú výnimku. Sú nimi Spojené kráľovstvo Veľkej Birtánie a Severného Írska, Dánske kráľovstvo, Írska republika a Poľská republika. Majú spomenuté krajiny euroskeptické tendencie? Bolo neprijatie európskej politiky v dôsledku nepriaznivých ekonomických dôsledkov, alebo je to rozhodnutie vlády v rámci vlastnej politickej hry? Krajiny si rozdelíme a priblížime v rámci jednotlivých politík, aby sme si mohli jednoduchšie predstaviť rozdielne pohľady a politické pozadia krajín.

Ozrejmienie problematiki považujeme za dôležité i z toho dôvodu, že rozhodnutie jednej krajiny môže mať vplyv na rozhodovanie ostatných členských krajín a v konečnom dôsledku každé rozhodnutie ovplyvní samotnú Európsku úniu a jej postavenie vo svetovom meradle.

1 Úvod do problematiky

Pre realizáciu vízie, ktorej cieľom je uľahčiť implementáciu spoločného hospodárstva v rámci Európskej únie (EÚ)¹ je potrebné, aby všetky členské krajiny participovali na čo možno najviac politikách EÚ. V posledných rokoch môžeme zaznamenať čoraz výraznejší jav. Sú to nároky členských krajín na osobitné opatrenia v dvoch rozdielnych prípadoch. Prvým prípadom je, že existuje rozdiel v chuti a ambíciách, ktoré oddeľujú členský štát od zvyšku EÚ a druhým je vplyv politických ťažkostí, ktoré izolujú členský štát od veľkej väčšiny, možno aj celej EÚ.² V práci sa budeme venovať práve tým krajinám, na ktoré povinnosť aplikácie politiky Únie, napr. hospodárska a menová únia, priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti a i. nespadá. Pôjde teda tie členské štáty, ktoré využili článok o neúčasti, tzv. *opt-out*. Jednotlivým krajinám s vyrokovanou výnimkou a politickému pozadiu jej vyjednaní sa budeme venovať vo výskumnej časti našej práce.

Samotné tzv. **opt-outs** sú priblížené v *Glosáry súhrnov EUR-Lex*³, podľa ktorého budeme detailnejšie rozoberať jednotlivé politiky. *Opt-out* predstavujú prostriedok členských krajín EÚ, ktorý zabezpečuje možnosť nepodieľať sa s ostatnými krajinami na určitom okruhu pôsobenia politiky EÚ, t.j. *opt-out*.⁴ Nakoľko sa trvalými výnimkami rozumejú rôzne politiky, na ktorých členské krajiny neparticipujú, prikladáme tabuľku s prehľadom všetkých krajín, ktoré majú uplatnené trvalé výnimky, *opt-out*.

---

¹ Z angl. *European Union*

² LA SERRE, Françoise de - WALLACE, Helen. Flexibility and Enhanced Cooperation in the European Union: Placebo rather than Panacea ? [online]. In: *Research and Policy Unit. Notre Europe*. [S.n.]. September 1997, roč. 2, s. 27. [cit. 13.11.2018]. Dostupné na internete: <https://institutdelors.eu/wp-content/uploads/2018/01/etud2-delaserrewallace-en.pdf>

³ Pozn.: EUR-Lex je internetová databáza, ktorá ponúka bezplatný prístup k Úradnému vestníku EÚ, právnym predpisom EÚ, právnym aktom, judikatúre EÚ, medzinárodným dohodám, dokumentom EZVO, súhrnom právnych predpisov a iným verejným dokumentom.

⁴ EUR-LEX. [online]. *Opting out*. [S.a.]. [cit. 13.11.2018]. Dostupné na internete: http://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/opting_out.html

Tabuľka 1: Prehľad všetkých trvalých výnimiek podľa EUR-Lex

Krajina	Celkový počet opt-out	Oblasť zavedenia výnimky				
		HMÚ	Schengenská dohoda	Spoločná bezpečnostná a obranná politika	Oblasť slobody, bezpečnosti a spravodlivosti	Charta základných práv
Spojené kráľovstvo	4	✓	✓	x	✓	✓
Dánsko	3	✓	x	✓	✓	x
Írsko	2	x	✓	x	✓	x
Poľsko	1	x	x	x	x	✓

Zdroj: Vlastné spracovanie autora na základe údajov z: EUR-LEX. *Opting out*. [S.a.]. [online]. [cit. 13.11.2018]. Dostupné na internete: http://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/opting_out.html

1.1 Model flexibility

Pre potreby našej práce si v nasledujúcej časti vysvetlíme, prečo je možné nepodielat' sa na niektorej z politík Únie a priblížime si jednotlivé politiky. V prvom rade je dôležité pochopenie pojmu flexibilita. V našom ponímaní sa vzťahuje na neúčast' na politikách EÚ. Flexibilita je ponímaná ako možnosť členského štátu vyčleniť sa z jednotného jadra Únie. EÚ je nútené, ako integračné zoskupenie, pri prijímaní stanoviska k flexibilitate ako takej, preto môžeme hovoriť o viacerých modeloch flexibility. Jednotlivé modely flexibility môžeme vidieť aj v nasledujúcej tabuľke spracovanej profesorom politiky a medzinárodných vzťahov, A. J. F. Warleigh-Lackom, z Brunelskej univerzity, v jeho diele *Demokracia v Európskej únii*⁵ z roku 2003⁶. Model flexibility EÚ profesora Warleigh-Lacka budeme využívať ako východiskový bod pri ďalšej analýze výnimiek v našej práci.

⁵ Z angl. *Democracy in the European Union*

⁶ WARLEIGH-LACK, Alex J., *Democracy in the European Union. Theory, Practice and Reform*. [online]. Sage Publication Ltd, 31.5.2012. s. 70. [cit. 13.11.2018]. ISBN 978-14-462-2114-3. Dostupné na: <http://sk.sagepub.com/books/democracy-and-the-european-union>

Tabuľka 2: Model flexibility

Model	Hlavný dôvod diferencovania	Vízia integrácie
Viac-rýchlostný (<i>Multi-speed</i>)	Neschopnosť implementovať politiku (krátkodobo)	Režim politik s rôznymi členmi, oneskorenci sa pripoja neskôr
Sústredné kruhy (<i>Concentric circles</i>)	Neschopnosť implementovať (dlhodobo)	Rozličné skupiny členských krajín okolo tvrdého jadra
À la carte (<i>À la carte</i>)	Voľba neparticipovať v určitých politikách	Režimy politik s rôznymi členmi na dlhú dobu

Zdroj: WARLEIGH-LACK, A. J., *Democracy in the EU. Theory, Practice and Reform*. 2012. s. 70

Koncept flexibility sa dostal, ako model pre európsku integráciu, do popredia v posledných pätnástich rokoch, keďže, od deväťdesiatych rokov minulého storočia neboli členské štáty EÚ schopné dosiahnuť konsenz v cieľoch, rozsahu a tempe integrácie. Ďalším dôvodom bolo veľké rozšírenie EÚ o členské krajiny s rôznym stupňom ekonomického rozvoja, sociálnych politik a i., čím sa vytvorila *de facto* bariéra pre jednoliatu integráciu, aj v prípade, ak by súhlasili všetky krajiny.⁷

V teoretickej časti našej práci sa bližšie pozrieme na viacrýchlostný model flexibility, nakoľko je najbližšie k originálnemu cieľu EÚ stanovenému v Rímskej zmluve. „*Prvok flexibility sa týka len obdobia, v ktorom všetky členské štáty spoločne dosiahnu dohodnuté ciele. Viacrýchlostný model by mal umožniť vo všeobecnosti tým, ktorí sa pôvodne nemohli, alebo nechceli zúčastniť, aby zatiaľ zostali mimo prijatia novej politickej oblasti alebo rozvoja existujúcej oblasti integrácie. Takáto hlbšia integrácia by sa mohla objaviť súčasne vo viacerých oblastiach politiky, a to s rôznym členstvom v rôznych podskupinách. Rovnako v rámci jednotlivých podskupín by sa niektorí jednotlivci mohli aj naďalej integrovať hlbšie, smerom k spoločnému cieľu, ako iní.*“⁸

Dôležitým dokumentom, ktorý rozvíja myšlienku flexibility a budúceho smerovania Únie je *Biela kniha o budúcnosti Európy: Päť scenárov*, z marca roku 2017, v rámci ktorej je zapracovaný náš bližšie spomínaný model viacrýchlostnej Európy.⁹ Niektoré prejavy

⁷ WALL, Stephen. *Flexibility and the Future of the European Union*. [online]. In: *A Federal Trust Report on Flexible Integration in the European Union*. [S.n.]. Október 2005, s. 28 [cit. 13.11.2018]. Dostupné na: http://fedtrust.co.uk/wp-content/uploads/2014/12/FedT_Flexibility_report.pdf

⁸ Ibid., [cit. 13.11.2018].

⁹ EUROPEAN COMMISSION. *White Paper on the Future of Europe: Reflections and scenarios for the EU27 by 2025*. [online]. Brussels: European Commission, 1. marec 2017. s. 32. [cit. 13.11.2018]. ISBN 978-92-79-66241-6. Dostupné na: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/white_paper_on_the_future_of_europe_en.pdf

rozdielnosti sú jemnejšie než iné. Flexibilita by sa mohla považovať za *de facto* spôsob, ako udržať hybnú silu integrácie. Model flexibility preto možno vnímať na jednej strane ako posilnený mechanizmus spolupráce. Avšak, možno ho považovať, na strane druhej, aj za prostriedok euroskepicizmu, ktorý zabraňuje hlbšej jednotnej integrácii a len udržuje menej zjednotenú a tak menej výkonnú EÚ.¹⁰

Rozdelenie Únie na tzv. *jadro a perifériu* predstavuje pre EÚ len čiastočné vyriešenie problémov. Otázkou zostáva, ako sa vyrovnáť s napätím medzi silnými nárokmi na rozmanitosť a rovnako naliehavou jednotnosťou. Spoločná odpoveď EÚ sa doteraz menila na tento problém. Spočiatku bola z veľkej časti pragmatická, asymetrická a väčšinou *ad hoc*. Európski komentátori už dlho priznávajú, že zvýšená heterogenosť si vyžaduje zrozumiteľnejšiu koncepciu toho, ktoré princípy, hodnoty a politiky definujú Úniu. Inými slovami, je potrebné určiť, ktoré politiky Únie predstavujú spoločné základy Únie a vyjadrujú spoločné hodnoty. Následne môžeme výnimky rozdeliť na **konštruktívne**, t.j. prijateľné a **deštruktívne**, t.j. neprijateľné flexibilné úpravy, ktoré by svojim použitím narušili tieto základné hodnoty. Rozlíšenie a presné stanovenie hraníc nie je jednoduché, nakoľko neexistuje konsenzus o politickom osude politik Únie. Avšak, všeobecné zásady práva EÚ zahŕňajú zásadu solidarity, právnej istoty a povinnosť spolupráce. Preto ponúkajú z právneho aj morálneho hľadiska významný potenciál ako nástroje definujúce hranice. Prepracovanie ustanovenia Lisabonskou zmluvou v článku 4 ods. 3 Zmluvy o Európskej únii (ZEÚ)¹¹ je mimoriadne sľubné v tomto smere.¹² „Podľa zásady lojálnej spolupráce sa Únia a členské štáty vzájomne rešpektujú a vzájomne si pomáhajú pri vykonávaní úloh, ktoré vyplývajú zo zmlúv.“¹³ Národné vlády sa tak zaviazu k plnému začleneniu do hlavných politik a využijú flexibilné opatrenia iba vo výnimočných a ideálne explicitne definovaných a transparentných prípadoch, aby nedošlo k zneužitiu výnimky.¹⁴

---

¹⁰ VELLUTI, Samantha. Exploring Possible Encounters between New Governance, Law and Constitutionalism in the European Union. [online]. In: *Beijing Law Review*. Lincoln: School of Law, University of Lincoln, 2013, roč. 04, č. 1, s. 12 [cit. 22.2.2019]. Dostupné na: <https://www.scirp.org/journal/PaperInformation.aspx?PaperID=28786&#abstract>

¹¹ Z angl. *The Treaty on European Union*

¹² FLETCHER, Maria. Schengen, the European Court of Justice and Flexibility under the Lisbon Treaty: Balancing the United Kingdom's 'Ins' and 'Outs'. [online]. In: *European Constitutional Law Review*. [S.n.], Február 2009, roč. 5, č. 01. [cit. 22.2.2019]. Dostupné na: http://www.journals.cambridge.org/abstract_S1574019609000716

¹³ Článok 4 ZEÚ – *Lisabonská zmluva*. 2008. s.12

¹⁴ FLETCHER, Maria. Schengen, the European Court of Justice and Flexibility under the Lisbon Treaty: Balancing the United Kingdom's 'Ins' and 'Outs'. [online]. In: *European Constitutional Law Review*. [S.n.], Február 2009, roč. 5, č. 01. [cit. 22.2.2019]. Dostupné na: http://www.journals.cambridge.org/abstract_S1574019609000716

1.2 Hospodárska a menová únia

Hospodárska a menová únia (HMÚ)¹⁵ je zatiaľ posledným a *de facto* aj najvyšším dosiahnutým stupeňom ekonomickej integrácie Únie.¹⁶ Spomenutý stupeň spočíva v spájaní hospodárskeho riadenia jednotlivých ekonomík. Európsku úniu možno zaradiť do tohto stupňa, do ktorého sa dostala postupným prehĺbovaním ekonomickej integrácie a pod vplyvom jednotlivých fenoménov, ako napríklad globalizácie, dlhovým krízam, liberalizáciou svetového obchodu a iných skutočností, ktoré zvýšili potrebu zintenzívnenia spolupráce v rámci Únie.¹⁷ „Hospodárska politika EÚ je založená na úzkej koordinácii hospodárskych politík členských štátov, na vnútornom trhu a na stanovení spoločných cieľov.“¹⁸

Výlučnou právomocou Únie je menová politika.¹⁹ Každý štát žiadajúci o členstvo musí podpísať tzv. prístupovú zmluvu, ktorej obsahom je aj podmienka zavedenia eura za národnú menu. Výsledkom je posilnenie jednotného trhu v rámci EÚ a zabezpečenie rýchlejšieho ekonomického rastu, podporenie priaznivého stavu verejných výdavkov, komfort pri obchodovaní v rámci krajín s eurom vďaka následne nepotrebným výmenným kurzom, a tak aj v konečnom dôsledku zefektívnenie výmeny tovaru a služieb a medzinárodného obchodu s tretími krajinami.²⁰

1.2.1 Maastrichtské, resp. konvergenčné kritériá

V nasledujúcej časti si prejdeme jednotlivé kritériá povinné pre každý štát, ktorý žiada o vstup do HMÚ, pričom cieľom je vyvážený ekonomický rozvoj, ktorý eliminuje napätie medzi ekonomikami členských štátov.²¹ Hlavným dôvodom pre zavedenie konvergenčných kritérií bolo, že členské štáty a ich makroekonomické veličiny boli v procese prípravy Maastrichtskej zmluvy na rôznej úrovni.²²

---

¹⁵ Z angl. *Economic and Monetary Union*

¹⁶ LIPKOVÁ, Ludmila et al. *Európska únia*. Bratislava: Sprint dva, 2011. s. 12. ISBN 978-80-893-9333-6.

¹⁷ KARAS, Viliam – KRÁLIK, Andrej. *Právo Európskej únie*. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 351. ISBN 978-80-7179-287-1

¹⁸ *Ibid.*, s. 352.

¹⁹ LIPKOVÁ, Ludmila et al. *Európska únia*. Bratislava: Sprint dva, 2011. s. 306. ISBN 978-80-893-9333-6.

²⁰ NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA. Príprava na zavedenie eura. [online]. In: *Výročná správa 2005*. [S.n.]. s. 7 [cit. 22.10.2018]. Dostupné na: http://www.nbs.sk/_img/Documents/_Publikacie%5CVyrocnáSpráva%5CSVK2005%5CVS2005_kap08.pdf

²¹ KARAS, Viliam – KRÁLIK, Andrej. *Právo Európskej únie*. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 375. ISBN 978-80-7179-287-1.

²² LIPKOVÁ, Ludmila et al. *Európska únia*. Bratislava: Sprint dva, 2011. s. 153. ISBN 978-80-893-9333-6.

Konvergenčné kritériá sú definované v článku 140 odseku 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ)²³ a v Protokole (č. 13) o kritériách konvergenencie. Nižšie prikladáme Tabuľku 3, kde sme jednotlivé kritériá opísali.²⁴ Okrem základných kritérií, t.j. tých, ktoré boli zadefinované v Maastrichte, dopĺňujeme aj jedno dodatočné kritérium, tzv. inštitucionálne kritérium, ktoré je zakotvené v článkoch 130 a 131 ZFEÚ.²⁵ Dôležitou skutočnosťou pri Európskom mechanizme výmenných kurzov II (ERM II),²⁶ od ktorého sa *de facto* odvíjajú trvalé výnimky z HMÚ je, že hoci majú štáty Únie povinnosť prijať euro, vstup je do dvojročného obdobia viazanosti národnej menovej jednotky voči euru na dobrovoľnej báze. Inými slovami, krajiny vedia, hoci nie trvalo, odkladať čas, kým vstúpia do tohoto kurzového pásma s konečným cieľom vzdania sa vlastnej meny.²⁷

Tabuľka 3: Konvergenčné, resp. maastrichtské kritériá

Konvergenčné kritérium	Charakteristika
<i>Vysoký stupeň cenovej stability</i>	<p>Inflácia:</p> <p>Priemerná inflácia za posledných dvanásť mesiacov nesmie presiahnuť priemer troch členských štátov s najnižšou infláciou o viac ako 1,5 percentuálneho bodu. Z toho vyplýva, že členský štát eurozóny je povinný udržiavať dlhodobú cenovú stabilitu a priemernú mieru inflácie počas roka.²⁸</p>
<i>Udržateľný stav verejných financií</i>	<p>Deficit a štátny dlh:</p> <p>Deficit verejných financií za posledný rok pred hodnotením nesmie presiahnuť 3% hrubého domáceho produktu (HDP) a celkový štátny dlh nesmie presiahnuť 60% HDP.</p>
<i>Dodržiavanie kurzového rozpätia</i>	<p>ERM II:</p> <p>Dva roky pred hodnotením musí byť národná mena zapojená do mechanizmu výmenných kurzov, pričom počas tohto obdobia nesmie členský štát menu jednostranne devalvovať, mena nesmie vybočiť z dohodnutého</p>

²³ Z angl. *The Treaty on the Functioning of the European Union*

²⁴ Článok 140 ZFEÚ – Lisabonská zmluva. 2008. s.105

²⁵ LACINA, Lubor – STREJČEK, Petr – BLÍŽKOVSKÝ, Petr. *Učebnice evropské integrace*. Brno: Barrister & Principal 2016. s. 216. ISBN 978-80-7485-104-9.

²⁶ Z angl. *The European Exchange Rate Mechanism*

²⁷ DĚDEK, Oldřich. Evropský měnový systém. [online]. In: *Zavedení eura v české republice*. [S.n.], 1.1.2014. [cit. 13.11.2018]. Dostupné na: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro/historie-eura/evropsky-menovy-system>

²⁸ LIPKOVÁ, Ludmila et al. *Európska únia*. Bratislava: Sprint dva, 2011. s. 154. ISBN 978-80-893-9333-6.

	fluktuálneho pásma, musí sa pohybovať blízko centrálnej parity a pri vývoji kurzu sa nesmú vyskytnúť vážne napätia
<i>Stabilnú úrokovú mieru</i>	Úroková sadzba:
	Priemerná dlhodobá úroková sadzba za posledných dvanásť mesiacov nesmie presiahnuť priemer dlhodobých úrokových sadzieb troch členských štátov s najnižšou infláciou o viac ako 2 percentuálne body. ²⁹
<i>Inštitucionálne kritérium</i>	Nezávislosť národnej centrálnej banky:
	Národná centrálna banka musí byť nezávislá na politických tlakoch, a teda nesmie monetárne nahrádzať štrukturálne reformy, ktoré majú byť uskutočnené vládou a parlamentom. ³⁰

Zdroj: Vlastné spracovanie autora na základe uvedených zdrojov. *Lisabonská zmluva*. 2008. Článok 140, odsek 1 ZFEÚ.

V práci sa budeme venovať práve tým prípadom, na ktoré táto povinnosť nespadá, teda tie členské štáty, ktoré využili článok zmluvy o neúčasti, tzv. *opt-out*. Ten sa týka konkrétne Dánska a Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska, ktorým sa budeme venovať v samostatnej kapitole ako prípadovej štúdií. Ostatné členské štáty majú povinnosť prijať euro tak, ako im ukladá prístupová zmluva jednotlivého štátu.³¹

1.3 Priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti

Európske spoločenstvá boli založené na spoločných záujmoch, cieľoch a hodnotách. Opierali sa o garantovanú ochranu ľudských práv, demokracie a právneho štátu. Po dosiahnutí colnej únie, spoločného trhu a neskoršie hospodárskej a menovej únie sa vynára nová záujmová oblasť, ktorej sa budeme bližšie venovať.³² Ňou je „*Priestor, kde sa jednotliviec bude môcť domáhať ochrany svojich práv v akomkoľvek členskom štáte a kde páchatelia trestných činov nebudú môcť zneužívať rozdiely v súdnych systémoch jednotlivých členských štátov. Cieľom integrácie v danej oblasti je otvorená a bezpečná EÚ.*“³³

²⁹ Článok 140 ZFEÚ – *Lisabonská zmluva*. 2008. s.105

³⁰ LACINA, Lubor – STREJČEK, Petr – BLÍŽKOVSKÝ, Petr. *Učebnice evropské integrace*. Brno: Barrister & Principal 2016. s. 216. ISBN 978-80-7485-104-9.

³¹ *Ibid.*, s. 216.

³² KARAS, Viliam – KRÁLIK, Andrej. *Právo Európskej únie*. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 486. ISBN 978-80-7179-287-1.

³³ KARAS, Viliam – KRÁLIK, Andrej. *Právo Európskej únie*. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 486. ISBN 978-80-7179-287-1.

Priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti (PSBS) je jednou z najrýchlejšie sa rozširujúcich politík Únie. Možno v nej identifikovať taktiež rôzne stupne zapojenia členských štátov. V súčasnosti tvoria jadro plní participanti, okolo ktorých sú krajiny s nižším stupňom účasti. PSBS zahŕňa šesť oblastí politík, a to:

- a) azyl,
- b) imigráciu,
- c) hraničné kontroly,
- d) súdnu spoluprácu v občianskych záležitostiach,
- e) policajnú kooperáciu a
- f) súdnu spoluprácu v trestných záležitostiach.

Tieto oblasti sa ďalej delia. Prvé štyri oblasti politík môžeme zaradiť do tzv. *komunitárnych*, zatiaľ čo posledné dve oblasti sú pridružené skôr do *medzivládneho* rámca kapitoly 6 ZEÚ.³⁴

Následne potom, čo sa Schengenské dohody zlúčili do zmluvy z Amsterdamu v roku 1997, došlo k presunu vo veciach azylu, víz, prisťahovalectva a občianskoprávných sporov pod systém rozhodovania platnom v prvom pilieri tzv. maastrichtského chrámu. To znamená, že sa daná oblasť *de facto* presunula na nadnárodný princíp, čím sa zaradila celá politika voľného pohybu osôb do agendy nadnárodnej spolupráce v rámci EÚ.³⁵ Pre jednoduchšie a zrozumiteľnejšie vysvetlenie uvádzame Tabuľku 4, ktorá znázorňuje chápanie oblasti slobody, bezpečnosti a spravodlivosti.

---

³⁴ DYSON, Kenneth – SEPOS, Angelos. *Which Europe? The Politics of Differentiated Integration*. Palgrave Macmillian, 2010. s. 279. ISBN 978-0-230-28952-9.

³⁵ LACINA, Lubor – STREJČEK, Petr – BLÍŽKOVSKÝ, Petr. *Učebnice evropské integrace*. Brno: Barrister & Principal 2016. s. 267. ISBN 978-80-7485-104-9.

Tabuľka 4: Priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti

Priestor slobody	Priestor bezpečnosti a spravodlivosti
Kontra na hraniciach (Schengen)	Justičná spolupráca v občianskych veciach
Azylová politika	Justičná spolupráca v trestných veciach
Migračná politika	Policajná spolupráca

Zdroj: LACINA, Lubor – STREJČEK, Petr – BLÍŽKOVSKÝ, Petr. *Učebnice evropské integrace*. Brno: Barrister & Principal 2016. s. 267. ISBN 978-80-7485-104-9.

Ako možno vidieť z tabuľky, oblasť slobody, bezpečnosti a spravodlivosti vieme rozdeliť na dve oblasti, resp. okruhy, pričom nami vyššie rozoberaná oblasť schengenského priestoru je len podmnožinou politiky pre slobodu, bezpečnosť a spravodlivosť.

1.4 Schengenská dohoda

Nakoľko sa zaoberáme v našej práci všetkými trvalými výnimkami štátov EÚ, v nasledujúcej časti si priblížime politiku schengenského priestoru, z ktorej majú zavedenú trvalú výnimku dve krajiny. Právo voľného pohybu osôb bolo dosiahnuté v rámci Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva (ZES)³⁶ v roku 1967, pričom bolo konečným cieľom postupné dosiahnutie všetkých štyroch³⁷ ekonomických slobôd³⁸. „Dôsledkom proklamatívneho charakteru práva voľného pohybu bola však existencia rôznych obmedzení, ktoré boli dané národnými predpismi dotknutých štátov a v konečnom dôsledku dostatočne nenapĺňali realizáciu práva voľného pohybu.“³⁹

Podľa článku 9 Zmluvy o Európskej únii a článku 20 Zmluvy o fungovaní Európskej únii občianstvo EÚ dopĺňa a nenahrádza občianstvo členského štátu.⁴⁰ Podpisom **Schengenskej dohody 14. júna 1985** sa dohodli Belgicko, Nemecko, Francúzsko, Luxembursko a Holandsko na postupnom odstránení kontrol na ich vnútorných hraniciach a predstavili tak slobodu pohybu pre všetkých občanov zmluvných strán, ostatných

³⁶ Z angl. *The Treaty on European Community*

³⁷ Pozn.: Štyri ekonomické slobody predstavujú sloboda tovaru, služieb, kapitálu a osôb.

³⁸ POSILNENIE UPLATŇOVANIA SCHENGENSKÉHO ACQUIS A PRÁVA EÚ JUSTIČNÝMI ORGÁNMI SR. [online]. *História a vývoj schengenského acquis*. In: [S.n.], [S.a.]. [cit. 13.11.2018]. Dostupné na: http://www.schengen.euroiduris.sk/index.php?link=historia_vyvoj_schengen_acq

³⁹ Ibid., [cit. 13.11.2018].

⁴⁰ KARAS, Viliam – KRÁLIK, Andrej. *Právo Európskej únie*. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 486. ISBN 978-80-7179-287-1.

členských štátov EÚ a aj niektorých nečlenských štátov EÚ.⁴¹ Následne nadobudol platnosť, v roku 1995, dohovor o vykonávaní Schengenskej dohody z 19. júna 1990, inak pomenovaný **Schengen II.**, nakoľko bola potrebná novelizácia v dôsledku rozrastajúceho sa počtu členských krajín EÚ. Spojené kráľovstvo ani Írsko sa nestali zmluvnými stranami Schengenskej zmluvy ani dohovoru a ponechali si možnosť vykonávať hraničné kontroly osôb bez ohľadu na to, či ide o občanov EÚ alebo štátnych občanov tretích krajín. Naopak ponechali si, v rámci protokolu v Amsterdamskej zmluve, možnosť podieľať sa na niektorých alebo aj všetkých činnostiach, ktoré sú súčasťou schengenského *acquis*.⁴² V členských krajinách, ktoré sú zmluvnými stranami, sa minimalizovali hraničné kontroly občanov EÚ na kontroly spočívajúce v preverení totožnosti na základe predloženia dokladu totožnosti. Občania z tretích krajín sú i naďalej podrobení dôkladným pasovým kontrolám.⁴³

V súvislosti so schengenským *acquis* je potrebné zdôrazniť, že postupným zrušením vnútorných hraníc vzniká väčší tlak na vonkajšie hranice. „*Samotná kontrola vonkajších hraníc EÚ bola a je nielen v záujme členského štátu, na území ktorého sa vykonáva, ale aj všetkých členských štátov, ktoré zrušili kontrolu na svojich vnútorných hraniciach.*“⁴⁴ Tým sa predchádza a eliminuje nelegálne prisťahovalectvo, ale aj obchodovanie s ľuďmi, čím zabraňuje v konečnom dôsledku ohrozeniu vnútornej bezpečnosti, verejného poriadku, verejného zdravia a medzinárodných vzťahov členských štátov. Právne a praktické aspekty kontroly hraníc sú upravené v Kódexe schengenských hraníc. Prioritou je zabezpečenie vysokého stupňa ochrany vonkajších hraníc, ktorý je založený na tzv. kompenzačných opatreniach. Každý členský štát je povinný participovať v spoločnom schengenskom priestore na kompenzačných opatreniach, pričom pod týmito opatreniami rozumieme práve vysokú ochranu a štandard vykonávania kontroly na vonkajších hraniciach. Cieľom je zabezpečenie rozvoja policajnej spolupráce, ako aj spoločný postup a spolupráca v oblasti boja proti drogám, zabezpečení efektívnosti používania Schengenského informačného systému a ochrane osobných údajov.⁴⁵

---

⁴¹ EUR-LEX. [online]. *Glossary of Summaries*. [S.n.], [S.a.]. [cit. 20.11.2018]. Dostupné na: https://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/schengen_agreement.html

⁴² *Pozn.*: Schengenské *acquis* predstavuje Schengenská zmluva, dohovor aj právne akty, ktoré sa prijali na ich základe. Protokolom č. 2 v Amsterdamskej zmluve sa schengenské *acquis* začlenilo do európskeho primárneho práva.

⁴³ KARAS, Viliam – KRÁLIK, Andrej. *Právo Európskej únie*. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 492. ISBN 978-80-7179-287-1.

⁴⁴ *Ibid.*, s. 492.

⁴⁵ KARAS, Viliam – KRÁLIK, Andrej. *Právo Európskej únie*. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 492. ISBN 978-80-7179-287-1.

V boji s kriminalitou a nelegálnou migráciou je dôležitý Schengenský informačný systém (SIS)⁴⁶, ktorý predstavuje komplexnú databázu, ktorá obsahuje množstvo citlivých informácií týkajúcich sa napríklad totožnosti za účelom vydávania osôb a cudzincov pre účely odoprenia vstupu, svedkov v súdnom konaní, nezvestných osôb, alebo je využívaný napríklad aj ako prostriedok tajného sledovania alebo zvláštnych kontrol.⁴⁷

1.5 Spoločná bezpečnostná a obranná politika

Únia sa už od svojho vzniku snaží o vymedzenie svojej pozície vo svete a zosúladienie svojho politického a ekonomického vývoja. EÚ presadzuje posilnenie a dodržiavanie ľudských práv, demokratických princípov a stability vo svete. Postupným rozširovaním Únie sa prijímali politiky, ktoré zakotvili vyššie spomínané princípy. Únia disponuje kapacitou, ktorá umožňuje realizáciu krízového manažmentu a vyslanie misií na udržanie mieru vo vnútri Európy rovnako, ako i za hranicami Únie. S pribúdajúcou globalizáciou, technologickými zmenami, ale i klimatickými zmenami je Únia nútená k vytváraniu nových nástrojov a opatrení s cieľom zabezpečiť stabilitu. Do popredia sa dostáva energetická bezpečnosť spolu s udržaním stability v rámci EÚ.⁴⁸

Pre objasnenie a bližšiu charakteristiku Spoločnej obrannej a bezpečnostnej politiky (SBOP)⁴⁹ si priblížime na úvod podkapitoly stručnú históriu Spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky (SZBP),⁵⁰ ktorou môžeme začať od roku 1970, počas ktorého začali členské štáty intenzívnejšie spolupracovať v oblasti zahraničnej politiky a medzinárodného diania. Kooperácia prebiehala na neformálnej úrovni, na ktorej sa dohodli štáty na Haagskom summite v roku 1969. Až počas Jednotného európskeho aktu (JEA),⁵¹ v platnosti od 1. júla 1987,⁵² sa SZBP začlenila do primárneho práva EÚ. *„Maastrichtská revízia primárneho práva vymedzila ciele spoločnej zahraničnej politiky po prvý raz. Zmluva o EÚ vytvorila v rámci druhého piliera predpoklady na to, aby EÚ mohla vstúpiť na medzinárodnú scénu ako globálny aktér a aby mohla vyjadrovať svoje postoje vo vzťahu k ozbrojeným*

---

⁴⁶ Z angl. *The Schengen Information System*

⁴⁷ LACINA, Lubor – STREJČEK, Petr – BLÍŽKOVSKÝ, Petr. *Učebnice evropské integrace*. Brno: Barrister & Principal 2016. s. 269. ISBN 978-80-7485-104-9.

⁴⁸ KARAS, Viliam – KRÁLIK, Andrej. *Právo Európskej únie*. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 465. ISBN 978-80-7179-287-1.

⁴⁹ Z angl. *Common Defense and Security Policy*

⁵⁰ Z angl. *The Common Foreign and Security Policy*

⁵¹ Z angl. *The Single European Act*

⁵² EURÓPSKY PARLAMENT. [online]. *Jednotný európsky akt (SEA)*. [S.n.], [S.a.]. [cit. 21.01.2019]. Dostupné na: <http://www.europarl.europa.eu/about-parliament/sk/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/single-european-act>

konfliktom, dodržiavaní ľudských práv vo svete a iným otázkam...“⁵³ Prijatím Lisabonskej zmluvy sa zjednotilo, 1. decembra 2009,⁵⁴ spoločné vystupovanie Európy vo vzťahu k partnerským krajinám sveta, pričom nenahrádza zahraničné politiky členských štátov, ale i naďalej presadzuje spoločne dohodnuté politiky.⁵⁵

Medzi hlavné úlohy SZBP Európskej únie môžeme zaradiť:

- a) ochrana mieru,
- b) posilnenie medzinárodnej bezpečnosti,
- c) podpora medzinárodnej spolupráce,
- d) rozvoj a upevňovanie demokracie a právneho štátu a
- e) dodržiavanie ľudských práv a základných slobôd.⁵⁶

Spoločná bezpečnostná a obranná politika stanovuje rámec politických a vojenských štruktúr EÚ, vojenských a civilných misií a operácií v zahraničí. Je neoddeliteľnou súčasťou SZBP. Stratéziu a inštitucionálny rámec SBOP zastrešuje Lisabonská zmluva, ktorú sa opiera o *Globálnu stratégiu EÚ 2016* s dôrazom na posilnenie úlohy Európskeho parlamentu. V článku 41 Zmluvy o Európskej únii je priblížené financovanie SZBP a SBOP, hoci samotný opis politiky SBOP je popísaný v kapitole 2 v Ustanoveniach o spoločnej bezpečnostnej a obrannej politike.⁵⁷

Členské štáty poukázali po vojne v Juhoslávii a balkánskej kríze, hlavne pri vývoji v Bosne a Hercegovine na skutočnosť, že EÚ nebola pripravená na primerané zapojenie v regióne a štáty EÚ si začali intenzívnejšie uvedomovať, že musia prevziať väčšiu zodpovednosť za dianie týkajúce sa bezpečnostných otázok v globálnom aj regionálnom meradle. Úlohy krízového riadenia sa dostali pod správu SBOP na zasadnutí Európskej rady (ER)⁵⁸ v Kolíne nad Rýnom a označujú sa ako *Petersberské úlohy*, ktorých splnenie má zabezpečiť kapacitu šesťdesiat tisíc vojakov. Vojaci majú byť akcieschopní do šesťdesiatich

---

⁵³ KARAS, Viliam – KRÁLIK, Andrej. *Právo Európskej únie*. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 466. ISBN 978-80-7179-287-1.

⁵⁴ EURÓPSKY PARLAMENT. [online]. *Lisabonská zmluva*. [S.n.], [S.a.]. [cit. 21.01.2019]. Dostupné na: <http://www.europarl.europa.eu/about-parliament/sk/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/treaty-of-lisbon>

⁵⁵ KARAS, Viliam – KRÁLIK, Andrej. *Právo Európskej únie*. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 466. ISBN 978-80-7179-287-1.

⁵⁶ EURÓPSKA ÚNIA. [online]. *Zahraničná a bezpečnostná politika. Európska zahraničná a bezpečnostná politika*. [S.n.], [S.a.]. [cit. 21.01.2019]. Dostupné na: https://europa.eu/european-union/topics/foreign-security-policy_en

⁵⁷ EURÓPSKY PARLAMENT. [online]. *Spoločná bezpečnostná a obranná politika*. [S.n.], [S.a.]. [cit. 21.01.2019]. Dostupné na: <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/sk/sheet/159/spolocna-bezpecnostna-a-obranna-politika>

⁵⁸ Z angl. *The European Council*

dní, pričom je dôležité ozrejmiť skutočnosť, že nepredstavujú založenie európskej armády. Úlohy boli definované prvýkrát Ministerskou radou Západoeurópskej únie v júni 1992 a obsahujú:

- a) humanitárne a záchranné úlohy,
- b) úlohy smerujúce na zachovanie mieru,
- c) úlohy bojových jednotiek v rámci krízového riadenia vrátane úloh smerujúcich na obnovenie mierového stavu.⁵⁹

Rozhodnutia pre SBOP sú prijímané jednomyselne Európskou radou a Radou Európskej únie (REÚ),⁶⁰ okrem výnimiek týkajúcich sa Európskej obrannej agentúry a stálej štruktúrovanej spolupráce. Lisabonská zmluva prepojila, okrem už vyššie spomínaného, SBOP s niektorými inými politikami EÚ, ako napríklad v oblasti výskumu, priemyslu a kozmického priestoru, v rámci ktorých ma Parlament výraznejšiu právomoc a v konečnom dôsledku aj väčší vplyv na SBOP. Parlament má právo kontrolovať SBOP.⁶¹ *„Parlament usporadúva pravidelné diskusie, vypočutia a semináre týkajúce sa týchto tém: civilných a vojenských misií SBOP, medzinárodných kríz s bezpečnostnými a obrannými dôsledkami, multilaterálnych rámcov pre otázky bezpečnosti, kontroly zbraní a zákaz šírenia zbraní, boja proti terorizmu a organizovanej trestnej činnosti, osvedčených postupov na zvýšenie efektívnosti investícií do bezpečnosti a obrany a vývoja právnych a inštitucionálnych aspektov EÚ v týchto oblastiach.“*⁶²

Jedným z problémov SBOP je stále obmedzený rozsah právomocí. Tento problém vyplýva z jednoduchej skutočnosti, že členské štáty nie sú ochotné vzdať sa suverenity v prospech Únie v plnom rozsahu a radšej si ponechávajú väčšinu svojich rozhodnutí na svojich vládnych zložkách. Z toho vyplývajú je vývoj SBOP ako aj SZBP podstatne pomalší ako napríklad vznik colnej únie, spoločného trhu a hospodárskej a menovej únie Európskej únie, nakoľko sa otázka bezpečnosti týka chúlостivejších tém. Členské štáty si ponechávajú časť rozhodovaní vo svojich rukách, pričom je diskutabilné, či takéto rozhodnutie neoslabuje pozíciu EÚ v danej politike.⁶³

---

⁵⁹ KARAS, Viliam – KRÁLIK, Andrej. *Právo Európskej únie*. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 474. ISBN 978-80-7179-287-1.

⁶⁰ Z angl. *The European Union Council*

⁶¹ EURÓPSKY PARLAMENT. [online]. *Spoločná bezpečnostná a obranná politika*. [S.n.], [S.a.]. [cit. 21.01.2019]. Dostupné na: <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/sk/sheet/159/spolocna-bezpecnostna-a-obrana-politika>

⁶² Ibid., [cit. 21.01.2019].

⁶³ LACINA, Lubor – STREJČEK, Petr – BLÍŽKOVSKÝ, Petr. *Učebnice evropské integrace*. Brno: Barrister & Principal 2016. s. 205. ISBN 978-80-7485-104-9.

1.6 Charta základných práv

„Pamätajúc na svoje duchovné a morálne dedičstvo, je Únia založená na nedeliteľných a univerzálnych hodnotách ľudskej dôstojnosti, slobody, rovnosti a solidarity; je založená na zásadách demokracie a právneho štátu. Do stredobodu svojej činnosti stavia človeka, a to zavedením občianstva Únie a vytvorením priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti.“⁶⁴ Preambula Charty základných práv EÚ jasne naznačuje štruktúru a smerovanie danej politiky. Zachovanie demokratických hodnôt a ľudských práv je neoddeliteľnou súčasťou EÚ a zakladá sa na nich nie len v rámci spoločenstva, ale i v medzinárodnom meradle, napríklad pri SBOP.

Inštitút základných práv bol prijatý do Únie spolu so zmluvou v Nice, ktorá nadobudla platnosť v roku 2003⁶⁵, pričom Charta bola pozmenená neskôr v roku 2007 v Štrasburgu.⁶⁶ Charta mala do nadobudnutia platnosti Lisabonskej zmluvy v roku 2009 charakter nezáväzne politického dokumentu a až Lisabonskou zmluvou získal tento inštitút rovnakú právnu silu ako zakladajúce zmluvy.⁶⁷ Prijatím Charty sa potvrdili ambície Únie smerujúce k vytvoreniu politického spoločenstva, ktoré bude zdieľať hodnoty a ciele prevyšujúce hospodársku integráciu. *De facto* neskoré prijatie tak významného dokumentu ako je Charta pripisujeme dlhodobu prvoradému smerovaniu Únie k posilňovaniu hospodárskej spolupráce a prenechaním otázky ľudských práv a demokracie na národné ekonomiky, ktoré by presadzovali a dohliadali na plnenie týchto hodnôt. Prijatie Charty za právne záväzný dokument možno vnímať ako úsilie členských krajín posilniť svojim občanom v domácej, ale i v zahraničnej krajine rovnaké podmienky, čím sa prehĺbuje európska integrácia.⁶⁸

Do právomoci Charty patrí uplatňovanie nariadení, rozhodnutí alebo implementácia smerníc a do cieľovej skupiny nepatria len inštitúcie Únie, ale i členské štáty. Charta sa môže aplikovať výhradne na oblasti pod právomocou EÚ, t.j. nerozširuje právomoci Únie, len berie ohľad na ochranu základných ľudských práv a slobôd, čím aj chráni jednotlivca pred

⁶⁴ ÚRADNÝ VESTNÍK EURÓPSKEJ ÚNIE C 326/391. [online]. Charta základných práv Európskej Únie. [S.n.], 2012. [cit. 22.1.2019]. s. 5. ISSN: ISSN 1997-1037.

⁶⁵ EURÓPSKY PARLAMENT. [online]. Zmluva z Nice. [S.n.], [S.a.]. [cit. 22.1.2019]. Dostupné na: <http://www.europarl.europa.eu/about-parliament/sk/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/treaty-of-nice>

⁶⁶ ĽUDSKÉ PRÁVA. [online]. Charta základných práv EÚ. Právna úprava ochrany ľudských práv v Európskej únii a v Rade Európy a ich aplikácia v podmienkach Slovenskej republiky. [S.n.], [S.a.]. [cit. 22.01.2019]. Dostupné na: http://ludskeprava.euroiuris.sk/index.php?link=charta_zakladnych_prav_eu

⁶⁷ EURACTIV. [online]. Charta základných práv EÚ sa čoraz viac stáva odkazom pre rozhodnutia súdov. [S.n.], 5. máj 2015. [cit. 22.01.2019]. Dostupné na: <https://euractiv.sk/section/all/news/charta-zakladnych-prav-eu-sa-coraz-viac-stava-odkazom-pre-rozhodnutia-sudov/>

⁶⁸ KARAS, Viliam – KRÁLIK, Andrej. *Právo Európskej únie*. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 247. ISBN 978-80-7179-287-1.

neoprávnenými zásahmi inštitúcií Únie. Charta predstavuje ucelený dokument sústredujúci dovedy rozptýlené nástroje na ochranu práv. Spája vnútroštátne aj medzinárodné nástroje a dopĺňa ich o nové výzvy dvadsiateho prvého storočia,⁶⁹ ako napríklad ochrana práv v oblasti digitálnych technológií.⁷⁰

Pre podklady k praktickej časti našej práce prikladáme aj práva obsiahnuté v Charte, ktoré sú rozdelené do šiestich oblastí:

- a) **Dôstojnosť** – nedotknuteľnosť ľudskej dôstojnosti, právo na život, právo na nedotknuteľnosť osoby, zákaz mučenia a i.,
- b) **Slobody** – právo na slobodu a osobnú bezpečnosť, právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života, ochrana osobných údajov, právo uzavrieť manželstvo a založiť rodinu, sloboda myslenia, svedomia a náboženského vyznania a i.,
- c) **Rovnosť** – rovnosť pred zákonom, zákaz diskriminácie, rešpektovanie kultúrnej, náboženskej a jazykovej rozmanitosti a i.,
- d) **Solidarita** – právo pracovníkov na informácie a konzultácie v rámci podniku, právo na kolektívne vyjednávanie a kolektívne akcie, právo na prístup k službám v zamestnanosti, ochrana v prípade bezdôvodného prepustenia a i.,
- e) **Občianstvo** – aktívne a pasívne volebné právo vo voľbách do Európskeho parlamentu a do orgánov územnej samosprávy, právo na dobrú správu vecí verejných, právo na prístup k dokumentom a i.
- f) **Spravodlivosť** – právo na účinný prostriedok nápravy a spravodlivý proces, prezumpcia nevinoty a právo na obhajobu, zásada zákonitosti a primeranosti trestných činov a trestov a i.⁷¹

1.7 Euroskepticizmus

Nakoľko sa naša práca sústreďuje na možnú otázku euroskepticizmu v súvislosti s prijatím výnimiek, je potrebné definovanie euroskepticizmu a jeho počiatku. Podľa *Euractiv-u*, „Vo svojich počiatkoch sa [Euroskepticizmus] spájal výlučne s Veľkou Britániou. Bol iba novým vyjadrením „splendid isolation“ ostrovnej krajiny, jej dištancu voči kontinentu, i voči silnému integračnému tandemu Nemecko-Francúzsko. Neskôr sa

---

⁶⁹ Ibid., s. 248.

⁷⁰ EURACTIV. [online]. *Charta základných práv EÚ sa čoraz viac stáva odkazom pre rozhodnutia súdov*. [S.n.], 5. máj 2015. [cit. 22.01.2019]. Dostupné na: <https://euractiv.sk/section/all/news/charta-zakladnych-prav-eu-sa-coraz-viac-stava-odkazom-pre-rozhodnutia-sudov/>

⁷¹ KARAS, Viliam – KRÁLIK, Andrej. *Právo Európskej únie*. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 248. ISBN 978-80-7179-287-1.

*euroskeptickými postojmi „nakazili“ aj iné krajiny.*⁷² Euroskepticizmus predstavuje vzťah verejnosti k Európskej únii. Prvýkrát ho možno spájať s prijatím Maastrichtskej zmluvy a tzv. nástupom obmedzeného súhlasu, kedy začínajú klásť členské krajiny väčší dôraz na svoje národne záujmy a individuálnu zahraničnú politiku v rámci a mimo Únie.⁷³ V Krátkom slovníku slovenského jazyka je pojem zadefinovaný ako „*Skeptický postoj k utvoreniu integrovaného federalizovaného európskeho štátu.*“⁷⁴

Zo spomenutého možno zvýrazniť dve tvrdenia. Spojené kráľovstvo začalo dnes populárny fenomén euroskepticizmu a čoraz hlasnejší názor verejnosti v otázke prehlbovania integrácie. Vo výskumnej časti bližšie ozrejníme postoj Spojeného kráľovstva v súvislosti s jednotlivými politikami, rovnako ako aj vývoj verejnej mienky obyvateľov členských krajín Únie, ktorí zohrávali dôležitú úlohu na pozadí prijatia *opt-out*.

---

⁷² GYÁRFÁŠOVÁ, OLGA. Euroskepticizmus má veľa podôb. [online]. In: *Euractiv*. [S.n.], 1.apríl 2014. [cit. 10.3.2019]. Dostupné na : <https://euractiv.sk/section/all/opinion/euroskepticizmus-ma-vela-podob-000180/>

⁷³ Ibid., [cit. 10.3.2019].

⁷⁴ SLOVNÍK.SK. [online]. *Euroskepticizmus*. [S.n.], [S.a.]. [cit. 10.3.2019]. Dostupné na: <https://slovník.azet.sk/pravopis/?q=euroskepticizmus>

2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania

Objektom skúmania našej práce je charakteristika štátov EÚ, ktoré majú zavedenú trvalú výnimku z politík Únie. Naša práca vychádza z nami skúmanej bakalárskej práce na tému Trvalé a dočasné výnimky z hospodárskej a menovej únie, ktorú sme hlbšie skúmali v spojitosti s možným euroskepticizmom, ku ktorému sme dospeli v závere bakalárskej práce. Vychádzame pri tom z teoretických poznatkov týkajúcich sa európskych politík, trvalých výnimiek a modelu flexibility, ako aj vedeckých článkov rozoberajúcich politické pozadie v krajinách v období prijatia výnimky.

Hlavným cieľom našej práce je zodpovedať otázku, aké konkrétne politické rozhodnutia stáli za vyjednaním trvalej výnimky z danej politiky Únie v Spojenom kráľovstve Veľkej Británie a Severného Írska, Dánskom kráľovstve, Írskej Republike a Poľskej republike. Vedľajším cieľom práce je hľadanie spojitostí medzi trvalou výnimkou a euroskepticizmom.

V prvej kapitole definujeme syntézou odbornej ekonomickej a právnej literatúry jednotlivé politiky Únie, euroskepticizmus, ako aj model flexibility, ktorý umožňuje použitie trvalej výnimky členským štátom Únie. Analýzu, ktorú využívame v teoretickej časti následne použijeme ako náš východiskový bod v praktickej časti, kde aplikujeme teoretické poznatky o politike Únie do politického kontextu jednotlivých štátov s *opt-out*.

V tretej kapitole zodpovedáme na nami položenú otázku – aké politické rozhodnutia stáli za vyjednaním trvalej výnimky z danej politiky EÚ, ktorú považujeme za veľmi aktuálnu, nakoľko je problém nejednoty názorov a postojov v Únii v súčasnosti diskutovanou témou. Za použitia teoretických východísk z prvej kapitoly rozoberáme jednotlivé oblasti politík, s ktorými krajiny nesúhlasili, a na ktorých si postavili argumentáciu prijatia trvalej výnimky. Tým pochopíme, prečo krajiny plne neparticipujú na danej politike a dedukciou vysvetlíme, že problémom neboli ekonomické nevýhody, ktoré by z politiky vyplývali, ak by krajina prijala politiku v plnom rozsahu. Podkapitola 3.1 o hospodárskej a menovej únie je prevzatá z našej bakalárskej práce, pričom namiesto skúmania problematiky eura sa sústreďujeme na politický kontext a v Diskusii prichádzame, na rozdiel od bakalárskej práce, ku konkrétnejším záverom z iného pohľadu.

Existuje spojitosť medzi trvalou výnimkou a euroskepticizmom? V poslednej, štvrtej kapitole hľadáme pomocou komparácie a syntézy z prvej a tretej kapitoly spoločné znaky v jednotlivých krajinách, ktoré sú možným prejavom euroskepticizmu a opakujú sa jednak pri viacerých politikách jednej krajiny, ako aj pri viacerých krajinách a jednej politike.

Syntézou teoretických východísk z prvej kapitoly a praktických poznatkov z tretej krajiny vytvárame celistvý a komplexný obraz o politickom pozadí a hlavných okolnostiach v spojitosti s vyjednaním a prijatím trvalej výnimky.

Práca je rozdelená do teoretickej časti a dvoch praktických, pričom v teoretickej časti metódami syntézy, analýzy a komparácie z odbornej literatúry vytvárame komplexnejší pohľad na jednotlivé politiky a modely participácie v rámci Únie. Následne využívame v dvoch praktických kapitolách viaceré knižné aj internetové odborné pramene pre ucelenejší pohľad na problematiku a načrtáme spoločné súvislosti a prepojenia politiky Únie s vnútroštátnou politikou.

S cieľom komplexnejšieho a objektívnejšieho pohľadu využívame rôzne literárne zdroje. Za základné teoretické knižné zdroje považujeme Európske právo od autorov Karas, V. a Králik, A., ďalej pracujeme s publikáciou Učebnice evropské integrace od skupiny autorov Lacina, L., Strejček, P. a Blížkovský P. spolu s knihou Európska únia od autorky Lipková, Ľ. et al. Pri právnom pohľade sa v našej práci opierame o Lisabonskú zmluvu, z ktorej čerpáme aj Protokoly v tretej kapitole, nakoľko zakotvujú trvalé výnimky. V praktickej časti čerpáme predovšetkým z odborných internetových článkov, ktoré detailne analyzujú problematiku, a z ktorých sme pre naše účely čerpali názory, pohľady a postoje vlád krajín ako i verejnosti. Jednými z hlavných autorov článkov využívaných pri praktickej časti je napríklad Buch Roger, Bulmer Simon, Fletcher Maria, O'Sullivan Charles, Adler-Nissen Rebecca, Olsen Grom Rye, Barnard Catherine, ako aj v neposlednom rade Zwolski Kamil.

3 Výsledky práce

Nasledujúca časť našej práce je venovaná praktickému skúmaniu politického pozadia v členských štátoch Únie, ktoré patria do skupiny krajín s uplatnenou trvalou výnimkou tak, ako uvádzame v Tabuľke 1 (s. 15) podľa EUR-Lexu. Podkapitolu 3.1 o výnimkách z hospodárskej a menovej únie sme už rozobrali v bakalárskej práci. Rozdielnosťou je rozšírenie práce o zostávajúce krajiny s výnimkou a taktiež aj pohľad na výnimky. Na rozdiel od bakalárskej práce, ktorá sa plne sústredila na európske a ekonomické otázky sa v našej diplomovej práci venujeme politickým aspektom a možnej otázke euroskeptizmu.

3.1 Výnimky z hospodárskej a menovej únie

Prijatím Lisabonskej zmluvy sa, okrem zmeny názvu, zaradili do zmluvy nové protokoly, z ktorých niekoľko spomenieme, nakoľko sa budeme na dané protokoly nižšie v našej práci odvolávať pri charakteristike postavenia Spojeného kráľovstva a Dánskeho kráľovstva v rámci HMÚ:⁷⁵

- **Protokol (č. 4)** o postavení Spojeného kráľovstva a Írska s ohľadom na priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti,
- **Protokol (č. 5)** o postavení Dánska,
- **Protokol (č. 25)** o niektorých ustanoveniach týkajúcich sa Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska,
- **Protokol (č. 26)** o niektorých ustanoveniach týkajúcich sa Dánska.

3.1.1 *Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska a hospodárska a menová únia*

Vychádzajúc z práva EÚ a možnosti využitia zásady flexibility, teda nepodieľať sa na určitých aktivitách trvalo, môžeme hovoriť o dvoch krajinách – Spojené kráľovstvo a Dánsko. Obe krajiny zaradíme medzi tzv. **krajiny s opt-out výnimkami**. Tieto krajiny si ponechali samostatnosť v určitých oblastiach, ktoré inak podliehajú spoločnej koordinácii.⁷⁶

---

⁷⁵ Zoznam protokolov, ktoré sa menia a dopĺňajú Lisabonskou zmluvou. ZFEÚ – *Lisabonská zmluva*. 2008. s. 206

⁷⁶ EUROPEAN CENTRAL BANK. [online]. *Legal Aspects of the European System of Central Banks*. [S.n.], 2005. [cit. 26.1.2017]. s. 208 ISBN 92-9181-702-3. Dostupné na: https://www.google.com/url?q=https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/legalaspectsescben.pdf%3F2836f971198cc2b573779f5185159749&sa=U&ved=0ahUKEwiptvr44N3RAhVCL8AKHdDFAk0QFggNMAM&cli ent=internal-uds-cse&usg=AFQjCNG0_2nNygCMcDkfMpPg8YFGILMltg

„Už od pristúpenia k Európskym spoločenstvám v roku 1973 boli, Spojené kráľovstvo a Dánsko komentátormi a výskumníkmi často označované za zvláštnu dvojicu v ES/EÚ politikách.“⁷⁷

Podľa Protokolu č. 25 Lisabonskej zmluvy nebolo Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska (Spojené kráľovstvo) povinné prijať euro za svoju národnú menovú jednotku s tým, že si ponechávalo právomoci v oblasti menovej politiky podľa národného práva. Spojené kráľovstvo však mohlo kedykoľvek upustiť od svojej výnimky z HMÚ po oznámení svojho úmyslu prijať euro.⁷⁸

Zásadným rozdielom krajín s trvalou výnimkou z HMÚ, t.j. Dánsko a Spojené kráľovstvo, sú aktéri, ktorí prijímajú politické rozhodnutia. V Spojenom kráľovstve zohrávala verejnosť viac-menej nepriamu úlohu a to práve vďaka zvrchovanému parlamentu, kde majú moc v rukách politické strany. Integrované prístupy, už od pristúpenia v roku 1973, tvorili hlavný bod rozkolu názorov na budúcnosť krajiny. V Spojenom kráľovstve môžeme vidieť tendencie politických strán, medzi pravicovou a ľavicovou stranou a medzi zástancami samostatnosti pred integráciou.⁷⁹ V tejto podkapitole sústredíme pozornosť na významné udalosti, ktoré mali za následok zmenu prístupu Spojeného kráľovstva voči EÚ a referendá, ktoré prebehli od ich vstupu až po súčasnosť.

Ako sme už vyššie uvádzali, vstup Spojeného kráľovstva do ES datujeme do roku 1973 spolu s Dánskom a Írskom.⁸⁰ O dva roky neskôr bolo vyhlásené **referendum** v roku 1975, ktoré spočívalo v otázke „*Myslíte si, že by malo Spojené kráľovstvo zotrvať v Európskom spoločenstve (jednotnom trhu)?*“.⁸¹ Úspešné referendum o zotrvaní v ES, v ktorom občania hlasovali v prospech EÚ v celkovom percentuálnom pomere 67%, bolo prvé z dvoch za celú účasť Spojeného kráľovstva v ES/EÚ.

---

⁷⁷ SEVALDSEN, J. 1997. Degrees of Awkwardness: British and Danish Attitudes towards European Integration. In: *Proceedings from the VIth NAES Conference*, Tromsø 25-8 Máj 1995. Citované podľa: LARSEN, Helle. British and Danish European Policies in 1990s: A Discourse Approach. [online]. In: *European Journal of International Relations*. [S.n.]. 1999, roč. 5, č. 4, s. 451 – 483. [cit. 1.12.2018]. ISSN: 1354-0661. Dostupné na: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1467-9477.00061/pdf>

⁷⁸ Protokol (č. 25) o niektorých ustanoveniach týkajúcich sa Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska. *Lisabonská zmluva*. 2008. s. 304

⁷⁹ LARSEN, Helle. British and Danish European Policies in 1990s: A Discourse Approach. [online]. In: *European Journal of International Relations*. [S.n.]. 1999, roč. 5, č. 4, s. 451 – 483 [cit. 1.12.2018]. ISSN: 1354-0661. Dostupné na: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1467-9477.00061/pdf>

⁸⁰ EUROPEAN UNION. [online]. *The History of the European Union - 1973*. [S.n.], [S.a.]. [cit. 1.12.2018]. Dostupné na: https://europa.eu/european-union/about-eu/history/1970-1979/1973_en

⁸¹ THE GUARDIAN. [online]. *Britain'S 1975 Europe Referendum: What Was It Like Last Time?* [S.n.], 25.2.2016. [cit. 18.3.2017]. Dostupné na internete: <https://www.theguardian.com/politics/2016/feb/25/britains-1975-europe-referendum-what-was-it-like-last-time>

Britský rabat je prvou vyjednanou výnimkou Spojeného kráľovstva.⁸² Konzervatívnu stranu, ktorá bola vládnu stranou, na čele s Margaret Thatcherovou, možno charakterizovať viacerými tendenciami, pričom jednou z nich sú napríklad ekonomická liberalizácia, politika nízkych daní alebo silná samostatná zahraničná politika. Taktiež, v roku 1979 vstúpila krajina do **ERM I**.⁸³ Margaret Thatcherová, prezývaná železná lady, si zaslúžila toto pomenovanie práve vďaka nekompromisnosti a rozhodnosti, napríklad pri Britskom rabate.⁸⁴ „*Britský rabat je zľava z odvodov do spoločného rozpočtu – vypočítava sa ako 66% z rozdielu medzi prostriedkami, ktoré Spojené kráľovstvo do spoločného rozpočtu odvedie a prostriedkami, ktoré v rámci rôznych politik EÚ dostáva naspäť*“.⁸⁵ Rabat bol vyjednaný v roku 1984 na zasadnutí Európskej rady vo Fontainebleau a to z toho dôvodu, že výdavky na poľnohospodárstvo EÚ predstavovali v tomto období skoro až 80%, nakoľko Spojené kráľovstvo nemalo silnú poľnohospodársku politiku. Avšak, financovanie rozpočtu EÚ z britskej pokladne nebolo považované za spravodlivé voči Spojenému kráľovstvu, krajina začala apelovať na získanie výnimky. Pre bližšie objasnenie, rabat bol vrátený vždy po štyroch rokoch, pričom autorka článku Kateřina Šimová z Euroskopu opisovala samotný systém mechanizmu ako zastaraný, komplikovaný, nespravodlivý a dlhodobo neudržateľný.⁸⁶ Otázne je, nakoľko spravodlivý bol rabat voči členským krajinám EÚ, ktoré neboli v danej dobe súčasťou ES/EÚ, ale vynakladali svoje finančné prostriedky na vrátenie sumy, z ktorej rabat pozostával.⁸⁷

V októbri 1990 vstúpila krajina do **ERM II**, hoci len na necelé dva roky⁸⁸, nakoľko bolo cieľom Spojeného kráľovstva až do roku 1997⁸⁹ „*doviesť Britániu do srdca Európy*“.⁹⁰ Oznámenie o vstupe Spojeného kráľovstva do ERM II sa udialo 5. októbra 1990, pričom

---

⁸² Pozn.: Britský rabat bol v rokoch vlády Margaret Thatcherovej od 1979 až do roku 1990.

⁸³ BRIT POLITICS. [online]. *What Is Thatcherism?* [S.n.], [S.a.]. [cit. 1.12.2018]. Dostupné na: <http://www.britpolitics.co.uk/thatcherism>

⁸⁴ BBC. [online]. *What Is Thatcherism?* [S.n.], 10. apríl 2013. [cit. 18.3.2017]. Dostupné na: <http://www.bbc.com/news/uk-politics-22079683>

⁸⁵ EUROSKOP. [online]. *Problémy rozpočtu EÚ*. [S.n.], [S.a.]. [cit. 18.3.2017]. Dostupné na: <https://www.euroskop.cz/8921/sekce/problemy-rozpocetu-eu/>

⁸⁶ Ibid., [cit. 18.3.2017]

⁸⁷ EUROSKOP. [online]. *Problémy rozpočtu EÚ*. [S.n.], [S.a.]. [cit. 18.3.2017]. Dostupné na: <https://www.euroskop.cz/8921/sekce/problemy-rozpocetu-eu/>

⁸⁸ LIBCOM. [online]. *1990 – 1992: Britain and The Politics of the European Exchange Rate Mechanism*. [S.n.], január 2006. [cit. 18.3.2017]. Dostupné na: <https://libcom.org/library/britain-european-exchange-rate-mechanism>

⁸⁹ Pozn.: Cieľ bol zadaný za vlády Johna Majora, ktorého mandát premiéra bol od roku 1990 do 1997. Major bol celkovo sedemdesiaty tretí premiér, pričom sa pokladá za osobnosť, ktorá zapríčinila skutočný postup vývoja krajiny smerom k HMÚ.

⁹⁰ LARSEN, Helle. *British and Danish European Policies in 1990s: A Discourse Approach*. [online]. In: *European Journal of International Relations*. [S.n.], 1999, roč. 5, č. 4, s. 451 – 483 [cit. 1.12.2018]. ISSN: 1354-0661. Dostupné na: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1467-9477.00061/pdf>

inflácia dosahovala 10,9%, t.j. požiadavky pre vstúpenie do ERM neboli splnené. Kráľovstvo si obhájilo vstup bez splnenia požiadaviek tým, že im účasť na ERM zabezpečí zníženie inflácie v ekonomike. Tým následne zabezpečí z ekonomického hľadiska vhodnejšiu ekonomickú bázu pre riadenie makroekonomickej politiky. Problémy s vysokou infláciou boli zjavné už pri vstupe do ERM I v roku 1979 ešte za vlády Margaret Thatcherovej a ani vstup do ERM II nezapríčinil očakávaný úspech. Inflácia mierne klesla do roku 1990, čo však bolo zapríčinené z časti aj poklesom cien palív a po roku 1990 sa inflácia zdvojnásobila. Jedným zo spôsobov potlačenia inflácie v krajine boli aj zvýšené úrokové sadzby na 15%.⁹¹ „Boli úrokové sadzby príliš vysoké na zvládnutie inflácie? To samozrejme závisí od určeného cieľa. Bohužiaľ [...], vstupom do ERM vláda obetovala svoje možnosti výberu svojej vlastnej hranice inflácie. Bola ochotná obetovať ju v domnienke, že výsledné členstvo zníži hranicu inflácie.“⁹² V septembri 1992 nepomohli oslabujúcej sa libře ani zvýšené úrokové sadzby, ani vykupovanie meny prostredníctvom Centrálnej banky Anglicka (BoE).⁹³ Vyplývajúc z uvedeného, oslabovanie libry šterling voči euru i americkému doláru spôsobovalo problémy nie len v rámci krajiny samotnej, ale i vo vzťahu k medzinárodným spoločenstvám. Pevná fixácia kurzu národnej meny k euru oslabila pôsobnosť vlády korigovať ustálenie slabnúcej meny. Posledným krokom bolo na obnovenie stability ekonomiky v krajine vystúpenie z ERM II v roku 1992 a uvoľnenie sa z fixácie.⁹⁴

Prepad libry a vystúpenie z ERM, tzv. **čierna streda**⁹⁵ malo za následok, že sa Spojené kráľovstvo rozhodlo ratifikovať Maastrichtskú zmluvu až potom, čo mu Únia schválila trvalú výnimku z HMÚ, pričom, „...výsledok ERM dobrodružstva bol viac požehnaním ako katastrofou. Dôvod je ten, že bez členstva v ERM by bolo oveľa náročnejšie potlačiť infláciu a odchod z ERM viedol k novému smerovaniu monetárnej politiky...“.⁹⁶ V súvislosti so samotnou Maastrichtskou zmluvou sa spája i nátlak na vládu vyvolaný euroskeptikmi z viacerých politických strán, aby vyhlásili referendum. Napriek nejednotným názorom na ratifikovanie zmluvy, práve labouristická strana spolu s konzervatívnou zamietli v roku

---

⁹¹ BUDD, Alan. Black Wednesday. A Re-examination of Britain's Experience in the Exchange Rate Mechanism. [online]. [S.n.], 2005. s. 21 [cit. 18.2.2017]. ISBN 0-2553-6566-7. Dostupné na internete: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=734203

⁹² Ibid., s. 21.

⁹³ Z angl.: *Bank of England*

⁹⁴ LIBCOM. [online]. 1990 – 1992: *Britain and The Politics of the European Exchange Rate Mechanism*. [S.n.], január 2006. [cit. 18.3.2017]. Dostupné na: <https://libcom.org/library/britain-european-exchange-rate-mechanism>

⁹⁵ Pozn.: Čierna streda bola 16. septembra 1992.

⁹⁶ BUDD, Alan. Black Wednesday. A Re-examination of Britain's Experience in the Exchange Rate Mechanism. [online]. [S.n.], 2005. s. 21 [cit. 18.2.2017]. ISBN 0-2553-6566-7. Dostupné na: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=734203

1991 možnosť vyhlásenia referenda.⁹⁷ Dôvodov bolo viacero a medzi hlavné patrila napríklad obava v dôsledku prehĺbovania diskrepancií medzi politickými stranami. Druhým dôvodom na zamietnutie referenda boli otázky, ktoré so sebou prinesie prerokovávanie tejto témy jednak v rámci parlamentu, ako aj v krajine samotnej. Euroskeptici i naďalej presadzovali názor, že by mali rozhodnúť občania o budúcom smerovaní Spojeného kráľovstva. Nezhody vyvrcholili v roku 1997 počas volieb, kedy stupňujúce euroskeptické názory viedli v rámci politických strán ku konsenzu. Konzervatívci aj labouristi sľúbili vyhlásenie referenda v takom prípade, ak Dolná snemovňa odsúhlasí možnosť budúceho vstúpenia do HMÚ.⁹⁸

Okrem čiernej stredy bol rok 1992 významný aj z hľadiska ratifikácie Maastrichtskej zmluvy. V nadväznosti na ekonomické problémy v krajine ratifikovalo Kráľovstvo Maastrichtskú zmluvu až potom, ako mu Únia dovolila prijať **trvalú opt-out výnimku z HMÚ**.⁹⁹ Táto výnimka je zakotvená v Protokole (č. 25.) z roku 1992 v Lisabonskej zmluve, ktorý hovorí „*Pokiaľ Spojené kráľovstvo neoznámí Rade, že má v úmysle prijať euro, nie je povinné to vykonať.*“¹⁰⁰

Po skončení vlády Johna Majora sa k moci dostala labouristická politická strana na čele so sociálnym demokratom Tony Blairom, ktorý bol vo funkcii v období od roku 1997 do 2007, t.j. tri volebné obdobia za sebou. Inak nazývaná „*third way*“, resp. tretia cesta, ktorou sa označovala spomínaná politická strana mala v ekonomických otázkach prvky pravice a sociálnu politiku prebrala z ľavicovej politiky.¹⁰¹ Dôvodom, pre ktorý považujeme za potrebné spomenúť vývoj politickej scény v Spojenom kráľovstve je ten, že na rozdiel od Johna Majora chcel Tonyho Blaira zohrávať *de facto* vedúcu úlohu v Európe a to i napriek už oficiálnej výnimke z HMÚ. Jeho cieľom bolo priblížiť sa čo možno najviac k Európe. Vyhlásenie nezávislosti Bank of England bolo jedným z prvých krokov, pričom neodmietal

---

⁹⁷ BAKER, D. – GAMBLE, A. – LUDLAM, S. 1994. The Parliamentary Siege of Maastricht 1993: Conservative Divisions and British Ratification. In: *Parliamentary Affairs*. roč. 47. s.37-61. Citované podľa: LARSEN, Helle. British and Danish European Policies in 1990s: A Discourse Approach. [online]. In: *European Journal of International Relations*. [S.n.]. 1999, roč. 5, č. 4, s. 451 – 483 [cit. 1.12.2018]. ISSN: 1354-0661. Dostupné na: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1467-9477.00061/pdf>

⁹⁸ LARSEN, Helle. British and Danish European Policies in 1990s: A Discourse Approach. [online]. In: *European Journal of International Relations*. [S.n.]. 1999, roč. 5, č. 4, s. 451 – 483 [cit. 1.12.2018]. ISSN: 1354-0661. Dostupné na: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1467-9477.00061/pdf>

⁹⁹ EURO KNOW. [online]. *Maastricht Treaty*. [S.n.], [S.a.]. [cit. 12.4.2017]. Dostupné na: <http://www.euro-know.org/europages/dictionary/m.html>

¹⁰⁰ Protokol (č. 25) o niektorých ustanoveniach týkajúcich sa Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska. *Lisabonská zmluva*. 2008. s. 304

¹⁰¹ THE GUARDIAN. [online]. *The Third Way: Tony's ology for sceptics*. [S.n.], 22.9.1998. [cit. 18.3.2017]. Dostupné na: <https://www.theguardian.com/politics/1998/sep/22/labour.comment>

aj možnosť budúceho zapojenia sa do HMÚ.¹⁰² Pre úplnosť uvádzame aj stav pripravenosti krajiny vstúpiť do HMÚ z ekonomického hľadiska. V roku 1997 sa vypracovalo, okrem iného, päť testov na posúdenie makroekonomického prostredia pre adaptáciu eura. Výsledky môžeme zhrnúť v skratke vyjadrením samotnej vlády, že nie je vhodný čas k pristúpeniu k jednotnej mene jednak z politických, ani z ekonomických dôvodov.¹⁰³ Pripomíname, že Spojené kráľovstvo, podľa Protokolu (č. 25), odseku 9 Lisabonskej zmluvy, „*môže kedykoľvek oznámiť svoj úmysel prijať euro.*“¹⁰⁴

Po období stabilizácie Spojeného kráľovstva v rámci EÚ menia, 24. júna 2016, výsledky referenda o tzv. **Brexit**e relatívne stabilnú pozíciu Spojeného kráľovstva v Únii. Občania hlasovali za opustenie EÚ 51,9%, t.j. viac ako nadpolovičnou väčšinou. Tým vyjadrilo Spojené kráľovstvo formou priamej demokracie úmysel opustiť EÚ. V nadväznosti na politické strany a ich ovplyvňovanie smerovania krajiny v rámci EÚ od samotného vstupu až po súčasnosť, môžeme vidieť aj v roku 2016 tento fenomén. Okrem už spomínaného, historicky druhého, vyhláseného referenda v otázkach európskej integrácie aj vtedajší premiér David Cameron participoval na pretlačení tejto myšlienky hoci možno len nepriamo.¹⁰⁵ Budúce prehlbovanie vzťahov s Úniou s cieľom prijať euro bolo pozastavené premiérom Cameronom, pretože jeho úmyslom bolo „*v máji 2015, [...] získať hlasy voličov nespokojných s britským členstvom v EÚ*“.¹⁰⁶ V dôsledku dobre zvolenej kampane v parlamentných voľbách vyhrala Konzervatívna strana s počtom kresiel 331 z celkových 650 v Dolnej snemovni. Aj napriek tomu, výsledok referenda prekvapil samotného premiéra, ktorý veril vo výsledok v prospech EÚ.¹⁰⁷ Novou premiérkou sa stala Theresa Mayová.¹⁰⁸ Tá mala dotiahnuť referendum do konca, t.j. k vystúpeniu krajiny a teda k aplikácii článku

---

¹⁰² LARSEN, Helle. British and Danish European Policies in 1990s: A Discourse Approach. [online]. In: *European Journal of International Relations*. [S.n.]. 1999, roč. 5, č. 4, s. 451 – 483 [cit. 1.12.2018]. ISSN: 1354-0661. Dostupné na: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1467-9477.00061/pdf>

¹⁰³ BARREL, Ray. The UK and EMU: Choosing the Regime. [online]. In: *National Institute Economic Review*. Apríl 2002. roč. 180, č.1, s.54-71. [cit. 18.3.2017]. ISSN: 1741-3036 Dostupné na: <http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/002795010218000108>

¹⁰⁴ Protokol (č. 25) o niektorých ustanoveniach týkajúcich sa Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska. *Lisabonská zmluva*. 2008. s. 304

¹⁰⁵ LACINA, Lubor – STREJČEK, Petr – BLÍŽKOVSKÝ, Petr. *Učebnice evropské integrace*. Brno: Barrister & Principal 2016. s. 331. ISBN 978-80-7485-104-9.

¹⁰⁶ LACINA, Lubor – STREJČEK, Petr – BLÍŽKOVSKÝ, Petr. *Učebnice evropské integrace*. Brno: Barrister & Principal 2016. s. 331. ISBN 978-80-7485-104-9.

¹⁰⁷ Pozn.: Z toho dôvodu sa následne vzdal svojej funkcie, ktorú oficiálne odovzdal kráľovnej dňa 13. júla 2016, kedy sa poverila touto funkciou nová premiérka zastávajúca konzervatívnu stranu, Theresa Mayová

¹⁰⁸ EURACTIV. [online]. *V Británii bude premiérka, ktorá má podporu parlamentu, ale nie ľudí*. [S.n.], 13.07.2016. [cit. 23.3.2017]. Dostupné na: <https://euractiv.sk/kratke-spravy/tasr-politicke-udalosti/v-britanii-bude-premierkaktora-ma-podporu-parlamentuale-nie-ludi/>

50 Lisabonskej zmluvy.¹⁰⁹ Ako možno vidieť na chronologickom prehľade vývoja integrácie Spojeného kráľovstva, krajina bola vždy euroskeptická, pričom tento pojem použila prvýkrát Margaret Thatcherová v roku 1988.¹¹⁰ Narastajúcim populistickým stranám v krajinách Únie sa otvárajú týmto precedensom príležitosti na začatie svojej vlastnej politickej hry, ktorej cieľom je vystúpenie z EÚ.¹¹¹

3.1.2 *Dánske kráľovstvo a hospodárska a menová únia*

V našej práci sa budeme venovať Dánskemu kráľovstvu, ktoré je členským štátom Únie a súčasne najmenšou škandinávskou krajinou. Dánsko vstúpilo do EÚ 1. januára 1973. Jeho politickým systémom je parlamentná konštitučná monarchia.¹¹² Ako už bolo spomínané v našej práci, Dánsko využilo výnimku, pomocou ktorej nemá povinnosť vstúpiť do HMÚ, jej tretej fázy. Výnimka z HMÚ bola dosiahnutá pri referende o Maastrichtskej zmluve, ktoré sa muselo opakovať, nakoľko prvé referendum z roku 1992 bolo zamietnuté voličmi (viď. Tabuľka 5). Bol to historicky prvý precedens, ktorý umožnil vypísanie druhého referenda pri prijímaní zmlúv Únie. Dánsko si vyžiadalo v rámci ratifikácie zmluvy štyri trvalé výnimky (viď. Tabuľka 6). „*Východiskom dánskej politiky je tzv. národný kompromis Dánsko v Európe, ktoré po odmietnutí Maastrichtskej zmluvy v referende v júny 1992 vymedzilo hranice dánskej účasti v EÚ. Dánsko má štyri výnimky z európskej integrácie (opt-outs), ktoré sú zakotvené v Dohode z Edinburgu z decembra 1992. Opt-outs sú dobrovoľné a Dánsko ich môže kedykoľvek odvolať. Najprv však musí vyhlásiť referendum.*“¹¹³ Dánsko preferuje referendá, ak sa otázka týka EÚ (viď. Tabuľka 5).

---

¹⁰⁹ Úradný vestník Európskej únie C326. 2012. ZFEÚ Článok 19, ods. 1: „Každý členský štát sa môže rozhodnúť vystúpiť z Únie v súlade so svojimi ústavnými požiadavkami.“

¹¹⁰ MARGARET THATCHER FOUNDATION. [online]. *The Bruges speech, 20 September 1988*. [S.n.], [S.a.]. [online]. [cit. 12.4.2017]. Dostupné na: <http://www.margareththatcher.org/archive/Bruges.asp>

¹¹¹ LACINA, Lubor – STREJČEK, Petr – BLÍŽKOVSKÝ, Petr. *Učebnice evropské integrace*. Brno: Barrister & Principal 2016. s. 332. ISBN 978-80-7485-104-9.

¹¹² EUROPEAN UNION. [online]. *Dánsko*. [S.n.], [S.a.]. [cit. 26.1.2017]. Dostupné na: http://europa.eu/european-union/about-eu/countries/member-countries/denmark_sk

¹¹³ EUROSOKOP. [online]. *Dánsko*. [S.n.], 2015. [cit. 26.1.2017]. Dostupné na: <https://www.euroskop.cz/509/sekce/dansko/>

Tabuľka 5: Prehľad referend v Dánsku od roku 1972

Rok	Výsledok referenda
2. október 1972	Referendum o vstupe krajiny do Európskych spoločenstiev – väčšina, konkrétne 56,7%, hlasuje za pristúpenie.
27. február 1986	Referendum o prijatí Jednotného európskeho aktu bolo prijaté 56,2% voličov hlasujúcich za.
2. jún 1992	50,7% hlasujúcich občanov odmietlo Maastrichtskú zmluvu
19. máj 1993	S podielom 56,7% Dánov hlasujúcich za prijalo Maastrichtskú zmluvu.
28 máj 1998	Schválenie Amsterdamskej zmluvy a vytýčenie tzv. edinburských výnimiek v pomere 55,1% k 44,9% za prijatie.
28. september 2000	Referendum o vstupe do HMÚ, ktoré voliči zamietli s výsledkom 53,1% proti vstúpeniu.
December 2015	Dánska pravica vyhlásila referendum pre vystúpenie z niektorých dánskych výnimiek, pričom bolo zamietnuté 53% väčšinou voličov. ¹¹⁴

Zdroj: MILLER, V. 2000. The Danish Referendum on Economic and Monetary Union.¹¹⁵

Začiatky dánskej integrácie do ES boli nejednoznačné až do roku 1970, nakoľko by v tom čase dánski voliči nevedeli, či v nastávajúcom referende voliť za alebo proti vstupu do EÚ. Do politických debát sa možnosť referenda o pristúpení Dánska dostala až po roku 1970, kedy sa ohlasy voličov dramaticky zmenili, pričom väčšina by hlasovala za vstup. Následne bolo vyhlásené referendum 2. októbra v roku 1972, ktoré malo vysokú účasť a bolo úspešné. Účasť na hlasovaní Dánov predstavovala 90% z celkového počtu oprávnených voličov. Pristúpenie Dánska v roku 1973 a pozitívne ohlasy jeho obyvateľov sa obratom zmenili. Len jedna tretina voličov videla do začiatkov osemdesiatych rokov pozitívny výsledok z toho, že sú členskou krajinou EÚ. Následné referendum o schválení Jednotného európskeho aktu odštartovalo vlnu referend a na začiatku deväťdesiatych rokov už dve tretiny voličov ohodnocovali členstvo pozitívne. O to viac zarážajúce bolo vyslovenie

¹¹⁴ BBC. [online]. *Denmark votes No on adopting EU rules*. [S.n.], 4.12.2015. [cit. 27.1.2017]. Dostupné na: <http://www.bbc.com/news/world-europe-35002158>

¹¹⁵ Pozn.: In: *House of Commons Library* [online], 29. September 2000, s. 24 [cit. 26.1. 2017] Research Paper 00/78. Dostupné na internete: researchbriefings.files.parliament.uk/documents/RP00-78/RP00-78.pdf

nesúhlasu proti Maastrichtskej zmluve v roku 1992.¹¹⁶ Okolnosti a vplyvy pôsobiace na rozhodovanie Dánska v otázkach európskej integrácie si následne analyzujeme bližšie.

V prvom rade je jedným z dôležitých znakov Dánska vysoká účasť na národných voľbách, hoci to isté neplatí pri voľbách do Európskeho parlamentu.¹¹⁷ „Na jednej strane, účasť na voľbách do Európskeho parlamentu bola až do nedávna najnižšia spomedzi všetkých volieb v Dánsku, možno práve kvôli bezmocnosti Európskeho parlamentu, vzdialenosti od Bruselu, venovaniu menšej pozornosti zo strany dánskej tlače politikám EÚ ako národným politikám a kvôli politickým stranám, ktoré nominujúcich kandidátov vnímajú ako menej prominentných a podstatných v národných voľbách.“¹¹⁸ Taktiež nemôžeme zabudnúť na moc, ktorú majú v rukách politické strany, a ktorou vedú ovplyvniť do určitej miery výsledky referend. Môžeme rozlišovať štyri orientácie politických strán. Medzi nich radíme sociálnodemokratickú stranu, liberálnu stranu, konzervatívnu stranu a menej vplyvnú stranu sociálnych liberálov. Vytvorená koalícia pozostávala v roku 1994 z viacerých menších ľavicových strán, ktoré sa pridali do tzv. *the Movement Against EC/EU*, t.j. Hnutiu proti ES/EÚ. Hnutie predkladalo kandidátov do Európskeho parlamentu zo zoznamu členov Hnutia. V roku 1992 bolo Hnutie, počas referenda o schválení Maastrichtskej zmluvy, komplexným, účelovým, politickým a euroskeptickým hnutím ľavice proti EÚ. V konečnom dôsledku možno vidieť úzku súvislosť medzi rozložením moci v národnom a Európskom parlamente, pričom väčšinové strany dosádzajú svojich kandidátov, na plnenie cieľov danej strany.¹¹⁹

Z vyššie uvedeného možno tvrdiť, že sa Dáni nepriamo rozhodli, pri zvolení či už pravicovej alebo ľavicovej strany, i o ďalšom smerovaní integrácie do EÚ. Tým pádom by nikdy nebolo nutné vyhlasovať referendum. Opak je pravdou, pričom kľúčovú úlohu

---

¹¹⁶ BUCH, Roger – HANSEN, Kasper M. The Danes and Europe: From EC 1972 to Euro 2000 – Elections, Referendums and Attitudes. [online]. In: *Scandinavian Political Studies*. [S.n.], 17. December 2002, roč. 25, č. 1, s. 1-26. [cit. 26.1.2017]. ISSN 0080-6757. Dostupné na: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1467-9477.00061/pdf>

¹¹⁷ THOMSEN, S. 1998. Impact of National Politics on Local Elections in Scandinavia: *Scandinavian Political Studies* roč. 21. č. 4. s.325-45. Citované podľa: BUCH, Roger – HANSEN, Kasper M. The Danes and Europe: From EC 1972 to Euro 2000 – Elections, Referendums and Attitudes. [online]. In: *Scandinavian Political Studies*. [S.n.], 17. December 2002, roč. 25, č. 1, s. 1-26. [cit. 26.1.2017]. ISSN 0080-6757. Dostupné na: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1467-9477.00061/pdf>

¹¹⁸ BUCH, Roger – HANSEN, Kasper M. The Danes and Europe: From EC 1972 to Euro 2000 – Elections, Referendums and Attitudes. [online]. In: *Scandinavian Political Studies*. [S.n.], 17. December 2002, roč. 25, č. 1, s. 1-26. [cit. 26.1.2017]. ISSN 0080-6757. Dostupné na: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1467-9477.00061/pdf>

¹¹⁹ BUCH, Roger – HANSEN, Kasper M. The Danes and Europe: From EC 1972 to Euro 2000 – Elections, Referendums and Attitudes. [online]. In: *Scandinavian Political Studies*. [S.n.], 17. December 2002, roč. 25, č. 1, s. 1-26. [cit. 26.1.2017]. ISSN 0080-6757. Dostupné na: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1467-9477.00061/pdf>

zohrávajú práve už vyššie spomínané politické prvky ako napríklad politické strany. Referendá nie sú tradičnou formou zahrnutia verejnosti do dánskej národnej politiky. Od sedemdesiatych rokov minulého storočia bolo vyhlásené iba jedno referendum netýkajúce sa práve problematiky EÚ. Vyhlásenie referenda je, vychádzajúc z článku 20 Ústavy Dánska,¹²⁰ podmienkou pri zákone, ktorý by prenášal časť suverenity, a ktorý neschválila päťšestinová väčšina dánskeho parlamentu. Postúpenie suverenity, resp. zvrchovanosti bolo oficiálnym dôvodom vyhlásených referend v otázkach prehlbovania vzťahov s EÚ.¹²¹ „Akokoľvek, už v 1971 všetky veľké politické strany dospeli k súhlasu, že otázka či by Dánsko malo vstúpiť do EÚ, bude podrobená vyhlásením referenda, hoci päťšestinová väčšina podporuje členstvo.“¹²² Od roku 1993, po prijatí Maastrichtskej zmluvy a zavedení štyroch výnimiek, musí Dánsko vyhlásiť referendum i v prípade, ak už výnimku nechce aplikovať,¹²³ t.j. vyčleniť sa z modelu flexibility a pridružiť sa k ostatným členským krajinám, resp. jadru.

Politické strany využívajú vyhlásenie referend ako nástroj na oddelenie národných politík od politiky EÚ. **Druhé referendum**, ktoré sa týkalo prijatia Jednotného európskeho aktu v roku 1986, bolo výsledkom národného politického sporu, v ktorom figurovali dve významné politické strany. Jednou bola Strana sociálnych liberálov a druhou bola strana Sociálnych demokratov. Referendum dopomohlo k oddeleniu vnútorných záležitostí krajiny od vonkajších. Inými slovami, vytvorilo cestu, ako nestratiť voličov preferujúcich jednu

---

¹²⁰ Law No. 179 of 2 March 2001. JUSTICE DEPARTMENT. 2001. Redegørelse for visse forfatningsretlige spørgsmål i forbindelse med Danmarks ratifikation af Nice-traktaten. Copenhagen: Justice Department. In: BUCH, Roger – HANSEN, Kasper M. The Danes and Europe: From EC 1972 to Euro 2000 – Elections, Referendums and Attitudes. [online]. In: *Scandinavian Political Studies*. [S.n.], 17. December 2002, roč. 25, č. 1, s. 1-26. [cit. 26.1.2017]. ISSN 0080-6757. Dostupné na: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1467-9477.00061/pdf>

¹²¹ KOCH, H. – TOGEBY, L. 1999. Vælgerne. In: *paper presented at the Danish Parliament conference on the need for constitutional revision*. 4 – 5 November 1999. Helsingør, Denmark. Citované podľa: BUCH, Roger – HANSEN, Kasper M. The Danes and Europe: From EC 1972 to Euro 2000 – Elections, Referendums and Attitudes. [online]. In: *Scandinavian Political Studies*. [S.n.], 17. December 2002, roč. 25, č. 1, s. 1-26. [cit. 26.1.2017]. ISSN 0080-6757. Dostupné na: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1467-9477.00061/pdf>

¹²² KOCH, H. – TOGEBY, L. 1999. Vælgerne. In: *paper presented at the Danish Parliament conference on the need for constitutional revision*. 4 – 5 November 1999. Helsingør, Denmark. Citované podľa: BUCH, Roger – HANSEN, Kasper M. The Danes and Europe: From EC 1972 to Euro 2000 – Elections, Referendums and Attitudes. [online]. In: *Scandinavian Political Studies*. [S.n.], 17. December 2002, roč. 25, č. 1, s. 1-26. [cit. 26.1.2017]. ISSN 0080-6757. Dostupné na: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1467-9477.00061/pdf>

¹²³ PETERSEN, N. 1999. The Danish Referendum on the Treaty of Amsterdam. In Heurlin, B. & Mouritzen, H. eds. Danish Foreign Policy Yearbook 1999. Copenhagen: Danish Institute of International Affairs. In: BUCH, Roger – HANSEN, Kasper M. The Danes and Europe: From EC 1972 to Euro 2000 – Elections, Referendums and Attitudes. [online]. In: *Scandinavian Political Studies*. [S.n.], 17. December 2002, roč. 25, č. 1, s. 1-26. [cit. 26.1.2017]. ISSN 0080-6757. Dostupné na: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1467-9477.00061/pdf>

politickú stranu vo vnútorných otázkach, zatiaľ čo majú opačný pohľad na vzťah Dánska k EÚ než preferovaná politická strana. Výnimku tvorí prijatie Zmluvy z Nice z roku 2000, pri ktorej sa neaplikovala povinnosť vyhlásenia referenda, neskôr odobrená i Ministerstvom spravodlivosti. Vyhlásenie referenda preto závisí od silnej politickej koalície, ktorá rozhoduje, či sa jedná o zmluvu, resp. zákony obmieňajúce súčasnú zvrchovanosť krajiny alebo nie.¹²⁴

Zvýšenú pozornosť upriamujeme taktiež na výsledky prieskumu spomedzi dánskych občanov. Dochádzame k záveru, že Dáni nepodporujúci rozširovanie vzťahov s EÚ, sú zástancami referend, ktoré im dávajú priestor na vyjadrenie svojho nesúhlasu. Obavy prichádzajú hlavne zo straty suverenity. Spomedzi ďalších argumentov je to strata identity a kultúrnych tradícií. Hoci napriek pretrvávajúcim zástancom EÚ v národnom parlamente, podporujú euroskeptickí občania samostatnosť Dánska prejavenu práve prostredníctvom referend. Opačne to platí pre štátnych občanov preferujúcich jednotnú menu euro a výhody z nej vyplývajúce. Podľa ich názoru by poslanci zastávajúci Úniu dosiahli prijatie eura i bez vyhlásenia referenda, ako to bolo napríklad v prípade Zmluvy z Nice. Títo Dáni sú proti zvýšeniu počtu referend v otázkach užšej kooperácie s EÚ, a s tým súvisiacim vstupom do HMÚ.¹²⁵ Výnimky z plnej účasti na politikách EÚ a okolnosti vyplývajúce na participáciu, sme v tejto kapitole ozrejmili, avšak, čo sa týka HMÚ treba podotknúť, že Dánsko, napriek neochote verejnosti vstúpiť do tretej fázy HMÚ, je členom ERM II od 1. januára 1999. To znamená pevné ukotvenie hodnoty národnej meny, t.j. dánskej koruny voči euru vo fluktuáčnom pásme $\pm 2,25\%$.¹²⁶ Tento krok je jediným, ktorým sa Dánsko priblížilo vzhľadom na *de facto* povinné referendá idey o spoločnej mene v rámci členských krajín EÚ. Pre zhrnutie musíme pripomenúť, že pre zánik trvalej výnimky je potrebné vyhlásenie referenda. Je teda jedine na občanoch, či a koľko budú zotrvávať mimo eurozóny. Na záver tejto podkapitoly uvádzame tabuľku, v ktorej sumarizujeme trvalé výnimky Dánskeho kráľovstva.

---

¹²⁴ BUCH, Roger – HANSEN, Kasper M. The Danes and Europe: From EC 1972 to Euro 2000 – Elections, Referendums and Attitudes. [online]. In: *Scandinavian Political Studies*. [S.n.], 17. December 2002, roč. 25, č. 1, s. 1-26. [cit. 26.1.2017]. ISSN 0080-6757. Dostupné na: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1467-9477.00061/pdf>

¹²⁵ BUCH, Roger – HANSEN, Kasper M. The Danes and Europe: From EC 1972 to Euro 2000 – Elections, Referendums and Attitudes. [online]. In: *Scandinavian Political Studies*. [S.n.], 17. December 2002, roč. 25, č. 1, s. 1-26. [cit. 26.1.2017]. ISSN 0080-6757. Dostupné na: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1467-9477.00061/pdf>

¹²⁶ EUROPA. [online]. *The Euro: Our Currency*. [S.n.], [S.a.]. [cit. 27.1.2017]. Dostupné na: https://web.archive.org/web/20070423104910/http://ec.europa.eu:80/economy_finance/euro/world/euro_world_6_en.htm

Tabuľka 6: Trvalé *opt-out* Dánskeho kráľovstva

Dánske kráľovstvo	Oblasť zavedenia výnimky
	Hospodárska a menová únia
	Spoločná bezpečnostná a obranná politika
	Oblasť slobody, bezpečnosti a spravodlivosti

Zdroj: Vlastné spracovanie autora na základe údajov z: EUR-LEX. *Opting out*. [S.a.]. [online]. [cit 15.2.2019]. Dostupné na internete: http://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/opting_out.html

3.2 Výnimky z priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti

V nasledujúcej podkapitole sa v našej práci sústredíme na politické a ekonomické pozadia krajín, ktoré stáli za prijatím trvalej výnimky zo Schengenskej dohody a z priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti. Otázku, na ktorú sa budeme snažiť ako v tejto, tak v celej praktickej časti odpovedať, je či štát s trvalou výnimkou bral do úvahy len ekonomické nevýhody plynúce pre krajinu pri prijatí danej politiky, alebo je za výnimkou aj iná skutočnosť. Môžu výnimky predstavovať určitú brzdu v budúcej hlbšej integrácii?

Nami skúmaná problematika sa bližšie rozoberá v Lisabonskej zmluve:¹²⁷

- v **Protokole (č. 2)** o schengenskom *acquis* začlenenom do rámca Európskej únie,
- v **Protokole (č. 3)** o uplatňovaní určitých aspektov článku 26 Zmluvy o fungovaní Európskej únie na Spojené kráľovstvo a Írsko,
- v **Protokole (č. 4)** o postavení Spojeného kráľovstva a Írska s ohľadom na priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti,
- v **Protokole (č. 5)** o postavení Dánska,
- v **Protokole (č. 31)** o vonkajších vzťahoch členských štátov s ohľadom na prekročenie vonkajších hraníc

3.2.1 *Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska a priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti*

Pristupovanie Spojeného kráľovstva k prijímaniu zmlúv a politík Únie je dané silným historickým postavením parlamentu v konštitučnej monarchii. Pre britský politický systém je charakteristická existencia jednofarebných vlád, t.j. vládna strana zvyčajne disponuje stranickou parlamentnou väčšinou. V kontinentálnych politických systémoch sa stretávame

¹²⁷ Zoznam protokolov, ktoré sa menia a dopĺňajú Lisabonskou zmluvou. ZFEÚ – *Lisabonská zmluva*. 2008.

s existenciou koaličných vlád, výsledok je preto kompromis, ktorý dosiahnu strany koalície. Otázkou zostáva neustrannosť rozhodovania a prijímania politických rozhodnutí.¹²⁸

Rozdielnosť v prístupe členských krajín k PSBS bola zrejmä hned' v počiatkoch, keď päť krajín pristúpilo k **Schengenskej dohode 14. júna 1985** s cieľom zrušenia kontrol občanov na hraniciach. Týmito krajinami bola Nemecká spolková republika, Francúzska republika a tri krajiny tzv. Beneluxu, t.j. Belgické kráľovstvo, Holandské kráľovstvo a Luxemburské veľkovevodstvo. Implementáciou Dohody mala vzniknúť, za plnej podpory Európskej komisie a Európskeho parlamentu, oblasť slobodného pohybu. Avšak ešte pred podpisom Dohody zablokoval nesúhlas Spojeného kráľovstva plynulé prijatie Dohody, o ktorej boli členské štáty Únie presvedčené, že predstavuje dôležitý progres tak ako politickej, tak aj ekonomickej integrácie. Napriek rozdielnemu názoru Spojeného kráľovstva sa považovalo vyššie spomínaných päť krajín za *de facto* hlas Únie presadzujúci hlbšiu európsku integráciu, v ktorej členské štáty Európskej únie nájdu pozitíva vyplývajúce z voľného pohybu členských štátov a voľného pohybu tovaru a služieb.¹²⁹

Únia očakávala postupné pripojenie všetkých ostatných krajín. Môže sa zdať nepravdepodobné, že Spojené kráľovstvo nechcelo prijať Dohodu, nakoľko má podobnú dohodu s Írskom. Ide o **Spoločný cestovný priestor (SCP)**¹³⁰, resp. *the Common Travel Area*¹³¹, ktorý zjednodušuje pohyb občanov pomocou bezpasovej kontroly.¹³² Avšak rozdiel vidíme pri porovnaní možných výsledkov z oboch dohôd. Na jednej strane sprístupňuje Spojené kráľovstvo pre Írsko pohyb približne 4,78¹³³ miliónov občanov, ale prijatím Schengenskej dohody by sa otvorilo pre bezpasovú kontrolu 446,4¹³⁴ miliónom európskych občanov.¹³⁵ V tomto rozdiely možno vidieť príčinu ostražitosti vlády Spojeného kráľovstva.

---

¹²⁸ FLETCHER, Maria. Schengen, the European Court of Justice and Flexibility under the Lisbon Treaty: Balancing the United Kingdom's 'Ins' and 'Outs'. [online]. In: *European Constitutional Law Review*. február 2009, roč. 5, č. 01., 71 s. [cit. 22.2.2019]. ISSN: 1744-5515. Dostupné na: http://www.journals.cambridge.org/abstract_S1574019609000716

¹²⁹ DYSON, Kenneth – SEPOS, Angelos. *Which Europe? The Politics of Differentiated Integration*. Palgrave Macmillan, 2010. s. 285. ISBN 978-0-230-28952-9.

¹³⁰ Z angl. *the Common Travel Area*

¹³¹ Pozn.: Dohoda s Írskom bola uvedená do účinnosti od roku 1923 a jej podpisom môžu britskí aj írski občania slobodne cestovať navzájom medzi krajinami za minimálnych kontrol na hraniciach.

¹³² THE EUROPEAN MOVEMENT. [online]. 'All EU Need To Know': *The Common Travel Area Explained*. [S.n.], 22.10.2018. [cit. 04.02.2019]. Dostupné na: <https://www.europeanmovement.ie/all-eu-need-to-know-the-common-travel-area-explained/>

¹³³ WORLDOMETERS. [online]. *Ireland Population (2019)*. [S.n.], [S.a.]. [cit. 26.01.2019]. Dostupné na: <http://www.worldometers.info/world-population/ireland-population/>

¹³⁴ EUROSTAT. First population Estimates. EU population up to nearly 513 milion on 1 January 2018. - Increase driven by migration. [online]. In: *Newsrelease*. 2018, č. 115, s. 1. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/9063738/3-10072018-BP-EN.pdf/ccdfc838-d909-4fd8-b3f9-db0d65ea457f>

¹³⁵ QUORA. [online]. *Why didn't the UK join the Eurozone & Schengen Area when equally advanced EU economies such as France, Belgium, Ireland, Netherlands, Luxembourg, Austria and Germany all did? Why*

Pre členské krajiny, ktoré doposiaľ neparticipovali na Dohode, predstavovalo zníženie nákladov na kontrolu hraníc veľké lákadlo. Úspech schengenskej skupiny, t.j. krajín, ktoré prijali Dohodu, zvýšil tlak na britské a írské delegácie pri rokovaní o Amsterdamskej zmluve v rokoch 1996 až 1997.¹³⁶ Amsterdamská zmluva z roku 1999 začlenila schengenské dojednania do EÚ. Výsledkom zmluvy bolo tatiež to, že členské štáty EÚ chcú vytvoriť priestor slobody, spravodlivosti a bezpečnosti.¹³⁷ Potom, čo Spojené kráľovstvo vyrokovalo svoju *opt-out* výnimku, vláda Tonyho Blaira¹³⁸ akceptovala svoje čiastočné začlenenie do schengenu a podpísala Amsterdamskú zmluvu.¹³⁹

Udalosti v britskej vláde až po prijatie výnimky môžeme chronologicky sledovať od deväťdesiatych rokov. V deväťdesiatych rokoch bola vládnu stranou Konzervatívna strana Johna Majora. Avšak, od roku 1997 uplatňovala vláda labouristov európsku politiku tzv. **utilitárneho supranacionalizmu**. Inými slovami, vláda bola schopná presadiť svoje národné záujmy ako aj vládne politické ciele v rámci Únie. Ich stratégia sa vyznačovala pripravenosťou na prijatie európskych politík. Spojené kráľovstvo chcelo¹⁴⁰ „[...] nastoliť určité britské prvenstvo v rámci EÚ.“¹⁴¹ Tejto vláde sa podarilo zlepšiť postavenie Spojeného kráľovstva v rámci EÚ. Avšak, ak sa vláda prikláňala k názorom Únie, tak sa paralelne odklášala od názorov domácej verejnosti. Strana tým strácala podporu domáceho obyvateľstva. Druhého marca v roku 1999 bola vydaná správa *the Lords Committee on the European Communities* s odporúčaním vstúpiť do Schengenskej dohody. Autorom správy z roku 1999 bola tá istá vláda, ktorá následne pri diskusii v parlamente odmietala pristúpenie

---

was it specifically suitable for all of them but not the UK? [S.n.], [S.a.]. [cit. 26.01.2019]. Dostupné na: <https://www.quora.com/Why-didn-t-the-UK-join-the-Eurozone-Schengen-Area-when-equally-advanced-EU-economies-such-as-France-Belgium-Ireland-Netherlands-Luxembourg-Austria-and-Germany-all-did-Why-was-it-specifically-suitable-for-all-of-them>

¹³⁶ DYSON, Kenneth – SEPOS, Angelos. *Which Europe? The Politics of Differentiated Integration*. Palgrave Macmillan, 2010. s. 286. ISBN 978-0-230-28952-9.

¹³⁷ BULMER, Simon. *New Labour, New European Policy? Blair, Brown and Utilitarian Supranationalism*. [online]. In: *Parliamentary Affairs*. [S.n.], 8.7.2008, roč. 61, č. 4, s. 597-620. ISSN: 1460-2482. Dostupné na: <https://academic.oup.com/pa/article-lookup/doi/10.1093/pa/gsn029>

¹³⁸ GALLAGHER, Tom. *Tony Blair*. [online]. In: *Encyclopedia Britannica*. [S.n.], 20.9.2018, [cit. 07.02.2019]. Dostupné na: <https://www.britannica.com/biography/Tony-Blair>

¹³⁹ DYSON, Kenneth – SEPOS, Angelos. *Which Europe? The Politics of Differentiated Integration*. Palgrave Macmillan, 2010. s. 286. ISBN 978-0-230-28952-9.

¹⁴⁰ BULMER, Simon. *New Labour, New European Policy? Blair, Brown and Utilitarian Supranationalism*. [online]. In: *Parliamentary Affairs*. [S.n.], 8.7.2008, roč. 61, č. 4, s. 597-620. ISSN: 1460-2482. Dostupné na: <https://academic.oup.com/pa/article-lookup/doi/10.1093/pa/gsn029>

¹⁴¹ BULMER, Simon. *New Labour, New European Policy? Blair, Brown and Utilitarian Supranationalism*. [online]. In: *Parliamentary Affairs*. [S.n.], 8.7.2008, roč. 61, č. 4, s. 597-620. ISSN: 1460-2482. Dostupné na: <https://academic.oup.com/pa/article-lookup/doi/10.1093/pa/gsn029>

k Dohode, nakoľko nebola presvedčená o funkčnom manažmente Únie pri riadení vonkajších hraníc s tretími krajinami.¹⁴²

Vláda si ponechala kontroly na svojich hraniciach. Zdá sa, že kameňom úrazu v tejto politike bola skutočnosť, že vláda sa vzdala celého schengenského *acquis*, ktoré je v súčasnosti záväzné pre všetky štáty EÚ. Spojené kráľovstvo si vyhradzovalo možnosť prijať len tie prvky individuálnych opatrení, s ktorými všetky členské štáty jednomyselne súhlasia. Minister vnútra Jack Straw zvolil pragmatický prístup, nakoľko v schengenskom priestore videl okrem nevýhod aj výhody. Na zasadnutí Rady ministrov spravodlivosti a vnútra 12. marca 1999 minister vnútra Jack Straw oznámil, že Spojené kráľovstvo si želá vstúpiť do Schengenského informačného systému na zdieľanie spravodajských informácií. Tento krok však nebol oznámený v poslaneckej snemovni. V októbri 1999 sa v Tampere uskutočnil mimoriadny samit o záležitostiach spravodlivosti a vnútorných záležitostí. Aktívna príprava britskej vlády na stretnutie vyvrcholila vydaním dokumentu o budúcnosti azylovej a imigračnej politiky EÚ. V apríli 2000 sa Spojené kráľovstvo pripojilo k ustanoveniam Schengenskej dohody o policajnej a justičnej spolupráci. Oblasť politiky bola však aj naďalej netransparentná, čím sa britská vláda vyhýbala otázkam, akými sú **prist'ahovalectvo a azyl**. Napriek tomu, vláda presadzovala od roku 2002 európsky prístup k azylovej politike a niekoľkokrát presadzovala posilnenie vonkajších hraníc. Vo väčšine oblastí politiky azylu, prist'ahovalectva a občianskeho práva sa zaviedlo medzi rokmi 2003 až 2005 hlasovaním kvalifikovanou väčšinou. Dôsledkom toho bolo, že sa Spojené kráľovstvo rozhodlo pre prijatie *väčšiny opatrení občianskeho práva, všetky azylové opatrenia, a väčšinu opatrení týkajúcich sa nelegálnej migrácie*. Odstúpili od väčšiny opatrení týkajúcich sa legálnej migrácie alebo víz a hraničných kontrol."¹⁴³

Pre priblíženie prijatých a neprijatých opatrení z priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti si ozrejmime spôsob politického uvažovania v Spojenom kráľovstve. Protokol poskytoval vláde priestor, aby sa rozhodol *ad hoc*, či bude spolupracovať na programe Únie. Taktiež, Spojené kráľovstvo nemohlo byť nútené, aby sa podieľalo na programe proti svojej vôli. V ideálnom prípade, ak by sa rozhodlo, že chce prijať opatrenie,

---

¹⁴² QUORA. [online]. *Why didn't the UK join the Eurozone & Schengen Area when equally advanced EU economies such as France, Belgium, Ireland, Netherlands, Luxembourg, Austria and Germany all did? Why was it specifically suitable for all of them but not the UK?* [S.n.], [S.a]. [cit. 26.01.2019]. Dostupné na: <https://www.quora.com/Why-didn-t-the-UK-join-the-Eurozone-Schengen-Area-when-equally-advanced-EU-economies-such-as-France-Belgium-Ireland-Netherlands-Luxembourg-Austria-and-Germany-all-did-Why-was-it-specifically-suitable-for-all-of-them>

¹⁴³ BULMER, Simon. New Labour, New European Policy? Blair, Brown and Utilitarian Supranationalism. [online]. In: *Parliamentary Affairs*. [S.n.], 8.7.2008, roč. 61, č. 4, s. 597-620. ISSN: 1460-2482. Dostupné na: <https://academic.oup.com/pa/article-lookup/doi/10.1093/pa/gsn029>

malo tak urobiť pri najbližšej príležitosti. Spojené kráľovstvo sa rozhodlo zúčastniť sa na všetkých právnych predpisoch v oblasti azylu, väčšiny právnych predpisov zaoberajúcich sa nelegálnym prisťahovalectvom a väčšiny záležitostí občianskych sporov. Nechcelo sa zúčastňovať na opatreniach, ktoré sa zaoberajú legálnou migráciou, rozvodom a rodinným právom. V oblasti migrácie si Spojené kráľovstvo chcelo ponechať svoje obranné nástroje v rukách národných inštitúcií, a tým obmedziť prílev migrantov z Únie.¹⁴⁴ Vo vzťahu k otázkam azylu, to vyzorovala Claytonová takto,¹⁴⁵ "*Spojené kráľovstvo je kľúčovým aktérom, ktorý sa neochotne zamiluje do európskej spolupráce, avšak verejne propaguje odstrašujúce opatrenia.*"¹⁴⁶ Zapojenosť Spojeného kráľovstva v súvislosti s migračnou a azylovou politikou EÚ môžeme opísať ako podmienenú a diskriminačnú. Podmienenú z toho dôvodu, že udržiava kontroly na vonkajších hraniciach v miestach vstupu do Spojeného kráľovstva a diskriminačnú v tom, že sa pevne zameriava na tie formy migrácie, ktoré nie sú žiadané z pohľadu Spojeného kráľovstva. Zdá sa teda, že Spojené kráľovstvo strategicky využíva protokoly Únie a využíva EÚ ako externý nástroj na podporu vlastných cieľov domácej politiky, ktoré nie sú vždy totožné s cieľmi politiky EÚ.¹⁴⁷

Hoci nejednoznačnosť a nestále postoje vlády ovplyvnili postavenie Spojeného kráľovstva v rámci Únie, na druhej strane je potrebné brať do úvahy aj zložitejšie postavenie Spojeného kráľovstva. Kontrola vonkajších hraníc je značne rozdielna a jednoduchšia pri vnútrozemskom štáte v porovnaní s ostrovným štátom, akým je Spojené kráľovstvo. V roku 2016 prekročilo hranice štátu viac než 271 miliónov ľudí prepravovaných leteckou prepravou a 22 miliónov pomocou lodnej prepravy. V porovnaní s rokom 2005 to predstavuje navýšenie počtu cestujúcich o 27%.¹⁴⁸

---

¹⁴⁴ FLETCHER, Maria. Schengen, the European Court of Justice and Flexibility under the Lisbon Treaty: Balancing the United Kingdom's 'Ins' and 'Outs'. [online]. In: *European Constitutional Law Review*. február 2009, roč. 5, č. 01., 71 s. [cit. 22.2.2019]. ISSN: 1744-5515. Dostupné na: http://www.journals.cambridge.org/abstract_S1574019609000716

¹⁴⁵ Pozn.: pani Gina Clayton je nezávislá výskumníčka, sprostredkovateľka a poradca. Pracuje na projektoch týkajúcich sa azylu a migrácie, vrátane správ pre agentúru EÚ pre základné práva a databázy AIDA, je správcou charitatívnych organizácií utečencov v južnom Yorkshire a poradcom OISC pre azylové právo.

¹⁴⁶ CLAYTON, Gina - FIRTH, Georgina. *Immigration & Asylum Law*. Oxford, New York: Oxford University Press, 2018, s. 149. ISBN: 978-0-19-881521-1.

¹⁴⁷ FLETCHER, Maria. Schengen, the European Court of Justice and Flexibility under the Lisbon Treaty: Balancing the United Kingdom's 'Ins' and 'Outs'. [online]. In: *European Constitutional Law Review*. február 2009, roč. 5, č. 01., 71 s. [cit. 22.2.2019]. ISSN: 1744-5515. Dostupné na: http://www.journals.cambridge.org/abstract_S1574019609000716

¹⁴⁸ NATIONAL AUDIT OFFICE. Issues and challenges for government's management of the border in light of the UK's planned departure from the European Union. [online]. In: *The UK Border* [S.n.]. 2017, č. HC 513, s. 8 [cit. 26.01.2019]. Dostupné na: <https://www.nao.org.uk/wp-content/uploads/2017/10/The-UK-border.pdf>

3.2.2 *Írsko republika a priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti*

Írsko republika je príkladom, kedy nestál za prijatím výnimky národný euroskeptický aktér. Írsko republika bola ovplyvnená svojim najväčším obchodným partnerom, Spojeným kráľovstvom. Z obavy, že stratí výsady plynúce z platnej dohody *Spoločného cestovného priestoru* so Spojeným kráľovstvom si Írsko uplatnilo článok 50 Zmluvy o Európskej únii, podľa ktorej si môže členský štát určiť rozsah účasti na politikách EÚ. Je málo pravdepodobné, že by si Írsko ponechalo autonómiu v oblasti slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, ak by Spojené kráľovstvo neprijalo výnimku.¹⁴⁹ „Írsko deklaruje svoj úmysel vykonávať svoje práva [...] zúčastňovať sa na prijímaní opatrení [hraničnej politiky] [...] v maximálnej miere kompatibilnej so zachovaním Spoločného cestovného priestoru so Spojeným kráľovstvom.“¹⁵⁰ Podľa japonského profesora Iida Keisukeho¹⁵¹ „Štát môže byť nútený treťou stranou odchyliť sa od dohody. V takomto prípade by však "defekt" nebolo správnym slovom na opis situácie.“¹⁵² Avšak Írsko nebolo pod nátlakom Spojeného kráľovstva. Bolo to jednoducho rozhodnutie Spojeného kráľovstva o prijatí výnimky, ktoré prinútilo Írsko, aby prijali výnimku v prospech vzájomnej dohody.¹⁵³

Podľa znenia článku 26 ods. 2 ZFEÚ „Vnútroštrh zahŕňa oblasť bez vnútorných hraníc, v ktorej je zaručený voľný pohyb tovaru, osôb, služieb a kapitálu v súlade s ustanoveniami zmlúv.“¹⁵⁴ Vláda Spojeného kráľovstva využila príležitosť a upresnila, že napriek článku 26 si ponecháva právo zachovať si pohraničné kontroly na svojich hraniciach s ostatnými členskými krajinami. Týmto krokom si vláda udržala dlhodobo vytvorený Spoločný cestovný priestor s Írskou republikou. Ako sme už vyššie spomínali v podkapitole o Spojenom kráľovstve, výnimka bola prijatá skôr so špekulatívnym zámerom zvýhodnenia vlastnej pozície a Írsko bolo *de facto* ovplyvnené touto voľbou natoľko, že paralelne prijalo

¹⁴⁹ SION, Maya. The Politics of Opt-Out in the European Union: Voluntary or Involuntary Defection? [online]. In: *Thinking Together. Proceedings of the IWM Junior Fellow's Conference, Winter 2003*. Vienna, 2004. roč. 16. [cit. 21.2.2019] Dostupné na: <https://www.iwm.at/publ-jvc/jc-16-07.pdf>

¹⁵⁰ EUROPA. *Treaty of Amsterdam amending the Treaty on European Union, the treaties establishing the European Communities and certain related acts*. Luxembourg : Lanham, Md: Office for Official Publications of the European Communities ; Bernan Associates, 1997, [online] s. 149. [cit. 21.2.2019] Dostupné na: https://europa.eu/european-union/sites/europaeu/files/docs/body/treaty_of_amsterdam_en.pdf

¹⁵¹ HARVARD UNIVERSITY. [online]. Keisuke Iida, PhD. In: *Program on U.S. - Japan Relations*. [S.n.], [S.a.]. [cit. 22.02.2019]. Dostupné na: <https://programs.wcfia.harvard.edu/us-japan/people/keisuke-iida>

¹⁵² IIDA, Keisuke. Involuntary defection in two-level games. [online]. In: *Public Choice*. Netherlands: Kluwer Academic Publishers. 1996, roč. 89, č. 3-4, s. 283-303. [cit. 22.2.2019]. ISSN: 1573-7101. Dostupné na internete: <http://link.springer.com/10.1007/BF00159360>

¹⁵³ SION, Maya. The Politics of Opt-Out in the European Union: Voluntary or Involuntary Defection? [online]. In: *Thinking Together. Proceedings of the IWM Junior Fellow's Conference, Winter 2003*. Vienna, 2004. roč. 16. [cit. 21.2.2019] Dostupné na: <https://www.iwm.at/publ-jvc/jc-16-07.pdf>

¹⁵⁴ Článok 26 ZFEÚ – *Lisabonská zmluva*. 2008. s.55

flexibilné zapojenie sa do politiky. Protokol oprávňuje ostatné členské štáty vykonávať hraničné kontroly osôb, ktoré chcú vstúpiť na územie zo Spojeného kráľovstva a Írska.¹⁵⁵

Vzhľadom na postupné rozširovanie právomocí Únie v oblasti prístahovalectva a azylu sa Írsko aj Spojené kráľovstvo snažili odstrániť z pôsobnosti právnych predpisov prijatých podľa týchto ustanovení. To umožnilo prijať obom štátom také obmedzenia, ktoré sa týkajú Spoločného cestovného priestoru v súvislosti s migráciou z iných členských štátov.¹⁵⁶ Podľa článku 3 ods. 1 Protokolu (č. 4) môžu Írsko alebo Spojené kráľovstvo „[...] písomne upovedomiť predsedu Rady do troch mesiacov od predloženia návrhu alebo podnetu Rade [...], že si želajú podieľať sa na prijatí alebo uplatňovaní akéhokoľvek navrhovaného opatrenia, následne po čom má štát právo tak urobiť.“¹⁵⁷ Odôvodnenie zavedenia *opt-out* sa viaže na plynulé fungovanie Spoločného cestovného priestoru medzi Írskom a Spojeným kráľovstvom, ktorý poskytuje možnosť voľne cestovať medzi Spojeným kráľovstvom a Írskou republikou bez pasu alebo nevýhodných obmedzení pre občanov oboch štátov. Dohoda sa prijala v roku 1922 a nemá žiadne ústavné alebo formálne právne základy. V mnohých ohľadoch funguje Priestor podobným spôsobom ako schengenský priestor, ktorý umožňuje bezhraničnú cestu medzi väčšinou členských štátov EÚ, ako aj niektorými ďalšími signatárskymi štátmi. Vzhľadom na politicky citlivú povahu Severného Írska a spoločnú hranicu medzi nimi sa Írsko snažilo o výnimku zo schengenských pravidiel, nakoľko predpokladala, že prijatím schengenského priestoru ohrozí Spoločný cestovný priestor. Spojené kráľovstvo vyjadrilo znepokojenie nad odstránením hraničných kontrol a jeho vplyvom na nelegálnu migráciu, pričom Írsko nevyhnutne nesúhlasilo s týmto odôvodnením, ale politicky bolo potrebné zabezpečiť paritu s pozíciou Spojeného kráľovstva a usilovať sa o výnimku zo schengenského *acquis*. *Opt-out* sa následne začlenili do Amsterdamskej zmluvy v troch samostatných protokoloch, ktoré umožnili Spojenému kráľovstvu a Írsku flexibilitu v danej politike.¹⁵⁸

---

¹⁵⁵ FLETCHER, Maria. Schengen, the European Court of Justice and Flexibility under the Lisbon Treaty: Balancing the United Kingdom's 'Ins' and 'Outs'. [online]. In: *European Constitutional Law Review*. február 2009, roč. 5, č. 01., 71 s. [cit. 22.2.2019]. ISSN: 1744-5515. Dostupné na: http://www.journals.cambridge.org/abstract_S1574019609000716

¹⁵⁶ O'SULLIVAN, Charles. Conceptualising the Irish Immigration System for Third-Country Migrants. [online]. In: *Europe of Migration: Policies, Legal Issues and Experiences*. Trieste: EUT Edizioni Università di Trieste, 2017. [cit. 22.2.2019]. Dostupné na: https://www.openstarts.units.it/bitstream/10077/15226/1/BSA3_11-O%27Sullivan.pdf

¹⁵⁷ Článok 3, ods. 1. Protokol (č. 4) O postavení Spojeného kráľovstva a Írska s ohľadom na priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti. – *Lisabonská zmluva*. 2008. s.246

¹⁵⁸ O'SULLIVAN, Charles. Conceptualising the Irish Immigration System for Third-Country Migrants. [online]. In: *Europe of Migration: Policies, Legal Issues and Experiences*. Trieste: EUT Edizioni Università di Trieste, 2017. [cit. 22.2.2019]. Dostupné na: https://www.openstarts.units.it/bitstream/10077/15226/1/BSA3_11-O%27Sullivan.pdf

Táto výnimka však nemôže byť úplne oddelená od vlastného angažovania sa Írska v Únii. Členstvo v EÚ sa považovalo na začiatku za neoddeliteľnú súčasť hospodárskeho vývoja Írska a výhody z neho plynúce boli nespochybniteľné. Taktiež bolo prínosom, že členstvo znížilo závislosť Írska od obchodu so Spojeným kráľovstvom a následne aj ich politickú závislosť medzi sebou.¹⁵⁹ Ako tvrdil bývalý minister spravodlivosti Michael McDowell, „*Táto zmena by bola výslovne založená na osvietenom záujme a vyžadovala by periodickú analýzu nákladov a prínosov založenú na ekonomických nákladoch na ďalšie právne a ústavné zmeny vzhľadom na pretrvávajúce výhody členstva v Únii.*“¹⁶⁰ Tento, čoraz viac, verejne prezentovaný euroskepticizmus mal málo spoločného s politikami Únie alebo ideologickými rozdielmi, ktoré by mohli existovať medzi Írskom a EÚ. Írsko bolo v prvom rade charakterizované ako členská krajina Únie, kde neexistujú silné ideologické rozdiely alebo programy na vládnej a spoločenskej úrovni.¹⁶¹

Írska vláda nikdy neprejavila dostatočný záujem o zapojenie do rozvíjajúcej sa spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky, ktorú rozvíja EÚ, a to čiastočne na základe štatútu Írska ako neutrálneho štátu. Znamenalo to, že Írsko sa snažilo vo všeobecnosti zabezpečiť, aby spoločná zahraničná a bezpečnostná politika a každá oblasť, ktorá by sa zaoberala vonkajšou sférou, nemala vplyv na neutralitu. Súčasne Írsko zohrávalo aktívnejšiu úlohu ako suverénny štát v diplomatických záležitostiach. To, že to čoskoro nasledovalo *opt-out* zo schengenského priestoru a rozdielne dôvody, ktoré predložili Írsko a Spojené kráľovstvo, by samy osebe neboli škodlivé. Odvtedy však došlo k viacerým príležitostiam, kedy konali Írsko aj Spojené kráľovstvo spôsobom, ktorý by mohol ohroziť samotný priestor skôr dobrovoľne, alebo by to aspoň spochybnilo dôležitosť Schengenskej dohody.¹⁶²

---

¹⁵⁹ O’SULLIVAN, Charles. Conceptualising the Irish Immigration System for Third-Country Migrants. [online]. In: *Europe of Migration: Policies, Legal Issues and Experiences*. Trieste: EUT Edizioni Università di Trieste, 2017. [cit. 22.2.2019]. Dostupné na: https://www.openstarts.units.it/bitstream/10077/15226/1/BSA3_11-O%27Sullivan.pdf

¹⁶⁰ MCDOWELL, Michael, 18. jún 2001. *The Irish Times*, 19. jún 2001. Citované podľa: O’SULLIVAN, Charles. Conceptualising the Irish Immigration System for Third-Country Migrants. [online]. In: *Europe of Migration: Policies, Legal Issues and Experiences*. Trieste: EUT Edizioni Università di Trieste, 2017. [cit. 22.2.2019]. Dostupné na: https://www.openstarts.units.it/bitstream/10077/15226/1/BSA3_11-O%27Sullivan.pdf

¹⁶¹ O’SULLIVAN, Charles. Conceptualising the Irish Immigration System for Third-Country Migrants. [online]. In: *Europe of Migration: Policies, Legal Issues and Experiences*. Trieste: EUT Edizioni Università di Trieste, 2017. [cit. 22.2.2019]. Dostupné na: https://www.openstarts.units.it/bitstream/10077/15226/1/BSA3_11-O%27Sullivan.pdf

¹⁶² O’SULLIVAN, Charles. Conceptualising the Irish Immigration System for Third-Country Migrants. [online]. In: *Europe of Migration: Policies, Legal Issues and Experiences*. Trieste: EUT Edizioni Università di Trieste, 2017. [cit. 22.2.2019]. Dostupné na: https://www.openstarts.units.it/bitstream/10077/15226/1/BSA3_11-O%27Sullivan.pdf

Ďalej, Írsko aj Spojené kráľovstvo vyjadrili viackrát záujem zúčastňovať sa aspoň čiastočne na Schengenskej dohode. Írsko sa usilovalo o účasť na *acquis*, ale urobilo tak tri roky po Spojenom kráľovstve. Neskôr po veľkom rozšírení EÚ v roku 2004 sa Írsko rozhodlo odstrániť prekážky voľného pohybu pre občanov z najnovších krajín, ktoré pristúpili k EÚ ešte pred tým, ako Spojené kráľovstvo prijalo rovnakú iniciatívu.¹⁶³

To, že sa obidve krajiny rozhodli implementovať tieto ustanovenia asymetricky, dokazuje neopodstatnenosť negatívneho dopadu, ktoré by malo schengenské *obmedzenie* na Priestor. Taktiež poukazuje na to, že existujú vládne záujmy pri výbere opatrení zo Schengenskej dohody. Vláda rozhoduje, ktoré opatrenia chce prijať, a ktoré naopak nechce. Ide o istú formu **národného záujmu**, v rámci ktorého si štát môže vybrať, na ktorej časti politiky sa zúčastní, pričom nemusí byť jednotne viazaný celou politikou. Z toho dôsledku bolo Írsko do určitej miery schopné použiť Priestor ako dôvod, prečo sa nezúčastňuje na politikách EÚ. Avšak, skutočným dôvodom bolo to, že nie všetky časti boli výhodné, resp. Írsko len nemalo záujem a ochotu podieľať sa na nich.¹⁶⁴

3.2.3 *Dánske kráľovstvo a priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti*

Dánske kráľovstvo bolo označované rovnako ako Spojené kráľovstvo v Maastrichte za tzv. neochotného vyjednávača. Súslednosť referendum sme priblížili v podkapitole o Dánskom kráľovstve a HMÚ. Ako sme už uviedli, dánske *nie* viedlo k štyrom kľúčovým ustanoveniam pripojeným k zmluvám, ktoré predstavovali jednotlivé oblasti EÚ, na ktoré si Dánsko uplatnilo výnimku. Boli to výnimky z hospodárskej menovej únie, neprijatie nahradenia národného občianstva občianstvom EÚ, nepodieľanie sa na rozvoji spoločnej európskej obrany a nezúčastňovanie sa na nadnárodnej spolupráci v priestore spravodlivosti a vnútorných vecí.¹⁶⁵ „V národnom meradle majú opt-out dve funkcie. Po prvé, vytvorili fikciu národnej jednoty a vytvorili jednotnú domácu verejnosť napriek zjavným politickým

---

¹⁶³ O’SULLIVAN, Charles. Conceptualising the Irish Immigration System for Third-Country Migrants. [online]. In: *Europe of Migration: Policies, Legal Issues and Experiences*. Trieste: EUT Edizioni Università di Trieste, 2017. [cit. 22.2.2019]. Dostupné na: https://www.openstarts.units.it/bitstream/10077/15226/1/BSA3_11-O%27Sullivan.pdf

¹⁶⁴ O’SULLIVAN, Charles. Conceptualising the Irish Immigration System for Third-Country Migrants. [online]. In: *Europe of Migration: Policies, Legal Issues and Experiences*. Trieste: EUT Edizioni Università di Trieste, 2017. [cit. 22.2.2019]. Dostupné na: https://www.openstarts.units.it/bitstream/10077/15226/1/BSA3_11-O%27Sullivan.pdf

¹⁶⁵ ADLER-NISSEN, Rebecca - GAMMELTOFT-HANSEN, Thomas. *Sovereignty games: instrumentalizing state sovereignty in europe and beyond*. [online]. Palgrave Macmillan, 2008, s. 93. [cit. 24.2.2019]. ISBN: 978-1-349-37448-9. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/313861167_Sovereignty_Games_Instrumentalizing_State_Sovereignty_in_Europe_and_Beyond

nezhodám v otázke EÚ. Ako také, opt-out sa netýkajú len definovania vzťahu medzi štátom a EÚ, ale aj sprostredkovania medzi rôznymi sub-verejnosťami. Po druhé, opt-out majú silu ako pevný kapitál, daný a známy. Všetko, čo je potrebné obnoviť, je zrušiť rozhodnutia, ktoré viedli k jeho nedbanlivému rozptýleniu“¹⁶⁶

Z pohľadu Spojeného kráľovstva a Dánska predstavujú výnimky ochranu pred európskou integráciou, prostredníctvom ktorej sa krajiny prezentujú ako štáty s plnou autoritou nad ľuďmi a územím. Dánsky predseda vlády Anders Fogh Rasmussen vyjadril názor, aby sa zachovali výnimky, a že dánsky ľud bude mať úplnú kontrolu nad dianím v krajine.¹⁶⁷ „Nebudú žiadne triky. Nebude žiadny výber čerešničiek. Opt-out bude v novej zmluve jasné a čisté. A dánsky ľud môže rozhodnúť o tejto zmluve vrátane výnimiek [...]“¹⁶⁸ Avšak, výnimky ohrozujú jednotné uplatňovanie práva EÚ, a teda súdržnosť právneho poriadku Únie. Pri vytváraní európskej jednoty je rozdielna integrácia prekážkou. Európska komisia, resp. *strážkyňa zmlúv* a obhajkyňa všeobecných záujmov, je nepriaznivo naklonená myšlienke neúčasti na niektorej z politík. S cieľom splnenia očakávaní národnej a medzinárodnej verejnosti, vlády aj diplomati vykresľujú dva rôzne obrazy o štátnej autorite a hrajú *de facto* dvojtitú hru. Nakoľko sprostredkovanie informácií je v podstate preklad niečoho už povedaného, je pochopiteľné, že sa mení čiastočne obsah aj význam. Na domácej scéne sa politickí aktéri snažia zachovať obraz nezávislej národnej demokracie. Na strane druhej, rokujú spolu s ostatnými členskými štátmi na európskej scéne, ako aj s inštitúciami EÚ s cieľom znížiť euroskeptické dopady výnimiek. Tým si Dánsko aj Spojené kráľovstvo zabezpečia to, že budú pôsobiť ako dôveryhodní politickí partneri a budú mať vplyv na dianie v Únii. Preto vysvetľujú výnimky ako dočasné opatrenia, ktoré nie sú zamerané na zníženie súladu *acquis communautaire* ako celku. Taktiež sa politici snažia zabezpečiť, aby domáce a európske chápanie výnimky zostali oddelené, čomu sa budeme

---

¹⁶⁶ ADLER-NISSEN, Rebecca - GAMMELTOFT-HANSEN, Thomas. *Sovereignty games: instrumentalizing state sovereignty in europe and beyond*. [online]. Palgrave Macmillan, 2008, s. 93. [cit. 24.2.2019]. ISBN: 978-1-349-37448-9. Dostupné na:

https://www.researchgate.net/publication/313861167_Sovereignty_Games_Instrumentalizing_State_Sovereignty_in_Europe_and_Beyond

¹⁶⁷ ADLER-NISSEN, Rebecca - GAMMELTOFT-HANSEN, Thomas. *Sovereignty games: instrumentalizing state sovereignty in europe and beyond*. [online]. Palgrave Macmillan, 2008, s. 93. [cit. 24.2.2019]. ISBN: 978-1-349-37448-9. Dostupné na:

https://www.researchgate.net/publication/313861167_Sovereignty_Games_Instrumentalizing_State_Sovereignty_in_Europe_and_Beyond

¹⁶⁸ GARRETT, G. 1995. From the Luxembourg Compromise to Decisive Decision Making in the European Union. *Electoral Studies* 14 (3): 289–308. Citované podľa: ADLER-NISSEN, Rebecca - GAMMELTOFT-HANSEN, Thomas. *Sovereignty games: instrumentalizing state sovereignty in europe and beyond*. [online]. Palgrave Macmillan, 2008, s. 93. [cit. 24.2.2019]. ISBN: 978-1-349-37448-9. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/313861167_Sovereignty_Games_Instrumentalizing_State_Sovereignty_in_Europe_and_Beyond

bližšie venovať v tejto podkapitole. Na jednej strane sa usilujú, aby ich domáca verejnosť nikdy nevinila z manipulácie s verejnou mienkou, zatiaľ čo sa snažia, aby neboli vnímaní ako nelojálni a euroskeptický členský štát Únie.¹⁶⁹

Zatiaľ čo výnimka Spojeného kráľovstva v otázkach azylu, prisťahovalectva a občianskeho práva poskytuje vláde priaznivé *à la carte menu* s prekvapujúco málo vnútroštátnymi a právnymi obmedzeniami, dánske výnimky sú navrhnuté tak, aby sa Dánsko nemohlo zúčastniť na rozhodovaní. Jedným z paradoxov dánskeho protokolu je pozoruhodný rozdiel medzi pôvodnou motiváciou Dánska prijať *opt-out* v oblasti azylovej a prisťahovaleckej politiky a jej súčasnou motiváciou zachovať si výnimku. Na začiatku deväťdesiatych rokov sa Dánsko začalo obávať, že politika v oblasti azylu a prisťahovalectva môže ohroziť vysokú úroveň ochrany žiadateľov o azyl, ktorá bola poskytovaná v Dánsku. Avšak, od konca deväťdesiatych rokov je dánska azylová a utečenecká politika dokonca prísnejšia ako politika EÚ. Dánsko si totiž zakladá na pravidlách zlúčenia rodiny a požaduje dokázanie blízkeho vzťahu s Dánskom.¹⁷⁰ „Žiadna nadnárodná ani medzinárodná autorita by nemala Dánsku ukladať osobitnú politiku v oblasti utečencov a prisťahovalectva. Koho a koľko občanov chceme pustiť do našej krajiny, musí byť úplne vnútornou záležitosťou Dánska. Dánska ľudová strana bude bojovať o to, aby utečenecká a prisťahovalecká politika zostala oblasťou, v ktorej je parlament suverénny.“¹⁷¹ Táto citácia opisuje domácu diskusiu, v ktorej vláda vymedzuje prostredníctvom *opt-out* hranice pôsobnosti EÚ, pričom uprednostňuje národnú suverenitu. Tento koncept podporil aj premiér Fogh Rasmussen.¹⁷²

---

¹⁶⁹ ADLER-NISSEN, Rebecca - GAMMELTOFT-HANSEN, Thomas. *Sovereignty games: instrumentalizing state sovereignty in europe and beyond*. [online]. Palgrave Macmillan, 2008, s. 93. [cit. 24.2.2019]. ISBN: 978-1-349-37448-9. Dostupné na:

https://www.researchgate.net/publication/313861167_Sovereignty_Games_Instrumentalizing_State_Sovereignty_in_Europe_and_Beyond

¹⁷⁰ ADLER-NISSEN, Rebecca - GAMMELTOFT-HANSEN, Thomas. *Sovereignty games: instrumentalizing state sovereignty in europe and beyond*. [online]. Palgrave Macmillan, 2008, s. 93. [cit. 24.2.2019]. ISBN: 978-1-349-37448-9. Dostupné na:

https://www.researchgate.net/publication/313861167_Sovereignty_Games_Instrumentalizing_State_Sovereignty_in_Europe_and_Beyond

¹⁷¹ Barnard, Catherine. 2000. Flexibility and the Social Policy. In *Constitutional Change in the EU: From Uniformity to Flexibility?*, ed. Gráinne de Búrca and Joanne Scott, 197–218. Oxford: Hart. Citované podľa: ADLER-NISSEN, Rebecca - GAMMELTOFT-HANSEN, Thomas. *Sovereignty games: instrumentalizing state sovereignty in europe and beyond*. [online]. Palgrave Macmillan, 2008, s. 93. [cit. 24.2.2019]. ISBN: 978-1-349-37448-9. Dostupné na:

https://www.researchgate.net/publication/313861167_Sovereignty_Games_Instrumentalizing_State_Sovereignty_in_Europe_and_Beyond

¹⁷² ADLER-NISSEN, Rebecca - GAMMELTOFT-HANSEN, Thomas. *Sovereignty games: instrumentalizing state sovereignty in europe and beyond*. [online]. Palgrave Macmillan, 2008, s. 93. [cit. 24.2.2019]. ISBN: 978-1-349-37448-9. Dostupné na:

https://www.researchgate.net/publication/313861167_Sovereignty_Games_Instrumentalizing_State_Sovereignty_in_Europe_and_Beyond

„Významná väčšina Dánov chce zachovať súčasnú dánsku prisťahovaleckú politiku. Preto by tiež nepodporili zrušenie právneho opt-out, ak hrozí, že ohrozí dánsku prisťahovaleckú politiku.“¹⁷³ Avšak, opt-out je prezentované domácej verejnosti inak ako európskej. Výnimka má len málo spoločného s veľkými symbolmi o národnej autonómii. Rovnako ako Spojené kráľovstvo, ani Dánsko nechce, aby zostalo vnímané v tejto dôležitej oblasti politiky ako euroskeptický štát. Dánski predstavitelia sú mimoriadne opatrní, a preto označujú svoje výnimky pred európskymi inštitúciami ako dočasné riešenie.¹⁷⁴

Keďže sa Dánsko nemôže zúčastňovať na rozhodovaní, dánska vláda požiadala Európsku komisiu o medzivládne **paralelné dohody**, ktoré priblížia Dánsko k európskym opatreniam, ktoré sa týkajú azylu, prisťahovalectva a občianskeho práva, a na ktoré sa vzťahuje dánska výnimka. Táto dánska stratégia je pre väčšinu verejnosti neznáma, avšak právne uskutočniteľná prax. Dánsko upravuje svoje vnútroštátne právne predpisy prostredníctvom paralelných dohôd,¹⁷⁵ "[...], ktoré sa považujú za životne dôležitý záujem krajiny."¹⁷⁶ Dánska vláda rozhodne, ktoré opatrenia predstavujú tzv. **životne dôležitý záujem**. Uzatvorením paralelných dohôd s inými štátmi Dánsko uplatňuje rovnaké pravidlá ako členské štáty, ktoré na participujú politike, ale formálne ich odmieta.¹⁷⁷ Doteraz Dánsko požiadalo o šesť paralelných dohôd, ale Komisia udelila iba štyri. Paralelné dohody by mali

---

¹⁷³ Barnes, Richard. 2004. Refugee Law at Sea. *International and Comparative Law Quarterly* 53 (1): 47–77. Citované podľa: ADLER-NISSEN, Rebecca - GAMMELTOFT-HANSEN, Thomas. *Sovereignty games: instrumentalizing state sovereignty in europe and beyond*. [online]. Palgrave Macmillan, 2008, s. 93. [cit. 24.2.2019]. ISBN: 978-1-349-37448-9. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/313861167_Sovereignty_Games_Instrumentalizing_State_Sovereignty_in_Europe_and_Beyond

¹⁷⁴ ADLER-NISSEN, Rebecca - GAMMELTOFT-HANSEN, Thomas. *Sovereignty games: instrumentalizing state sovereignty in europe and beyond*. [online]. Palgrave Macmillan, 2008, s. 93. [cit. 24.2.2019]. ISBN: 978-1-349-37448-9. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/313861167_Sovereignty_Games_Instrumentalizing_State_Sovereignty_in_Europe_and_Beyond

¹⁷⁵ ADLER-NISSEN, Rebecca - GAMMELTOFT-HANSEN, Thomas. *Sovereignty games: instrumentalizing state sovereignty in europe and beyond*. [online]. Palgrave Macmillan, 2008, s. 94. [cit. 24.2.2019]. ISBN: 978-1-349-37448-9. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/313861167_Sovereignty_Games_Instrumentalizing_State_Sovereignty_in_Europe_and_Beyond

¹⁷⁶ Vedsted-Hansen, Jens. 2004. Denmark. In *Migration and Asylum Law and Policy in the European Union. FIDE 2004 National Reports*, ed. Imelda Higgins and Kay Hailbronner, 65–88. Cambridge: Cambridge University Press. Citované podľa: ADLER-NISSEN, Rebecca - GAMMELTOFT-HANSEN, Thomas. *Sovereignty games: instrumentalizing state sovereignty in europe and beyond*. [online]. Palgrave Macmillan, 2008, s. 93. [cit. 24.2.2019]. ISBN: 978-1-349-37448-9. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/313861167_Sovereignty_Games_Instrumentalizing_State_Sovereignty_in_Europe_and_Beyond

¹⁷⁷ ADLER-NISSEN, Rebecca - GAMMELTOFT-HANSEN, Thomas. *Sovereignty games: instrumentalizing state sovereignty in europe and beyond*. [online]. Palgrave Macmillan, 2008, s. 93. [cit. 24.2.2019]. ISBN: 978-1-349-37448-9. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/313861167_Sovereignty_Games_Instrumentalizing_State_Sovereignty_in_Europe_and_Beyond

mať len výnimočný a prechodný charakter. Dlhodobým riešením by bolo, ak by sa Dánsko vzdalo svojej výnimky, t.j. protokolu o spravodlivosti a vnútorných veciach. Musíme podotknúť, že Dánsko súhlasí s tým, že prijaté výnimky majú len dočasný charakter a že sa ich nakoniec musí vzdať. Avšak, je otázne, koľko z toho myslí vážne, nakoľko domácej verejnosti prezentuje presný opak. V tomto zmysle, z vyššie uvedeného, by mali *opt-out* predstavovať len určitý **mechanizmus oneskorenia**. Napriek tomu, ako sme už načrtli v tejto podkapitole, *opt-out* sú Dánskom prezentované dvojako, čo spochybňuje mechanizmus oneskorenia ako aj vyjadrenie Dánska, že výnimky sú len dočasné. Po prvé, pre domácu verejnosť sú *opt-out* prezentované ako prostriedok, ktorý zaručuje dánsku zvrchovanosť v oblasti spravodlivosti a vnútorných vecí. Na európskej scéne však dánske politické elity sľubujú, že sa budú aktívne snažiť o zrušenie *opt-out* za niekoľko rokov a tvrdia, že len čakajú na správny čas pre vyhlásenie referenda. Navyše, považujeme za dôležité spomenúť, že rozhodnutie o podaní žiadosti o paralelnú dohodu je prijaté vládou a nie suverénnym ľudom prostredníctvom referenda. Preto musia dánski politici poskytnúť verejnosti dostatočný dôvod pre uzatvorenie dohody, aby nestratili dôveru verejnosti. Dánska ministerka spravodlivosti Lene Espersen argumentovala, že dohoda dánskeho parlamentu bola uzavretá s cieľom zabezpečiť "*Spoločný záujem EÚ a Dánska*." ¹⁷⁸ Espersen tvrdí, že uzatváranie paralelných dohôd odstraňuje rozdiel medzi národnou a európskou sférou. Inými slovami, Dánsko neprijalo európsku politiku, nakoľko by stratilo časť svojej suverenity a domáca verejnosť by nesúhlasila, ale na strane druhej uzatvorilo paralelnú dohodu s členskými štátmi, ktorá má rovnaký účinok a uplatňuje rovnaké pravidlá ako politika Únie.¹⁷⁹

---

¹⁷⁸ Baudrillard, Jean. 2005. Holy Europe. *New Left Review* 33 (May–June): 24–25. Citované podľa: ADLER-NISSEN, Rebecca - GAMMELTOFT-HANSEN, Thomas. *Sovereignty games: instrumentalizing state sovereignty in europe and beyond*. [online]. Palgrave Macmillan, 2008, s. 94. [cit. 24.2.2019]. ISBN: 978-1-349-37448-9. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/313861167_Sovereignty_Games_Instrumentalizing_State_Sovereignty_in_Europe_and_Beyond

¹⁷⁹ ADLER-NISSEN, Rebecca - GAMMELTOFT-HANSEN, Thomas. *Sovereignty games: instrumentalizing state sovereignty in europe and beyond*. [online]. Palgrave Macmillan, 2008, s. 94. [cit. 24.2.2019]. ISBN: 978-1-349-37448-9. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/313861167_Sovereignty_Games_Instrumentalizing_State_Sovereignty_in_Europe_and_Beyond

3.3 Výnimky zo Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky

Dánske kráľovstvo je jedinou krajinou, ktorá si uplatnila *opt-out* z politiky Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky. Rozdielny pohľad Dánska na SBOP si rozoberieme v podkapitole nižšie, pričom opätovne uvádzame protokoly Lisabonskej zmluvy týkajúce sa nami prejednávanej problematiky:¹⁸⁰

- **Protokol (č. 5)** o postavení Dánska.

3.3.1 *Dánske kráľovstvo a Spoločná bezpečnostná a obranná politika*

Od konca studenej vojny sa vláda Dánskeho kráľovstva usilovala o to, aby Dánsko zohrávalo významnejšiu úlohu v medzinárodnej politike.¹⁸¹ Rovnako zastáva názor, že tento tzv. **aktívny internacionalizmus** by mal byť založený na dvoch základných ustanoveniach. Po prvé, zahraničná politika by sa mala rozvíjať v úzkej spolupráci s inými krajinami v rámci rôznych medzinárodných organizácií. V roku 1993 vláda zverejnila správu o *Dánskej zahraničnej politike k roku 2000*, v ktorej sa stanovilo, že EÚ a Európska politická spolupráca (EPS)¹⁸² bola pre vzťahy Dánska najdôležitejšou platformou s okolitým svetom. Po druhé, od konca studenej vojny sú dánski politickí lídri ochotní nasadiť vojakov nielen v tradičných operáciách, ale aj v ofenzívnych operáciách. Ochota používať vojenské zložky Dánska viedla dokonca niektorých výskumníkov, aby opísali novú zahraničnú politiku v Dánsku ako *de facto* militarizovanú.¹⁸³ Vzhľadom na tieto dve ustanovenia, nie je náhoda, že nasadenie dánskych jednotiek sa uskutočnilo v úzkej spolupráci s inými krajinami. Dánski vojaci boli rozmiestnení najmä v rámci¹⁸⁴ Organizácie Spojených národov (OSN)¹⁸⁵,

¹⁸⁰ Zoznam protokolov, ktoré sa menia a dopĺňajú Lisabonskou zmluvou. ZFEÚ – *Lisabonská zmluva*. 2008.

¹⁸¹ PEDERSEN, Rasmus Brun. Danish foreign policy activism: Differences in kind or degree? [online]. In: *Cooperation and Conflict*. [S.n.], 1.9. 2012, roč. 47, č. 331-349 [cit. 26.2.2019]. ISSN: 0010-8367. Dostupné na: <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0010836712444863?journalCode=caca>

¹⁸² *Z angl. European Political Cooperation*

¹⁸³ HEURLIN, Bertil. Nye prioriteringer i dansk udenrigspolitik - ProQuest. [online]. In: *Dansk Udenrigspolitik årbog*. [S.n.], 1.1. 1993, s. 30 [citované 28.02.2019]. Dostupné na: <https://search.proquest.com/openview/d022dd81667f18e2497ff82200884fe8/1?pq-origsite=gscholar&cbl=2027693>. Citované podľa: OLSEN, Gorm Rye - PILEGAARD, Jess. The Costs of Non-Europe? Denmark and the Common Security and Defence Policy. [online]. In: *European Security* [S.n.], j. 1.9. 2005, roč. 14, č. 339-360. ISSN: 0966-2839. Dostupné na: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09662830500407903>

¹⁸⁴ OLSEN, Gorm Rye - PILEGAARD, Jess. The Costs of Non-Europe? Denmark and the Common Security and Defence Policy. [online]. In: *European Security* [S.n.], j. 1.9. 2005, roč. 14, č. 339-360. ISSN: 0966-2839. Dostupné na: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09662830500407903>

¹⁸⁵ *Z angl. United Nations*

Organizácie Severoatlantickej zmluvy (NATO)¹⁸⁶ a tzv. koalície ochotných.¹⁸⁷ Americký ekonóm William Wallace¹⁸⁸ tvrdí, že malé štáty ako Dánsko čelia dileme, keď si musia vybrať stratégiu pre svoju zahraničnú politiku. Malé štáty si môžu v zásade vybrať medzi autonómiou a vplyvom väčších krajín.¹⁸⁹ V medzivojnovom období sa Dánsko rozhodlo pre samostatnosť a tým prišlo o možnosť byť ovplyňované veľkými mocnosťami. Po druhej svetovej vojne sa Dánsko rozhodlo pre takú stratégiu, ktorá aktívne prispieva k práci v medzinárodných organizáciách, ako sú OSN, NATO a vtedajšie Európske hospodárske spoločenstvo (EHS)^{190, 191}

EÚ je v oblasti bezpečnosti často označovaná ako organizácia blízka ideálnej bezpečnosti pre malé členské štáty.¹⁹² Napriek tomu sa Dánsko rozhodlo, že zostane mimo spolupráce v oblasti obrannej politiky v rámci Európskej únie. Postavenie Dánska možno porovnať s *integračnou dilemou*, v ktorej sa štát musí rozhodnúť, či sa zriekne podstatnej časti svojej suverenity, alebo bude trvať na *svojej nezávislosti*. V otázke obrany si Dánsko po integrácii zvolilo nezávislosť a preto nemá žiadnu úlohu pri vytváraní spoločnej obrannej politiky, tzv. Európska bezpečnostná obranná politika (EBOP)¹⁹³, nakoľko si vyžiadala počas ratifikácie Maastrichtskej zmluvy výnimku. Dánska vláda dosiahla výnimku na zasadnutí Európskej rady v decembri 1992 v Edinburgu. V oblasti obrannej politiky sa Dánsko rozhodlo pre autonómiu namiesto toho, aby malo vplyv na EBOP. Namiesto toho sa Dánsko zapája v rámci NATO, Organizácie spojených národov a taktiež koalície ochotných,

---

¹⁸⁶ Z angl.: *North Atlantic Treaty Organization*

¹⁸⁷ Pozn.: Koalícia ochotných predstavuje pôvodne štyridsaťpäčlenný zoznam spojencov v Iraku. Názov sa používal pri multilaterálnej akcii, ktorou bola invázia do Iraku v marci 2003. Zdroj: SME. [online]. *Biely dom preriedil zoznam krajín „koalície ochotných“*. [S.n.], 22.1.2005. [cit. 13.3.2019]. Dostupné na: <https://svet.sme.sk/c/1899773/biely-dom-preriedil-zoznam-krajin-koalicie-ochotnych.html>

¹⁸⁸ OBITUARY ON DALLASNEWS.COM AND SHARE MEMORIES. [online]. *View William Wallace's*. [S.n.], [S.a.]. [cit. 28.02.2019]. Dostupné na: <https://obits.dallasnews.com/obituaries/dallasmorningnews/obituary.aspx?n=william-wallace&pid=166595202&fhid=11533>

¹⁸⁹ W.WALLACE, 'Small European States and European Policy-Making: Strategies, Roles, Possibilities', in W. Wallace et al. (eds) *Between Autonomy and Influence: Small States and the European Union*, Arena report No. 1/1999 (Oslo: Arena 1999) pp. 11_/26. Citované podľa: OLSEN, Gorm Rye - PILEGAARD, Jess. *The Costs of Non-Europe? Denmark and the Common Security and Defence Policy*. [online]. In: *European Security* [S.n.], [S.n.], 1.9. 2005, roč. 14, č. 339-360. ISSN: 0966-2839. Dostupné na: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09662830500407903>

¹⁹⁰ Z angl.: *European Economic Community*

¹⁹¹ OLSEN, Gorm Rye - PILEGAARD, Jess. *The Costs of Non-Europe? Denmark and the Common Security and Defence Policy*. [online]. In: *European Security* [S.n.], [S.n.], 1.9. 2005, roč. 14, č. 339-360. ISSN: 0966-2839. Dostupné na: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09662830500407903>

¹⁹² WIVEL, Anders. *The Security Challenge of Small EU Member States: Interests, Identity and the Development of the EU as a Security Actor*. [online]. In: *JCMS: Journal of Common Market Studies* [S.n.], 2005, roč. 43, č. 2. s. 393-412 [cit. 26.2.2019]. ISSN: 1468-5965. Dostupné na: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.0021-9886.2005.00561.x>

¹⁹³ Z angl.: *European Security Defense Policy*

ktoré sú dánskymi platformami na dosiahnutie medzinárodného vplyvu prostredníctvom vojenských nástrojov.¹⁹⁴

V máji 1991 iniciovali ľavicové opozičné strany parlamentné hlasovanie, ktorého výsledkom bolo uznesenie o obrannej politike. Uznesenie uvádza, že obranná politika by nemala byť v kompetencii komunity, ale v rukách ministra zahraničných vecí. V tom období ním bol Uffe Ellemann-Jensen, ktorý bol proti spoločnej obrannej politike. Napriek nesúhlasu Dánska členské štáty EÚ prijali túto politiku, čo viedlo k izolácii dánskych predstaviteľov, ktorí sa zúčastňovali rokovaní v inštitúciách EÚ. Napokon, tri dni pred samitom v Maastrichte získala menšinová vláda neformálnu dohodu, ktorá podporovala spoločnú obrannú politiku, spolu so sociálnymi demokratmi o pristúpení k obrannej politike EÚ. V tomto momente sa nám môže zdať, že vláda úspešne presunula svoju domácu obrannú politiku na úroveň Únie. Opak je však pravdou, ale konečné zamietnutie nepochádzalo ani od opozície, ani od tlaku vlády. Takýto výsledok priešiel až potom, čo verejnosť v Dánsku povedala *nie* v referende na ratifikáciu zmluvy.¹⁹⁵ Pre zhrnutie môžeme upresniť, že väčšina dánskeho parlamentu hlasovala za ratifikáciu Maastrichtskej zmluvy, avšak, aj napriek jasnému signálu parlamentu, sa verejnosť vyjadrila v referende proti Zmluve o EÚ. V referende hlasovalo 51,7% z oprávnených voličov proti ratifikácii zmluvy, dňa 2. júna 1992. Výsledok bol prekvapením pre politickú elitu a pre konzervatívno-liberálnu vládu. Vedúci politici opísali výsledok ako *najväčšiu krízu dánskej politiky od druhej svetovej vojny*.¹⁹⁶ Avšak, nedá sa s presnosťou povedať, že dánski voliči povedali *nie* spoločnej obrannej politike. Podľa prieskumov verejnej mienky existoval veľký nesúhlas so spoločnou zahraničnou politikou, ale existovala podpora pre obrannú politiku. Opozičné strany boli tými, ktorí vykryštalizovali výnimku podľa Edinburského protokolu, oddielu C¹⁹⁷ "[...] výnimku z vypracovania a vykonávania rozhodnutí a činností Únie, ktoré majú obranné

---

¹⁹⁴ OLSEN, Gorm Rye - PILEGAARD, Jess. The Costs of Non-Europe? Denmark and the Common Security and Defence Policy. [online]. In: *European Security* [S.n.], j. 1.9. 2005, roč. 14, č. 339-360. ISSN: 0966-2839. Dostupné na: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09662830500407903>

¹⁹⁵ SION, Maya. The Politics of Opt-Out in the European Union: Voluntary or Involuntary Defection? [online]. In: *IWM Junior Visiting Fellows' Conferences, Vol. XVI/7*. Vienna, 2004. [cit. 26.2.2019]. Dostupné na: <https://www.iwm.at/publ-jvc/jc-16-07.pdf>

¹⁹⁶ OLSEN, Gorm Rye. How Strong Is Europeanisation, Really? The Danish Defence Administration and the Opt-Out from the European Security and Defence Policy. [online]. In: *Perspectives on European Politics and Society* [S.n.], 1.4. 2011, roč. 12, č. 1. s. 13-28 [cit. 26.2.2019]. ISSN: 1570-5854. Dostupné na: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/15705854.2011.546141>

¹⁹⁷ SION, Maya. The Politics of Opt-Out in the European Union: Voluntary or Involuntary Defection? [online]. In: *IWM Junior Visiting Fellows' Conferences, Vol. XVI/7*. Vienna, 2004. [cit. 26.2.2019]. Dostupné na: <https://www.iwm.at/publ-jvc/jc-16-07.pdf>

dôsledky".¹⁹⁸ Dánsku bola v konečnom dôsledku udelená trvalá výnimka z rozvoja Európskej bezpečnostnej a obrannej politiky. Hlavné znenie v Edinburskej zmluve znie, "Hlavy štátov a vlád poznamenávajú, že Dánsko sa nemôže zúčastňovať na príprave a vykonávaní rozhodnutí a opatrení týkajúcich sa obrany celej Únie, ale Dánsko nebráni tomu, aby pokračovala užšia spolupráca v tejto oblasti medzi členskými štátmi."¹⁹⁹ Preto sa ostatné členské štáty dohodli, že Dánsko potrebuje právne záväznú dohodu, ktorá začleňuje výnimku, aby sa mohla ratifikovať Maastrichtská zmluva. Na druhej strane, Dánsko muselo sľúbiť, že nezabráni ďalšiemu vývoju, ak by iné krajiny chceli prehĺbiť spoluprácu, napríklad v oblasti obrannej politiky.²⁰⁰

Po ratifikácii Maastrichtskej zmluvy sa Dánsko dohodlo, že sa bude zúčastňovať na rozvoji Európskej bezpečnostnej a obrannej politiky. Upozorňujeme, že parlament naliehal na vládu, aby bola veľmi opatrná v súvislosti s EBOP.²⁰¹ Od polovice deväťdesiatych rokov minulého storočia a najmä od samitu v St. Malo v roku 1998 došlo k výraznému posunu smerom k väčšej spolupráci členských štátov EÚ v oblasti bezpečnosti a obrany.²⁰² V dôsledku prijatia výnimky je zrejmé, že boli dánske ozbrojené zložky bez možnosti účasti na vojenských operáciách, ktoré boli pod záštitou Únie. Pre zhrnutie uvádzame príklady misií, na ktorých sa Dánsko nemohlo zúčastniť. Bola to napríklad operácia *Concordia* v Macedónsku 31. marca 2003. Dánsko taktiež nenasadilo vojakov v prvej vojenskej operácii mimo Európy, keď EÚ spustila v júli 2003 operáciu *Artemis* v Konžskej demokratickej republike. Avšak, ešte predtým, ako EÚ začala svoju najdôležitejšiu vojenskú operáciu v Bosne a Hercegovine v decembri 2004, keď vyslala sedemtisíc vojakov, už Dánsko vyslalo

---

¹⁹⁸ EUR-Lex - 41992X1231 - Denmark and the Treaty on European Union. [online]. In: *Eur-lex* [S.n.], [S.a.]. [cit. 28.02.2019]. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:41992X1231:EN:HTML>

¹⁹⁹ DUPI (2000) *Udviklingen i EU siden 1992 på de områder, der er omfattet af de danske forbehold* (Copenhagen: DUPI). Citované podľa: OLSEN, Grom Rye. How Strong Is Europeanisation, Really? The Danish Defence Administration and the Opt-Out from the European Security and Defence Policy. [online]. In: *Perspectives on European Politics and Society* [S.n.]. 1.4. 2011, roč. 12, č. 1. s. 13-28 [cit. 26.2.2019]. ISSN: 1570-5854. Dostupné na: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/15705854.2011.546141>

²⁰⁰ OLSEN, Grom Rye. How Strong Is Europeanisation, Really? The Danish Defence Administration and the Opt-Out from the European Security and Defence Policy. [online]. In: *Perspectives on European Politics and Society* [S.n.]. 1.4. 2011, roč. 12, č. 1. s. 13-28 [cit. 26.2.2019]. ISSN: 1570-5854. Dostupné na: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/15705854.2011.546141>

²⁰¹ OLSEN, Grom Rye. Europeanization of the defence administration in spite of opting-out from military cooperation: Denmark and the ESDP. [online]. In: *Department of Society and Globalisation, Roskilde University*. [S.n.], 16.6. 2009. [cit. 28.02.2019]. Dostupné na: https://www.academia.edu/33880157/Europeanization_of_the_defence_administration_in_spite_of_opting-out_from_military_cooperation_Denmark_and_the_ESDP

²⁰² KADER, M. Umay. European Union Foreign Policy in a Changing World. [online]. In: *Uluslararası Hukuk ve Politika*. [S.n.], 2015. č. 43. s. 176-179. [cit. 26.2.2019]. ISSN: 1305-5208. Dostupné na: <https://www.ceeeol.com/search/article-detail?id=319176>

svoje jednotky pod vedením NATO, a až následne potom sa dozvedelo, že EÚ prevzala túto misiu. V dôsledku výnimky sa Dánsko nezúčastnilo na najdôležitejších operáciách EÚ v Afrike, ako napríklad *EUFOR Kongo 2006* a *EUFORChad/CAR* v rokoch 2008/09. Príklady jasne ukazujú, že žiadna *europelizácia* dánskej obrannej politiky sa neuskutočnila, avšak správa o dánskej neúčasti uvádza, že "[...] pre Dánsko je dôležité, aby všetky misie EBOP boli blízko k oficiálne vyhláseným dánskym bezpečnostným a obranným záujmom."²⁰³ *Opt-out* výnimka vylúčila možnosť účasti dánskych ozbrojených síl na operáciách, ktoré sa uskutočnili od deväťdesiatych rokov dvadsiateho storočia. Považujeme za dôležité spomenúť, že sa dánske ozbrojené sily reorganizovali, nakoľko to ovplyvnilo vývoj obrannej politiky Dánska, a preto im v nasledujúcej časti budeme venovať pozornosť. Ozbrojené sily Dánska boli v minulej dekáde reorganizované, čo zjednodušene znamená, že dánske obranné sily by sa mohli zúčastniť na operáciách EÚ, ak sa rozhodnú. Neexistuje však žiadna odpoveď na to, či je reorganizácia výsledkom *europelizácie*, alebo či to vyplýva z externých tlakov, ako napríklad z globalizácie alebo z viac pravdepodobného vplyvu NATO.²⁰⁴

Späťne, pre priblíženie dánskej obrannej politiky, ozbrojených síl a ich reorganizácii je potrebné objasniť pre naše účely obdobie v dôsledku studenej vojny. "*V skutočnosti bola reorganizácia národných obranných síl iniciovaná skoršie v Dánsku ako vo väčšine ostatných európskych štátov. Táto zmena sa musí chápať ako okamžitá odpoveď na autonómnosť Dánska v oblasti obrany, [...], a to mohlo byť aj dôvodom odmietnutia prijatia Maastrichtskej zmluvy.*"²⁰⁵ zdôraznila výskumníčka európskej integrácie a Spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky, Pernille Rieker.²⁰⁶ Dánska obranná a bezpečnostná politika bola významná, pokiaľ išlo o aktivitu počas studenej vojny, nakoľko Dánsko nasadilo počas vojen na Balkáne značné množstvo vojakov v rôznych operáciách krízového

---

²⁰³ Larsen, H. (2000) Danish CFSP policy in the post-cold war period, *Cooperation & Conflict*, 35(1), pp. 37–63. Citované podľa: OLSEN, Grom Rye. How Strong Is Europeanisation, Really? The Danish Defence Administration and the Opt-Out from the European Security and Defence Policy. [online]. In: *Perspectives on European Politics and Society* [S.n.]. 1.4. 2011, roč. 12, č. 1. s. 13-28 [cit. 26.2.2019]. ISSN: 1570-5854. Dostupné na: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/15705854.2011.546141>

²⁰⁴ OLSEN, Grom Rye. How Strong Is Europeanisation, Really? The Danish Defence Administration and the Opt-Out from the European Security and Defence Policy. [online]. In: *Perspectives on European Politics and Society* [S.n.]. 1.4. 2011, roč. 12, č. 1. s. 13-28 [cit. 26.2.2019]. ISSN: 1570-5854. Dostupné na: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/15705854.2011.546141>

²⁰⁵ RIEKER, Pernille. Europeanization of Nordic Security: The European Union and the Changing Security Identities of the Nordic States. [online]. In: *Cooperation and Conflict*. [S.n.]. 1.12. 2004, roč. 4, č. 39, s. 369-392. [cit. 26.2.2019]. ISSN: 0010-8367. Dostupné na: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0010836704047580>

²⁰⁶ NORWEGIAN INSTITUTE OF INTERNATIONAL AFFAIRS. [online]. *Pernille Rieker*. [S.n.], [S.a.]. [cit. 28.02.2019]. Dostupné na: <https://www.nupi.no/en/About-NUPI/Employees/Researchers/Pernille-Rieker>

manažmentu. Dánsko sa taktiež zúčastnilo spolu s americkou armádou na operácii v Iraku v roku 2003, ako aj predtým v Afganistane po 11. septembri.²⁰⁷

Dánsko verejne prezentuje svoju obrannú politiku ako politiku zdržanlivosti. Avšak, v roku 2004 prišlo Dánsko s novou stratégiou dánskej obrany v rámci Únie na obdobie 2005 až 2009. Uvádza sa v nej, že politické strany súhlasia s tým, že štruktúra a kapacita obranných síl bude organizovaná takým spôsobom, ktorý zabezpečí, že Dánsko bude schopné okamžitej účasti na budúcich európskych obranných úlohách, avšak, až po zrušení výnimky z obrany. Opäť môžeme vidieť, že dánski politickí aktéri hrajú dvojakú hru, rovnako ako v politike, ktorú sme si rozobrali v predchádzajúcej. Oslobodenia z EBOP boli interpretované dánskou vládou tak, že Únia umožnila Dánsku zúčastňovať sa na rokovaníach Rady ministrov o návrhoch rozhodnutí a činnostiach s dôsledkami pre obranný sektor. Dánsko argumentovalo, že do rozsahu výnimky spadajú len prijatie formálnych právnych dokumentov týkajúcich sa odvetvia obrany.²⁰⁸ „*Úradníci mali právo nezúčastňovať sa prípravy, vykonávania rozhodnutí a akcií v rámci Únie, ktoré majú vplyv na oblasť obrany. Preto sa dánski úradníci mohli zúčastniť na všeobecnom plánovaní EBOP, ale museli sa zdržať účasti na konkrétnej implementácii na operačnej úrovni.*“²⁰⁹

Na záver môžeme zhrnúť, že EÚ výrazne rozvinula EBOP vrátane svojej úlohy v zahraničí a v neposlednom rade v dôsledku globálnej vojny proti terorizmu od roku 2001, pričom dánsko-americké sily v rámci spolupráce v NATO reorganizovali svoje ozbrojené jednotky. Znamená to, že sa dánska armáda zúčastnila mnohých ozbrojených konfliktov, ale nie v rámci EÚ alebo EBOP. Reorganizácia spolu s prijatím stratégie tak, ako sme si ju uviedli, však naznačuje, že dánske ozbrojené sily by sa mohli v podstate zúčastniť na operáciách pod vedením EÚ, ak by sa výnimka zrušila. Na doplnenie, sa Dánsko prispôsobuje štruktúre a tvorbe politiky Únie v oblasti obrany. Táto skutočnosť dokazuje,

---

²⁰⁷ OLSEN, Grom Rye. How Strong Is Europeanisation, Really? The Danish Defence Administration and the Opt-Out from the European Security and Defence Policy. [online]. In: *Perspectives on European Politics and Society* [S.n.]. 1.4. 2011, roč. 12, č. 1. s. 13-28 [cit. 26.2.2019]. ISSN: 1570-5854. Dostupné na: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/15705854.2011.546141>

²⁰⁸ OLSEN, Grom Rye. How Strong Is Europeanisation, Really? The Danish Defence Administration and the Opt-Out from the European Security and Defence Policy. [online]. In: *Perspectives on European Politics and Society* [S.n.]. 1.4. 2011, roč. 12, č. 1. s. 13-28 [cit. 26.2.2019]. ISSN: 1570-5854. Dostupné na: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/15705854.2011.546141>

²⁰⁹ PETERSEN, N. (2004) *Europæisk og Globalt Engagement. 1973–2003* (Copenhagen: Gyldendal). Citované podľa: OLSEN, Grom Rye. How Strong Is Europeanisation, Really? The Danish Defence Administration and the Opt-Out from the European Security and Defence Policy. [online]. In: *Perspectives on European Politics and Society* [S.n.]. 1.4. 2011, roč. 12, č. 1. s. 13-28 [cit. 26.2.2019]. ISSN: 1570-5854. Dostupné na: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/15705854.2011.546141>

aký má európsky systém a EBOP silný vplyv.²¹⁰ Napriek prijatej výnimke existuje názor, že sú dánske politické elity vo všeobecnosti priaznivo naklonené k pripojeniu sa k spoločnej obrannej politike.²¹¹

3.4 Výnimky z Charty základných práv

Našou poslednou rozoberanou oblasťou politik Únie je Charta základných práv. Táto podkapitola je sama o sebe rozdielna oproti predchádzajúcim, nakoľko je diskutabilné, či vôbec existujú trvalé výnimky z Charty tak, ako z predchádzajúcich politik. Protokolom, ktorým sa budeme bližšie zaoberať následujúce dve podkapitoly je **Protokol** o uplatňovaní Charty základných práv Európskej únie na Poľsko a Spojené kráľovstvo (Protokol).²¹²

3.4.1 Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska a Charta základných práv

Počas rokovaní o Lisabonskej zmluve bola ochrana pred dôsledkami zmeny právneho stavu Charty základných práv jednou z tzv. červených línií Spojeného kráľovstva. Tony Blair, neskôr britský premiér, opísal tieto červené línie takto,²¹³ "V prvom rade nebudeme akceptovať Zmluvu, ktorá umožňuje Charte základných práv, aby akýmkoľvek spôsobom zmenila právne predpisy Spojeného kráľovstva."²¹⁴ Verejnosť nesúhlasila s prijatím Charty základných práv za právne záväzný dokument, nakoľko podľa článku 51 ZEÚ má každý protokol rovnakú právnu silu ako zmluvy. Britská vláda trvala na tom, že ich pozícia voči Charte nepredstavuje výnimku, ale vysvetlenie, resp. objasnenie ich postoja.²¹⁵

²¹⁰ OLSEN, Grom Rye. How Strong Is Europeanisation, Really? The Danish Defence Administration and the Opt-Out from the European Security and Defence Policy. [online]. In: *Perspectives on European Politics and Society* [S.n.]. 1.4. 2011, roč. 12, č. 1. s. 13-28 [cit. 26.2.2019]. ISSN: 1570-5854. Dostupné na: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/15705854.2011.546141>

²¹¹ ØHRGAARD, Jakob C. Less than Supranational, More than Intergovernmental: European Political Cooperation and the Dynamics of Intergovernmental Integration. [online]. In: *Millennium* [S.n.], 1.3. 1997, roč. 26, č. 1. s. 1-29 [cit. 26.2.2019]. ISSN: 0305-8298. Dostupné na: <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/03058298970260010401?journalCode=mila>

²¹² ZFEÚ – Lisabonská zmluva. 2008. s. 329.

²¹³ BARNARD, Catherine. The 'Opt-Out' for the UK and Poland from the Charter of Fundamental Rights: Triumph of Rhetoric over Reality? [online]. In: *The Lisbon Treaty: EU Constitutionalism without a Constitutional Treaty?* [online]. Vienna: Springer Vienna, 2008. s. 257-283 [cit. 26.02.2019]. ISBN: 978-3-211-09429-7. Dostupné na: https://link.springer.com/chapter/10.1007%2F978-3-211-09429-7_11?LI=true

²¹⁴ The House of Commons' European Scrutiny Committee's 35th Report, s. 52. Citované podľa: BARNARD, Catherine. The 'Opt-Out' for the UK and Poland from the Charter of Fundamental Rights: Triumph of Rhetoric over Reality? [online]. In: *The Lisbon Treaty: EU Constitutionalism without a Constitutional Treaty?* [online]. Vienna: Springer Vienna, 2008. s. 257-283 [cit. 26.02.2019]. ISBN: 978-3-211-09429-7. Dostupné na: https://link.springer.com/chapter/10.1007%2F978-3-211-09429-7_11?LI=true

²¹⁵ BARNARD, Catherine. The 'Opt-Out' for the UK and Poland from the Charter of Fundamental Rights: Triumph of Rhetoric over Reality? [online]. In: *The Lisbon Treaty: EU Constitutionalism without a Constitutional Treaty?* [online]. Vienna: Springer Vienna, 2008. s. 257-283 [cit. 26.02.2019]. ISBN: 978-3-211-09429-7. Dostupné na: https://link.springer.com/chapter/10.1007%2F978-3-211-09429-7_11?LI=true

Pre úplnosť, aby sme pochopili pozíciu Spojeného kráľovstva, musíme Chartu opísať v širšom kontexte. V prvom rade, Charta je pripojená do časti k protokolom, namiesto toho, aby bola začlenená ako celok do textu Lisabonskej zmluvy. Napriek tomu má rovnakú právnu silu ako zmluvy. Inými slovami, bude tvoriť, po prijatí Lisabonskej zmluvy, súčasť primárneho práva EÚ. Dôsledkom toho sú jej ustanovenia vymáhateľné na vnútroštátnych súdoch členských štátov, ako aj na Európskom súdnom dvore (ESD).²¹⁶ To vyvolalo niekoľko obáv, najmä v Spojenom kráľovstve. Spojené kráľovstvo bolo znepokojené obzvlášť tým, že sociálne a ekonomické práva boli zahrnuté do toho istého dokumentu ako občianske a politické práva. Podľa Spojeného kráľovstva sú občianske a politické práva v podstate *negatívne*, nakoľko si nevyžadujú dodatočné štátne finančné zdroje, avšak hospodárske a sociálne práva sú *pozitívne*, nakoľko si vyžadujú dodatočné zdroje. Spojené kráľovstvo preto nechcelo hovoriť o ekonomických a sociálnych *právach* a uprednostňovalo slovo *zásady*, ktoré Spojené kráľovstvo nepovažovalo za priamo účinné. Kým tradičné občianske a politické práva majú tendenciu byť navrhnuté v jazyku práv, napr. článok 2 Charty základných práv „Každý má právo na život“, článok 11 „Každý má právo na slobodu prejavu.“ Hospodárske a sociálne práva, napr. v článku 25 „Únia uznáva a rešpektuje právo starších osôb na dôstojný a nezávislý život a na účasť na spoločenskom a kultúrnom živote.“²¹⁷ Zásady sa nemusia považovať za priamo účinné. Podľa článku 60. správy *House of Lords* ide skôr o "[...] faktory, ktoré majú súdy zohľadňovať pri výklade právnych predpisov, ale ktoré samy osebe nevytvárajú vynútiteľné práva."²¹⁸ V dôsledku postoja Spojeného kráľovstva bol zavedený nový článok 52 ods. 5 Charty, v ktorom sa uvádza, „Ustanovenia tejto charty, ktoré obsahujú zásady, môžu byť vykonávané legislatívnymi a exekutívnymi aktmi prijatými inštitúciami, orgánmi, úradmi a agentúrami Únie, a aktmi členských štátov, ak tieto vykonávajú právo Únie pri výkone svojich príslušných právomocí. Možno sa ich dovolávať pred súdom len na účely výkladu a preskúmania zákonnosti týchto aktov.“²¹⁹ Inými slovami, princípy nebudú priamo účinné na vnútroštátnych súdoch.²²⁰

---

²¹⁶ Z angl.: *European Court of Justice*

²¹⁷ Charta základných práv Európskej únie. In: *Úradný vestník Európskej únie* C 326/391. 2012

²¹⁸ HOUSE OF LORDS. [online]. *European Union (Amendment) Bill and the Lisbon Treaty: Implications for the UK Constitution*. [S.n.], [S.a.]. [cit. 28.02.2019]. Dostupné na: <https://publications.parliament.uk/pa/ld200708/ldselect/ldconst/84/84.pdf>

²¹⁹ Charta základných práv Európskej únie. In: *Úradný vestník Európskej únie* C 326/391. 2012

²²⁰ BARNARD, Catherine. The 'Opt-Out' for the UK and Poland from the Charter of Fundamental Rights: Triumph of Rhetoric over Reality? [online]. In: *The Lisbon Treaty: EU Constitutionalism without a Constitutional Treaty?* [online]. Vienna: Springer Vienna, 2008. s. 257-283 [cit. 26.02.2019]. ISBN: 978-3-211-09429-7. Dostupné na: https://link.springer.com/chapter/10.1007%2F978-3-211-09429-7_11?LI=true

Nevýhodou však zostáva, že Charta neidentifikuje, ktoré ustanovenia obsahujú práva a ktoré zásady. Na vyriešenie tejto otázky vznikli revízne vysvetlenia a sú navrhnuté ako spôsob poskytovania usmernení pre výklad Charty, pričom musia byť náležite zohľadnené súdmi Únie a členských štátov. Vysvetlenia poskytujú príklady zásad, vrátane článku 25 o práva starších osôb, článku 26 o integrácii osôb so zdravotným postihnutím a článku 37 o ochrane životného prostredia. Vysvetlenia tiež uvádzajú, že niektoré články môžu obsahovať prvky práv a zásad, ako napríklad článok 23 o rovnosti medzi mužmi a ženami, článok 33 o rodinnom a pracovnom živote a článok 34 o sociálnom zabezpečení a sociálnej pomoci. Niektoré **sociálne a ekonomické práva** preto nie sú spoločné zásady, ale môžu viesť k vytvoreniu priamo účinných práv. Bohužiaľ, sú tu dve ustanovenia z Hlavy IV o solidarite, ktoré vyvolávali najväčšie obavy v Spojenom kráľovstve. Boli nimi článok 28 o kolektívnych vyjednávaniach a kolektívnych akciách a neoprávnené prepúšťanie podľa článku 30.²²¹ Tie sa zdajú, že sú navrhované z hľadiska práv a nie zo zásad, a preto sú potenciálne priamo účinné a Spojené kráľovstvo s nimi nesúhlasilo.²²²

Po stručnom opísaní Charty z hľadiska obsahu môžeme usúdiť, že predstavuje sporné body výkladu pre Spojené kráľovstvo ale aj Poľsko Hlava IV, pričom je väčšina prijatého Protokolu len objasnením. Preambula Protokolu jasne uvádza, že cieľom Protokolu je „[...] objasniť uplatňovanie Charty v súvislosti so zákonmi a správnymi opatreniami Poľska a Spojeného kráľovstva [...]“.²²³ Počas vykonávania práva Únie budú naďalej musieť Poľsko aj Spojené kráľovstvo dodržiavať práva Charty podľa článku 6 ods. 1 ZEÚ, čo je bod uvedený v preambule Protokolu: „*KEĎŽE Charta sa má uplatňovať v súlade s ustanoveniami uvedeného článku 6 a Hlavy VII samotnej Charty*“²²⁴, „*KEĎŽE v uvedenom článku 6 sa vyžaduje, aby súdy Poľska a Spojeného kráľovstva Chartu uplatňovali a vykladali striktné v súlade s vysvetlivkami uvedenými v danom článku.*“²²⁵ V Spojenom kráľovstve bola o tomto Protokole verejná diskusia. Na jednej strane sa všeobecne predpokladalo, že protokol obsahoval úplnú výnimku pre Spojené kráľovstvo a Poľsko z Charty ako celku. Na druhej strane britská vláda naznačovala vo svojich verejných

---

²²¹ Charta základných práv Európskej únie. In: *Úradný vestník Európskej únie* C 326/391. 2012

²²² BARNARD, Catherine. The ‘Opt-Out’ for the UK and Poland from the Charter of Fundamental Rights: Triumph of Rhetoric over Reality? [online]. In: *The Lisbon Treaty: EU Constitutionalism without a Constitutional Treaty?* [online]. Vienna: Springer Vienna, 2008. s. 257-283 [cit. 26.02.2019]. ISBN: 978-3-211-09429-7. Dostupné na: https://link.springer.com/chapter/10.1007%2F978-3-211-09429-7_11?LI=true

²²³ Protokol o uplatňovaní Charty základných práv Európskej únie na Poľsko a Spojené kráľovstvo – *Lisabonská zmluva*. 2008. s.329

²²⁴ Protokol o uplatňovaní Charty základných práv Európskej únie na Poľsko a Spojené kráľovstvo – *Lisabonská zmluva*. 2008. s.329

²²⁵ Protokol o uplatňovaní Charty základných práv Európskej únie na Poľsko a Spojené kráľovstvo – *Lisabonská zmluva*. 2008. s.329

vyhláseniach a na oficiálnych fórach opak. V skutočnosti sa zdá, že išlo o pomerne zložitú politickú hru so slovíčkami. Pre prevažne euroskeptické publikum platí, že čím viac britskej neúčasti na Lisabonskej zmluve, tým lepšie. Vnímanie výnimky a samozrejme existencia protokolu pomohli vláde Spojeného kráľovstva, aby sa verejnosť domnievala, že Lisabonská zmluva sa líši od Zmluvy o Ústave pre Európu. Takže nebolo potrebné uskutočniť referendum o zmluve z Lisabonu, pričom by toto referendum dopadlo podľa Tonyho Blaira väčšinovým hlasovaním za *nepristúpenie*.²²⁶

Pre vládu Spojeného kráľovstva bolo veľmi užitočné, že euroskeptická tlač v Spojenom kráľovstve bola ochotná aspoň na začiatku súhlasiť s výnimkou z Charty základných práv.²²⁷ Napríklad v júni 2007 noviny *Daily mail* tvrdili „*Posledný príchod pána Blaira na európskej scéne priniesol jasný rokovací úspech, keď Británia bola legálne vyzvaná, aby zrušila kontroverznú Chartu.*“²²⁸ *News of World* uviedol, že „[...] lídri EÚ súhlasili s tým, že Británii poskytnú výnimku z Charty základných práv, ktorá by mohla priniesť nové zákony, ktoré by odstránili pracovné miesta.“²²⁹ *Daily express* tiež zopakoval názory Tonyho Blaira, že „[...] v zásade už podpísal Chartu, ale trvá na tom, že zabezpečil výnimku, čo znamená, že sa nebude aplikovať v Spojenom kráľovstve.“²³⁰ *Sunday Express* odzrkadľoval podobné názory: „*Podľa Zmluvy bude Charta právne záväzná pre všetky štáty EÚ, ale Spojené kráľovstvo má výnimku.*“ a dodal, že „[...] sudcovia Európskeho súdneho dvora trvali na tom, že takzvané záruky nebudú brániť tomu, aby Charta zmenila vnútroštátne právo a sudcovia Európskeho súdneho dvora by sa nakoniec rozhodli, ako

---

²²⁶ BARNARD, Catherine. The ‘Opt-Out’ for the UK and Poland from the Charter of Fundamental Rights: Triumph of Rhetoric over Reality? [online]. In: *The Lisbon Treaty: EU Constitutionalism without a Constitutional Treaty?* [online]. Vienna: Springer Vienna, 2008. s. 257-283 [cit. 26.02.2019]. ISBN: 978-3-211-09429-7. Dostupné na: https://link.springer.com/chapter/10.1007%2F978-3-211-09429-7_11?LI=true

²²⁷ BARNARD, Catherine. The ‘Opt-Out’ for the UK and Poland from the Charter of Fundamental Rights: Triumph of Rhetoric over Reality? [online]. In: *The Lisbon Treaty: EU Constitutionalism without a Constitutional Treaty?* [online]. Vienna: Springer Vienna, 2008. s. 257-283 [cit. 26.02.2019]. ISBN: 978-3-211-09429-7. Dostupné na: https://link.springer.com/chapter/10.1007%2F978-3-211-09429-7_11?LI=true

²²⁸ B. Brogan, Deal but at What price?, DAILYMAIL, 23 June 2007. Citované podľa: BARNARD, Catherine. The ‘Opt-Out’ for the UK and Poland from the Charter of Fundamental Rights: Triumph of Rhetoric over Reality? [online]. In: *The Lisbon Treaty: EU Constitutionalism without a Constitutional Treaty?* [online]. Vienna: Springer Vienna, 2008. s. 257-283 [cit. 26.02.2019]. ISBN: 978-3-211-09429-7. Dostupné na: https://link.springer.com/chapter/10.1007%2F978-3-211-09429-7_11?LI=true

²²⁹ J. Lyons, EU Traitor, THENEWS OF THE WORLD, 24 June 2007. Citované podľa: BARNARD, Catherine. The ‘Opt-Out’ for the UK and Poland from the Charter of Fundamental Rights: Triumph of Rhetoric over Reality? [online]. In: *The Lisbon Treaty: EU Constitutionalism without a Constitutional Treaty?* [online]. Vienna: Springer Vienna, 2008. s. 257-283 [cit. 26.02.2019]. ISBN: 978-3-211-09429-7. Dostupné na: https://link.springer.com/chapter/10.1007%2F978-3-211-09429-7_11?LI=true

²³⁰ Q&A, SUNDAY EXPRESS, 24 June 200. Citované podľa: BARNARD, Catherine. The ‘Opt-Out’ for the UK and Poland from the Charter of Fundamental Rights: Triumph of Rhetoric over Reality? [online]. In: *The Lisbon Treaty: EU Constitutionalism without a Constitutional Treaty?* [online]. Vienna: Springer Vienna, 2008. s. 257-283 [cit. 26.02.2019]. ISBN: 978-3-211-09429-7. Dostupné na: https://link.springer.com/chapter/10.1007%2F978-3-211-09429-7_11?LI=true

interpretovať Charty.²³¹ V polovici júla 2007 *The Sun* už písal o „*Opt-out a podvode*“.²³² V čase plánovaného podpisu noviny *The Sun* písali, že „*Pán Brown trvá na tom, že Británia bola vyňatá z Charty. Poslanci však varovali, že vyňatie je zanedbateľné*“.²³³

Zatiaľ, čo sa snažila vláda Spojeného kráľovstva upokojiť britských euroskeptikov, na druhej strane Spojené kráľovstvo nechcelo znepokojovať svojich zahraničných partnerov, najmä ostatné členské štáty, ktorým bol Protokol predložený neskôr. Nechcel rozrušiť ani odborové zväzy, ktoré im hrozili v kampani pre vyhlásenie referenda kvôli prijatiu zmluvy. Vláda preto uistila verejnosť, že Protokol je skôr vysvetľujúci, a nie je *opt-out* v priamom slova zmysle. Napríklad Ministerstvo práce a dôchodkov pre zdôraznenie vysvetlilo, že Protokol Spojeného kráľovstva nebol *opt-out*, ani nepredstavoval právne postavenie, pričom v Charte sa nevytvárajú nové práva, ani sa nerozširujú schopnosti ktoréhokoľvek súdu porušiť zákon Spojeného kráľovstva. Britský profesor a odborník na únieové právo, Alan Dashwood spolu s Jackom Strawom, štátnym tajomníkom pre spravodlivosť, zastávali názor, podľa ktorého má Protokol výkladovú funkciu so silou primárneho práva. Politická hra so slovíčkami definitívne skončila, keď poslanec Európskeho parlamentu, Jim Murphy, napísal poslaneckej snemovni Európskeho parlamentu,²³⁴ „*Osobitný protokol Spojeného kráľovstva, ktorý vláda zabezpečila, nie je tzv. výnimkou z Charty. Protokol skôr objasňuje, aký efekt bude mať Charta na Spojené kráľovstvo*“.²³⁵

---

²³¹ Julia Hartley-Brewer and Jason Groves, EU Deal Unravels within Hours, SUNDAY EXPRESS, 24 June 2007. Citované podľa: BARNARD, Catherine. The ‘Opt-Out’ for the UK and Poland from the Charter of Fundamental Rights: Triumph of Rhetoric over Reality? [online]. In: *The Lisbon Treaty: EU Constitutionalism without a Constitutional Treaty?* [online]. Vienna: Springer Vienna, 2008. s. 257-283 [cit. 26.02.2019]. ISBN: 978-3-211-09429-7. Dostupné na: https://link.springer.com/chapter/10.1007%2F978-3-211-09429-7_11?LI=true

²³² Q&A, SUNDAY EXPRESS, 13 July 2007 and 29 August 2007. Citované podľa: BARNARD, Catherine. The ‘Opt-Out’ for the UK and Poland from the Charter of Fundamental Rights: Triumph of Rhetoric over Reality? [online]. In: *The Lisbon Treaty: EU Constitutionalism without a Constitutional Treaty?* [online]. Vienna: Springer Vienna, 2008. s. 257-283 [cit. 26.02.2019]. ISBN: 978-3-211-09429-7. Dostupné na: https://link.springer.com/chapter/10.1007%2F978-3-211-09429-7_11?LI=true

²³³ George Pascoe-Watson, Two words that could change the shape of Britain forever, THESUN, 12 December 2007. Citované podľa: BARNARD, Catherine. The ‘Opt-Out’ for the UK and Poland from the Charter of Fundamental Rights: Triumph of Rhetoric over Reality? [online]. In: *The Lisbon Treaty: EU Constitutionalism without a Constitutional Treaty?* [online]. Vienna: Springer Vienna, 2008. s. 257-283 [cit. 26.02.2019]. ISBN: 978-3-211-09429-7. Dostupné na: https://link.springer.com/chapter/10.1007%2F978-3-211-09429-7_11?LI=true

²³⁴ BARNARD, Catherine. The ‘Opt-Out’ for the UK and Poland from the Charter of Fundamental Rights: Triumph of Rhetoric over Reality? [online]. In: *The Lisbon Treaty: EU Constitutionalism without a Constitutional Treaty?* [online]. Vienna: Springer Vienna, 2008. s. 257-283 [cit. 26.02.2019]. ISBN: 978-3-211-09429-7. Dostupné na: https://link.springer.com/chapter/10.1007%2F978-3-211-09429-7_11?LI=true

²³⁵ EUROPEAN SCRUTINY, 35th report, 2006-7. Citované podľa: BARNARD, Catherine. The ‘Opt-Out’ for the UK and Poland from the Charter of Fundamental Rights: Triumph of Rhetoric over Reality? [online]. In: *The Lisbon Treaty: EU Constitutionalism without a Constitutional Treaty?* [online]. Vienna: Springer Vienna, 2008. s. 257-283 [cit. 26.02.2019]. ISBN: 978-3-211-09429-7. Dostupné na: https://link.springer.com/chapter/10.1007%2F978-3-211-09429-7_11?LI=true

3.4.2 *Poľská republika a Charta základných práv*

V nasledujúcej podkapitole si bližšie opíšeme politické pozadie v Poľsku, ktoré bolo pri ratifikačnom procese Lisabonskej zmluvy a prijatí Charty základných práv EÚ za právne záväzný dokument. Taktiež si môžeme povšimnúť rozdielnosť medzi Poľskom a už opísaným Spojeným kráľovstvom. Vláda Jarosława Kaczyńského oznámila poľské víťazstvo v čase, keď sa uzatvorili rokovania o zmluve, t.j. v októbri 2007, avšak následne zablokovali ratifikáciu zmluvy v parlamente. Poľský prezident, Lech Kaczyński, bol spokojný s bratovu vládou, ktorá zabezpečila zablokovanie ratifikácie, nakoľko zmluva neobsahovala požiadavky Poľska. Takže, napriek tomu, že ju parlament konečne schválil, predseda ju neratifikoval okamžite. Hlavné spory sa týkali údajných *nových právomocí EÚ* v oblasti eutanázie alebo homosexuálnych manželstiev, ktoré údajne priniesla Charta základných práv Európskej únie. Avšak samotná Charta jasne uvádza, že takéto nové právomoci neexistujú. Účelom predsedovej poznámky bolo rozdeliť verejnosť a oddialiť proces ratifikácie Lisabonskej zmluvy v Poľsku.²³⁶

Opätovne potrebujeme pripomenúť aj politické dianie v iných členských štátoch, nakoľko je problematika prijatia Lisabonskej zmluvy spolu s Chartou pomerne komplexná a zložitá záležitosť naprieč celou Úniou. Počas ratifikačného procesu v Poľsku bola dôležitá aj Ústavná zmluva, ktorá bola ešte v rokoch 2005 zamietnutá v Holandsku a Francúzsku. Tento výsledok neskôr ovplyvnil aj vôľu ochotne ratifikovať Lisabonskú zmluvu, ktorá bola síce iná ako Ústavná zmluva, avšak verejná mienka európskych občanov rovnako ako aj politických elít už bola zasiahnutá pesimistickými a skeptickými postojmi.²³⁷ Lisabonskú zmluvu odmietlo ratifikovať írské obyvateľstvo v referende, pričom okrem Írska ohrozilo prijatie Lisabonskej zmluvy hneď viacero krajín, Česká republika a Poľsko.²³⁸ Írsko vstúpilo do Európskeho hospodárskeho spoločenstva v roku 1973 a je dobre zavedené v rámci štruktúr EÚ, t.j. zúčastňuje sa na všetkých politikách okrem už spomínaného priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti. Poľsko je na druhej strane omnoho mladším členským štátom EÚ. Navyše je tiež vnímané ako štát s dvojakým postojom voči európskej

---

²³⁶ ZWOLSKI, Kamil. Euthanasia, Gay Marriages and Sovereignty: Polish Ratification of the Lisbon Treaty. [online]. In: *Journal of Contemporary European Research*. [S.n.], 7.11. 2009, roč. 5, č. 3. s. 489-497 [cit. 26.2.2019]. ISSN: 1815-347X. Dostupné na: <http://www.jcer.myzen.co.uk/index.php/jcer/article/view/248>

²³⁷ ZWOLSKI, Kamil. Euthanasia, Gay Marriages and Sovereignty: Polish Ratification of the Lisbon Treaty. [online]. In: *Journal of Contemporary European Research*. [S.n.], 7.11. 2009, roč. 5, č. 3. s. 489-497 [cit. 26.2.2019]. ISSN: 1815-347X. Dostupné na: <http://www.jcer.myzen.co.uk/index.php/jcer/article/view/248>

²³⁸ KACZYŃSKI, Piotr Maciej - KURPAS, Sebastian - Ó BROIN, Peadar. Ratification of the Lisbon Treaty: Problems not only in Ireland. [online]. [S.n.], 3.9. 2008. roč. 18. s. 16 [cit. 27.2.2019]. Dostupné na: <http://aei.pitt.edu/11475/>

integrácii. Poľský prezident Lech Kaczyński a politická strana *Právo a spravodlivosť*²³⁹ sú známe svojím silným euroskepticizmom. Avšak, prezident Kaczyński nezískal nič tým, že uvoľnil podpísanie ratifikačného zákona až po úspešnom druhom írskom referende. Ani neposilnil poľskú pozíciu v zahraničí, ani svoju v Poľsku. Skôr naopak, poukázal na to, že tvárou v tvár inštitucionálnej kríze v Únii nie je Poľsko krajnou, na ktorú sa dá spoľahnúť. Postup, akým Poľsko konalo je v skutku prekvapujúci, nakoľko Lisabonskú zmluvu prerokovávala vláda Jarosława Kaczyńského, t.j. vodcu konzervatívnej strany *Práva a spravodlivosti* a jeho brat, dvojča, prezident Lech Kaczyński. Keď medzivládna konferencia ukončila rokovania o Lisabonskej zmluve v októbri 2007, prezident Lech Kaczyński vyjadril svoje nadšenie pre konečný výsledok. Zdôraznil, že Poľsko získalo počas rokovaní všetko, čo požadovalo. Vtedajšia parlamentná opozícia, strana *Občianske platformy*,²⁴⁰ vrátane súčasného poľského premiéra Donalda Tuska, bola tiež spokojná s výsledkami rokovaní.²⁴¹ Tento nadšený postoj sa však výrazne zmenil len o niekoľko mesiacov neskôr, keď poľský parlament začal proces ratifikácie zmluvy, ktorý sa ukončil až v apríli 2008.²⁴²

Kontroverzným prvkom, ktorý zohral dôležitú úlohu pri ratifikácii zmluvy v Poľsku bola **Charta základných práv**. Tá pokrýva oblasti ako ľudské dôstojnosť, sloboda, rovnosť, solidarita, práva občanov a spravodlivosť. V roku 2007 bola Charta zahrnutá do konečného výsledku rokovaní o Lisabonskej zmluve a dala Chartu právne záväznú silu. Avšak, Poľsko požiadalo o výnimku, a preto podpísalo záverečný akt, ktorý zahŕňal tzv. britský protokol. Účelom tohto protokolu je udeliť výnimku Spojenému kráľovstvu a Poľsku v právnej uplatniteľnosti a vymahateľnosti Charty na vnútroštátnych súdoch a vo vnútroštátnom práve. Jarosław Kaczyński a jeho vláda vyjadrili obavu, že Charta by mohla nepriamo zaviesť homosexuálne manželstvá alebo eutanáziu v Poľsku.²⁴³ Netreba dodávať, že tieto obavy boli zákonne neopodstatnené. „*Charta sa vzťahuje len na inštitúcie a orgány Únie a na členské*

---

²³⁹ *Z angl. Law and justice*

²⁴⁰ *Z angl. Civil Platform*

²⁴¹ TVN24.PL [online]. *Liderzy opozycji pozytywnie o szczycie w Lizbonie*. [S.n.], 19. október 2007. [cit. 01.03.2019]. Dostupné na: <https://www.tvn24.pl/wiadomosci-ze-swiata,2/liderzy-opozycji-pozytywnie-o-szczycie-w-lizbonie,37676.html>

²⁴² ZWOLSKI, Kamil. Euthanasia, Gay Marriages and Sovereignty: Polish Ratification of the Lisbon Treaty. [online]. In: *Journal of Contemporary European Research*. [S.n.], 7.11. 2009, roč. 5, č. 3. s. 489-497 [cit. 26.2.2019]. ISSN: 1815-347X. Dostupné na: <http://www.jcer.myzen.co.uk/index.php/jcer/article/view/248>

²⁴³ GAZETA.PL (2007). Kaczyński-Tusk: debata minuta po minucie. Available at: <http://wiadomosci.gazeta.pl/Wiadomosci/1,80708,4573847.html>, last accessed 9 October 2009. Citované podľa: ZWOLSKI, Kamil. Euthanasia, Gay Marriages and Sovereignty: Polish Ratification of the Lisbon Treaty. [online]. In: *Journal of Contemporary European Research*. [S.n.], 7.11. 2009, roč. 5, č. 3. s. 489-497 [cit. 26.2.2019]. ISSN: 1815-347X. Dostupné na: <http://www.jcer.myzen.co.uk/index.php/jcer/article/view/248>

štáty len vtedy, keď vykonávajú právo EÚ.²⁴⁴ Charta ich preto nemôže proklamovať a podporovať. Okrem toho bola v tomto vyhlásení uvedená ďalšia záruka, v ktorej sa uvádza, že Charta nerozširuje oblasť uplatňovania práva Únie nad rámec právomocí Únie, ani nevytvára pre Úniu novú právomoc alebo úlohu. Napriek tomu sa objavil v októbri 2007 kľúčový konflikt, keď Jarosław Kaczyński a jeho strana Právo a spravodlivosť stratili poľské parlamentné voľby. Vznikla nová politická väčšina pozostávajúca z Občianskej platformy a Poľskej ľudovej strany, pričom Donald Tusk sa stal novým poľským predsedom vlády. Iskrou, ktorá vyvolala konflikt, bolo uznesenie prijaté novou parlamentnou väčšinou 20. decembra 2008. V uznesení parlament vyjadril spokojnosť s podpisom Lisabonskej zmluvy. Uznesenie zdôraznilo význam Charty základných práv a uviedlo, že Poľsko by bolo ochotné odstúpiť od protokolu Spojeného kráľovstva a plne by akceptovalo Chartu. Prezident, ktorého brat súhlasil s dohodou, odkazuje, že uznesenie je porušením dovtedy dohodnutej zmluvy.²⁴⁵

Jarosław Kaczyński a strana Právo a spravodlivosť, vtedajšia hlavná opozičná strana, oznámili, že strana bude podporovať ratifikáciu zmluvy v parlamente, iba ak by *opt-outs* výnimky boli zahrnuté v ratifikačnom návrhu. Na ratifikáciu zmluvy bolo potrebných 307 hlasov, t.j. 2/3. Bez podpory strany Právo a spravodlivosť by chýbali hlasy. Z toho dôvodu sa premiér Tusk musel usilovať o kompromis s Kaczyńskeho stranou. Parlamentná diskusia o ratifikácii sa uskutočnila v marci v roku 2008. Na podporu tejto zmluvy Kaczyński požadoval, aby v preambule boli zahrnuté záruky, ako napríklad právnu prioritu poľského práva voči právu EÚ. Strana tiež chcela odkaz na britský protokol, ako aj odkazy na **kresťanské korene** a národnú suverenitu Poľska. Občianska platforma bola proti týmto požiadavkám. Nakoniec, strana Právo a spravodlivosť súhlasila s podporou verzie ratifikačného návrhu.²⁴⁶

Na základe tohto kompromisu súhlasili s ratifikáciou Lisabonskej zmluvy začiatkom apríla 2008. Hoci prezident *de facto* zastupoval záujmy strany Právo a spravodlivosť počas

---

²⁴⁴ CONFERENCE OF THE REPRESENTATIVES OF THE GOVERNMENT OF THE MEMBER STATES (2007b). Declaration concerning the Charter of Fundamental Rights of the European Union. Final Act, Brussels 13 December 2007, CIG 15/07. Citované podľa: ZWOLSKI, Kamil. Euthanasia, Gay Marriages and Sovereignty: Polish Ratification of the Lisbon Treaty. [online]. In: *Journal of Contemporary European Research*. [S.n.], 7.11. 2009, roč. 5, č. 3. s. 489-497 [cit. 26.2.2019]. ISSN: 1815-347X. Dostupné na: <http://www.jcer.myzen.co.uk/index.php/jcer/article/view/248>

²⁴⁵ ZWOLSKI, Kamil. Euthanasia, Gay Marriages and Sovereignty: Polish Ratification of the Lisbon Treaty. [online]. In: *Journal of Contemporary European Research*. [S.n.], 7.11. 2009, roč. 5, č. 3. s. 489-497 [cit. 26.2.2019]. ISSN: 1815-347X. Dostupné na: <http://www.jcer.myzen.co.uk/index.php/jcer/article/view/248>

²⁴⁶ ZWOLSKI, Kamil. Euthanasia, Gay Marriages and Sovereignty: Polish Ratification of the Lisbon Treaty. [online]. In: *Journal of Contemporary European Research*. [S.n.], 7.11. 2009, roč. 5, č. 3. s. 489-497 [cit. 26.2.2019]. ISSN: 1815-347X. Dostupné na: <http://www.jcer.myzen.co.uk/index.php/jcer/article/view/248>

stretnutí s predsedom vlády, nakoniec sa rozhodlo päťdesiatšesť poslancov z tejto strany hlasovať proti ratifikácii. Írske referendum v júni 2008 však všetko zmenilo. Po odmietnutí Lisabonskej zmluvy írskymi voličmi poľský prezident ubezpečoval, že Poľsko by nepredstavovalo prekážku, keby ostatné krajiny ratifikovali dokument. Bola to pozícia prezidenta od júna 2008 do 2. októbra 2009, t.j. dátumu druhého referenda v Írsku. Medzitým sa európski lídri snažili ovplyvniť prezidenta, aby podpísal ratifikáciu, bez ohľadu na vyslovené *nie* v Írsku. Francúzsky prezident Nicolas Sarkozy, ktorý v druhom polroku 2008 zastával funkciu predsedníctva EÚ, odporučil prezidentovi Lechovi Kaczyńskému, aby neodmietol ratifikáciu, nakoľko „*Pol'sko by malo prevziať zodpovednosť za samého seba.*“²⁴⁷ Týždeň po dlho očakávanom írskom *áno*, dňa 2. októbra 2009 prezident podpísal ratifikáciu. Tieto udalosti predstavujú hlavné etapy v procese ratifikácie v Poľsku v decembri 2007, kedy bola podpísaná zmluva a v októbri 2009, keď Írsko hlasovalo za zmluvu.²⁴⁸

Pre vysvetlenie domácej politiky je dôležité opísať významnú úlohu náboženstva a katolíckej cirkvi v domácej politike. Cirkev má v Poľsku popredný politický vplyv od roku 966, kedy sa začal kresťanský proces. Neskôr dva faktory posilnili postavenie katolíckej cirkvi najmä v Poľsku. Po prvé, úloha cirkvi posilnila svoju politickú pozíciu v rokoch 1945 až 1989, kedy predstavovala centrálnu protikomunistickú silu. Po druhé, zvolenie Karola Wojtyły, aby sa stal pápežom Jánom Pavlom II., čím sa zvýšila v roku 1978 ich politická prítlačivosť. Okrem toho je asi deväťdesiat percent Poliakov vyhlásených za katolíkov, hoci iba polovica z nich tvrdí, že nasleduje učenie katolíckej cirkvi. Strana Právo a spravodlivosť, ako aj prezident Lech Kaczyński sa vo veľkej miere spoliehajú na náboženských voličov, čo dáva cirkvi určitý politický vplyv alebo dokonca moc. To značne ovplyvnilo ratifikáciu Lisabonskej zmluvy v Poľsku. Charta základných práv bola v Poľsku vyobrazená ako hrozba pre ***kresťanské hodnoty***, ako je tradičná rodinná jednotka a ľudský život. Ako Lech, tak aj Jarosław Kaczyński, ktorí sa stali strážcami takýchto tradičných kresťanských hodnôt, ich

---

²⁴⁷ WIRTUALNA POLSKA (2008b). Ostra wymiana zdań na szczycie w Brukseli - Sarkozy "napomniął" Kaczyńskiego. Available at: <http://wiadomosci.wp.pl/kat,1356,title,Ostra-wymiana-zdan-na-szczycie-w-Brukseli---Sarkozy-napomniאל-Kaczynskiego,wid,10660114,wiadomosc.html>, last accessed: 9 October 2009. Citované podľa: ZWOLSKI, Kamil. Euthanasia, Gay Marriages and Sovereignty: Polish Ratification of the Lisbon Treaty. [online]. In: *Journal of Contemporary European Research*. [S.n.], 7.11. 2009, roč. 5, č. 3. s. 489-497 [cit. 26.2.2019]. ISSN: 1815-347X. Dostupné na: <http://www.jcer.myzen.co.uk/index.php/jcer/article/view/248>

²⁴⁸ ZWOLSKI, Kamil. Euthanasia, Gay Marriages and Sovereignty: Polish Ratification of the Lisbon Treaty. [online]. In: *Journal of Contemporary European Research*. [S.n.], 7.11. 2009, roč. 5, č. 3. s. 489-497 [cit. 26.2.2019]. ISSN: 1815-347X. Dostupné na: <http://www.jcer.myzen.co.uk/index.php/jcer/article/view/248>

v určitej miere využívali.²⁴⁹ Prezident vysvetlil, „Úloha katolíckej viery musí byť zabezpečená čo najviac v sekulárnom, resp. svetskom práve [...]. V Poľsku je katolícka tradícia spojená s národnou tradíciou.“²⁵⁰ S odkazmi na úlohu Charty prezident poznamenal, že „Väčšina prvkov Charty je úplne legitímna“. Poznamenal však, že „[Charta] neskôr môže viesť k legitimácii manželstva, ktoré nie je medzi mužom a ženou.“²⁵¹

Úloha katolíckej cirkvi by mala byť oddelená od radikálnejších hlasov prichádzajúcich z mesta Torun, sídla rádia *Maryja* a iných médií redemptoristu²⁵² **Tadeusza Rydzyka**. Rydzyk, niekedy označovaný ako *otec riaditeľ*, je veľmi kontroverzná osobnosť, ktorá riadi nielen rozhlas, ale aj televíziu, noviny a dokonca aj Univerzitu sociálnej a mediálnej kultúry v Torune. V mnohých prípadoch bol obviňovaný z antisemitizmu a ultra-etnickej príslušnosti, ale stále má určitú popularitu a vplyv, najmä u starších katolíkov. Vedúci predstavitelia Právo a spravodlivosť, vrátane Jaroslawa Kaczyského, často neváhali akceptovať pozvanie do rozhlasovej stanice *Maryja*, ktorá *de facto* poskytla legitímnosť činnosti Rydzyka. Samotný Rydzyk kritizuje Lisabonskú zmluvu a obviňuje politické elity z potlačenia tzv. *skutočnej diskusie* o dokumente v Poľsku. Je zaujímavé, že tento záujem vyjadril v marci 2008, v čase vyvrcholenia rozhovorov o ratifikácii vo verejnej diskusii. Otázkou je, aký vplyv má Rydzyk na prezidenta a stranu Právo a spravodlivosť. Konečný výsledok ukázal, že nestačí zablokovať ratifikáciu, ale je potrebné presvedčiť viac ako päťdesiat zákonodarcov Práva a spravodlivosti, aby hlasovali proti zmluve.²⁵³

---

²⁴⁹ ZWOLSKI, Kamil. Euthanasia, Gay Marriages and Sovereignty: Polish Ratification of the Lisbon Treaty. [online]. In: *Journal of Contemporary European Research*. [S.n.], 7.11. 2009, roč. 5, č. 3. s. 489-497 [cit. 26.2.2019]. ISSN: 1815-347X. Dostupné na: <http://www.jcer.myzen.co.uk/index.php/jcer/article/view/248>

²⁵⁰ GAZETA.PL (2008j). Prezydent o ratyfikacji: Trzeba chronić wiarę katolicką. Available at: <http://wiadomosci.gazeta.pl/Wiadomosci/1,80708,5027358.html>, last accessed 9 October 2009. Citované podľa: ZWOLSKI, Kamil. Euthanasia, Gay Marriages and Sovereignty: Polish Ratification of the Lisbon Treaty. [online]. In: *Journal of Contemporary European Research*. [S.n.], 7.11. 2009, roč. 5, č. 3. s. 489-497 [cit. 26.2.2019]. ISSN: 1815-347X. Dostupné na: <http://www.jcer.myzen.co.uk/index.php/jcer/article/view/248>

²⁵¹ GAZETA.PL (2008j). Prezydent o ratyfikacji: Trzeba chronić wiarę katolicką. Available at: <http://wiadomosci.gazeta.pl/Wiadomosci/1,80708,5027358.html>, last accessed 9 October 2009. Citované podľa: ZWOLSKI, Kamil. Euthanasia, Gay Marriages and Sovereignty: Polish Ratification of the Lisbon Treaty. [online]. In: *Journal of Contemporary European Research*. [S.n.], 7.11. 2009, roč. 5, č. 3. s. 489-497 [cit. 26.2.2019]. ISSN: 1815-347X. Dostupné na: <http://www.jcer.myzen.co.uk/index.php/jcer/article/view/248>

²⁵² Pozn.: Redemptoristi, známi ako aj Kongregácia Najsvätejšieho Vykupiteľa. Redemptoristi je rehoľné spoločenstvo Katolíckej cirkvi. Zakladateľom rehole je sv. Alfonz Mária Liguori. Rád bol založený v roku 1732. V súčasnosti je na svete okolo 6 000 redemptoristov. Zdroj: CHARIZMA. [online]. *Sestry redemptoristky*. [S.n.], [S.a.]. [cit. 01.03.2019]. Dostupné na: <http://www.redemptoristky.eu/pages/charizma>

²⁵³ ZWOLSKI, Kamil. Euthanasia, Gay Marriages and Sovereignty: Polish Ratification of the Lisbon Treaty. [online]. In: *Journal of Contemporary European Research*. [S.n.], 7.11. 2009, roč. 5, č. 3. s. 489-497 [cit. 26.2.2019]. ISSN: 1815-347X. Dostupné na: <http://www.jcer.myzen.co.uk/index.php/jcer/article/view/248>

Vtedajšia poľská ministerka zahraničných vecí Anna Fotyga vo vláde Jarosława Kaczyńskiego tvrdila, že Charta základných práv by umožnila vyhosteným nemeckým občanom z Poľska domáhať sa svojho majetku. Tento argument bol však vyvrátený druhý deň v médiách z dvoch dôvodov. Po prvé bolo zdôraznené, že zákon nemôže fungovať retrospektívne, a preto súdy nemôžu posudzovať prípady, ktoré predchádzali existencii dokumentu. Po druhé, odborníci na právne predpisy EÚ uviedli, že Únia neupravuje majetkové právo, a preto Charta nemôže tvoriť právny základ pre eventuálne nároky.²⁵⁴ Avšak, rovnako ako v prípade homosexuálnych manželstiev a eutanázie, tí, ktorí tieto otázky položili, sa skutočne nezaoberali správnym pochopením Lisabonskej zmluvy, Charty alebo iného dokumentu. Cieľom bolo získať súhlas Rydzyka a byť považovaný za jediného patriota, ktorý obhajuje národné záujmy. Rovnako ako nacionalisti podporovaní rádiom *Maryjou* sa pokúšali podporiť stranu Právo a spravodlivosť, pričom niektorí proeurópski členovia strany tvrdili, že Poľsko riskuje na európskej scéne. Existovalo množstvo známych osôb, ako aj skupina mladších poslancov, ktorí sa zaviazali podporiť ratifikáciu. Kaczyński nemohol tieto hlasy v rámci strany ignorovať úplne, ak nechcel vystaviť svojho brata, prezidenta, nebezpečenstvu budúcich obvinení. Ak by sa však Kaczyński rozhodol pokračovať vo svojej politike, riskoval by, že tí členovia, ktorí boli blízko Rydzykovi by odišli a vytvorili novú protieurópsku stranu pod záštitou rádia *Maryja*. V konečnom dôsledku prišla vláda spolu s prezidentom ku kompromisu, ktorým sa vyhli radikálnym rozhodnutiam.²⁵⁵ Pre euroskeptikov to bol zmysluplný *incident*, keď pero prezidenta počas podpisu zmluvy nefungovalo a muselo si požičať iné. Jeden nacionalista humorne konštatuje, že „[...] táto skutočnosť dokazuje, že objekty môžu byť inteligentné, niekedy dokonca inteligentnejšie ako niektorí ľudia.“²⁵⁶ Na druhej strane kritizoval aj to, že ratifikácia zmluvy by mohla v konečnom dôsledku viesť k rozdeleniu Poľska. Tieto radikálne hlasy boli v Poľsku od parlamentných volieb v októbri 2007, keď bola z politickej

---

²⁵⁴ TVN24.PL. [online]. *Rada UE: Karta Praw Podstawowych nie działa wstecz*. [S.n.], 25. október 2007. [cit. 01.03.2019]. Dostupné na: <https://www.tvn24.pl/r/38279>

²⁵⁵ ZWOLSKI, Kamil. Euthanasia, Gay Marriages and Sovereignty: Polish Ratification of the Lisbon Treaty. [online]. In: *Journal of Contemporary European Research*. [S.n.], 7.11. 2009, roč. 5, č. 3. s. 489-497 [cit. 26.2.2019]. ISSN: 1815-347X. Dostupné na: <http://www.jcer.myzen.co.uk/index.php/jcer/article/view/248>

²⁵⁶ MICHALKIEWICZ, S. (2009). 'Stanisław Michalkiewicz: „moja przygoda z UPR dobiegła końca”'. Available at: <http://nczas.com/wiadomosci/polska/stanislaw-michalkiewicz-moja-przygoda-z-upr-dobiegla-konca/>, last accessed 25 October 2009. Citované podľa: ZWOLSKI, Kamil. Euthanasia, Gay Marriages and Sovereignty: Polish Ratification of the Lisbon Treaty. [online]. In: *Journal of Contemporary European Research*. [S.n.], 7.11. 2009, roč. 5, č. 3. s. 489-497 [cit. 26.2.2019]. ISSN: 1815-347X. Dostupné na: <http://www.jcer.myzen.co.uk/index.php/jcer/article/view/248>

scény vylúčená pravicová strana *Liga poľských rodín*. To však neznamená, že nacionalistický populizmus zmizol z verejnej diskusie.²⁵⁷

V Poľsku existujú rôzne sféry skepticizmu voči európskej integrácii a možno vyvodit' mnohé závery z ratifikácie Lisabonskej zmluvy v Poľsku. Po prvé, rozsah populizmu a niekedy až otvoreného nepriateľstva voči EÚ zo strany prezidenta, jeho brata a strany Právo a spravodlivosť, Tadeusza Rydzyka a jeho médií. Ich obvinenia boli proti Charte základných práv značne kritizované parlamentnou väčšinou, politickými vedcami a právnikmi. Po druhé, úloha rádia *Maryja* je stále dôležitá v domácej politike, ale jej vplyv je obmedzený na malý počet ultranacionalistov, ktorí boli mimoriadne zasiahnutí vo voľbách v októbri 2007. V dôsledku týchto volieb sa v parlamente objavila silná proeurópska väčšina. Súčasná, oficiálne veľmi proeurópska vláda Donalda Tuska nepatrí do federálneho tábora, ale určite má viac proeurópske presvedčenie. A nakoniec, hranie *de facto protinemeckej karty* sa v domácej politike nevypláca. Všetky argumenty v tomto ohľade boli v médiách okamžite riešené a znehodnotené.²⁵⁸

---

²⁵⁷ ZWOLSKI, Kamil. Euthanasia, Gay Marriages and Sovereignty: Polish Ratification of the Lisbon Treaty. [online]. In: *Journal of Contemporary European Research*. [S.n.], 7.11. 2009, roč. 5, č. 3. s. 489-497 [cit. 26.2.2019]. ISSN: 1815-347X. Dostupné na: <http://www.jcer.myzen.co.uk/index.php/jcer/article/view/248>

²⁵⁸ ZWOLSKI, Kamil. Euthanasia, Gay Marriages and Sovereignty: Polish Ratification of the Lisbon Treaty. [online]. In: *Journal of Contemporary European Research*. [S.n.], 7.11. 2009, roč. 5, č. 3. s. 489-497 [cit. 26.2.2019]. ISSN: 1815-347X. Dostupné na: <http://www.jcer.myzen.co.uk/index.php/jcer/article/view/248>

4 Diskusia

V našej práci sme si okrem bližšie ukázali teoretickej koncepcie aj politické pozadie formujúce podmienky a výzvy pre politické elity v krajinách Európskej únie, ktoré vyvrcholili prijatím trvalej výnimky niektorej z politických oblastí Únie. V tejto kapitole by sme skúsili analyticky nájsť určité prepojenie medzi výnimkou *opt-out* a euroskeptickým postojom prevládajúcim v krajine, ak nejaké také prepojenie existuje. V prvom rade je však nutné pochopiť definíciu euroskepticizmu ako takého. Podľa nemeckého výskumníka pána De Wildeho a dánskeho profesora Hans-Jörga, ktorí sa zaoberajú témou euroskepticizmu, môžeme tvrdiť, že „[...] euroskepticizmus musí byť chápaný ako prvok verejného diškurzu, ktorý odhaľuje legitímnosť európskej integrácie. V tomto zmysle je jeho vývoj korelovaný so začiatkom procesu demokratickej legitimizácie EÚ. Rozhodujúcim rozdielom v predchádzajúcich desaťročiach je skok v politickej integrácii a sprievodná verejná podpora základnej legitimacy EÚ od začiatku 90. rokov. Účasť občanov je dôsledkom zvýšeného využívania populárnych referend o rozhodovaní o členstve a zmluve. Občania často bránili ďalšej integrácii, keďže revízie zmlúv a otázky týkajúce sa členstva hlasovali v referendách.“²⁵⁹

V rámci politiky hospodárskej a menovej únie je prvou známku štátnej odťazitosti voči prehľbovaniu integrácie s Úniou Dánske kráľovstvo. Dánske kráľovstvo na jednej strane participuje do určitej miery na konvergenčných kritériách, nakoľko je zapojené aj do ERM II a dodržiava fluktučné pásmo, avšak na strane druhej, okolnosti, ktoré stáli za prijatím *opt-out* môžu poukazovať na mnoho iného. Samotný fakt, že vláda prenechala rozhodnutie o výnimkách na dánsky ľud len preto, aby si udržala svojich voličov jednoznačne nasvedčuje priority krajiny i v zapojení sa do integrácie. Vyhlásenie hneď niekoľkých referend v krajine týkajúcich sa jednak prijatia zmlúv, ale aj prístupu k HMÚ by mohlo dokazovať skôr to, že ľud má svoj osud vo vlastných rukách. Jednoznačne sa to vyvrátiť nedá, avšak skutočnosť, že vláda nemala vyhlásiť referendum, nakoľko spĺňala svoju ústavnú požiadavku na prijatie záväzných medzinárodných dokumentov, skôr pripomína vnútroštátnu politickú hru. Okruh dánskych, resp. edinburských výnimiek sa dá spracovať rovnako. Európska obrana a spolupráca v oblasti spravodlivosti poukazujú na príklon k vnútroštátnym záujmom, než k záujmom úniovým. Prijímaním podobných

---

²⁵⁹ DE WILDE, Pieter - TRENZ, Hans-Jörg. Denouncing European integration: Euroscepticism as polity contestation. [online]. In: *European Journal of Social Theory*. [S.n.], 1.11. 2012, roč. 15, č. 4. s. 537-554 [cit. 10.3.2019]. ISSN: 1368-4310. Dostupné na: <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1368431011432968>

opatrení v súvislosti s obrannou, akú má Únia, ale odmietaním pripojenia sa k politike samotnej je jedným z náznakov euroskepticizmu. Postoj k európskemu občianstvu je jednou z kľúčových ukazovateľov mienky dánskej vlády a občanov, ktorý poukazuje na integrovanie sa do Únie. Naša práca načrtla danú problematiku, ktorá si zaslúži ďalšie skúmanie, nakoľko nemožno určiť s presnosťou jednoznačnú pozíciu Dánskeho kráľovstva voči prehlbovaniu európskej integrácie.

Výnimky Írska možno skôr posudzovať zo štátnych záujmov, kedy sa menšia krajina prispôsobuje do istej miery rozhodnutiam väčších susedných krajín, v tomto prípade Spojenému kráľovstvu, ktoré má väčšiu medzinárodnopolitickú silu a vplyv ako Írska republika. Správanie írskej vlády ako neutrálneho štátu je pochopiteľné, hoci nekonzistentné s politikou Únie. Na strane druhej, sú výnimky Spojeného kráľovstva jednoznačným a nespochybniteľným prejavom rastúceho euroskepticizmu v krajine, rovnako ako aj aktuálne dianie, t.j. brexit. Za všetkým možno vidieť hlavného aktéra v celom pozadí. Parlament spojeného kráľovstva s cieľom získať čo najviac, a odovzdať čo najmenej právomocí Únii. Suverénny parlament rozhodujúci o dianí v krajine je hlavnou premennou počas celej európsko-britskej histórie. Jednak, parlament rozhodol o pristúpení k HMÚ pre zníženie inflácie a nie pre dosiahnutie úniového cieľa menovej a následne hospodárskej únie. Taktiež to bolo aj pri Schengenskej dohode a odstránení hraníc. Vstupom do Európskeho spoločenstva si Spojené kráľovstvo zabezpečilo dostatok pracovnej sily, avšak na strane druhej, hraničné kontroly a v konečnom dôsledku obmedzenie voľného pohybu osôb, sú euroskeptické tendencie, nakoľko opäť možno badať istý vládny protest pred úplným zapojením sa do politik. S tým súvisiaca aj Charta základných práv, ktorá by mohla do určitej miery aj zmeniť postavenie pracovníkov v Spojenom kráľovstve a oblasť spravodlivosti sú nepopierateľným dôkazom, že postavenie Spojeného kráľovstva v rámci EÚ nebolo nikdy v rámci úniového jadra. Inými slovami, Spojené kráľovstvo nebolo krajinou, ktorá by sa zapríčinila o prehlbovanie, utužovanie a propagáciu úniových cieľov, ale práve naopak, s každou ďalšou politikou si vláduca politická elita analyticky kalkulovala prínosy a náklady plynúce z tej, ktorej politiky.

Samozrejme, euroskepticizmus, ako fenomén dvadsiateho prvého storočia, zasahuje členské štáty Európskej únie bez ohľadu na trvalé výnimky. V našej práci sme sa venovali politickému pozadiu a pohľadu na integráciu v rámci Únie a následnú možnú prepojenosť s euroskepticizmom. To, však, nevyvracia štatistiky a prieskumy, v rámci ktorých sú hlavnými euroskeptickými krajinami Francúzsko, Maďarsko, Česká republika, Poľsko,

Taliansko, Rakúsko a Holandsko za rok 2018.²⁶⁰ Poľsko má Protokol z Charty. Ten sme si bližšie zaradili do napätého politického pozadia v krajine v období prijímania Charty. Bez ohľadu na politickú orientáciu krajiny je bezpodmienečne najdôležitejším prvkom v rámci vývoja poľsko-európskych vzťahov náboženstvo. Prelínanie náboženstva s politickým dianím v štáte nie je nový jav a za predpokladu, že by Charta, tak ako Poľsko predpokladalo, ukladala povinnosť liberálnosti manželského inštitútu a interrupcie, je pochopiteľné absolútne zamietnutie prijatia Lisabonskej zmluvy spolu s Chartou. Avšak, v samostatnej podkapitole a vysvetlení jednotlivých článkov Charty a politických strán v Poľsku, môžeme vidieť snahu politického upevnenia cirkvi a do určitej miery aj manipuláciu s verejnou mienkou. Tým pádom sa v konečnom dôsledku nejedná o problém politiky s cieľom ponechania si určitej suverenity, ako možno v Spojenom kráľovstve, ani so zachovaním neutrality, ako v Írskej republike.

Dokázať skryté vnútroštátne záujmy v procese adaptácie politik EÚ je náročné a vyžaduje si hlbšie skúmanie historicko-politických okolností a rozhodnutí. Napriek tomu, načrtnutie danej problematiky v našej práci nasvedčuje o prvkoch euroskepticizmu a možnom nedostatku vôle zo strany štátov naplno sa podieľať na jedinečnej medzinárodnej organizácii, ktorá vznikla, a preto môže aj zaniknúť z rozhodnutia štátov.

---

²⁶⁰ BARNES, J. EU news: Five eurosceptic countries threatening to ROCK the EU. In: *Express* [online]. 6.apríl 2018. [cit. 11.03.2019]. Dostupné na internete: <https://www.express.co.uk/news/world/941976/EU-news-five-eurosceptic-countries-threaten-European-Union>

Záver

Postupným teoretickým vysvetlením jednotlivých politík a ich následnou aplikáciou na konkrétne krajiny sme mohli vidieť rozdielnosť jednak v systéme prijímania rozhodnutí týkajúcich sa Európskej únie ako i vnímania európskej integrácie a Európskej únie samotnej v rámci verejnej a politickej mienky.

V teoretickej časti sme si priblížili politiky, ktoré možno charakterizovať ako prostriedky prehlbenia európskej integrácie, ktoré vznikli z návrhu členských krajín a majú prispieť k užšej a efektívnejšej spolupráci medzi členskými krajinami. V praktickej časti naopak možno vidieť, že nie všetky štáty zdieľajú rovnaké názory a postoje voči prehlbovaniu integrácie a odovzdávaní väčšej časti suverenity. Názory a argumenty sa líšia pri každej krajine, avšak jedno majú spoločné. Národné záujmy. Tie ovplyvnili konečný výsledok prijatia, resp. neprijatia jednotlivých politík Európskej únie. V záujme zachovania národných záujmov, národnej suverenity a práva rozhodovať za samého seba sa krajiny vzdali výhod plynúcich či už napríklad z jednotnej meny, a tým straty výmenného kurzu, alebo jednoduchšieho cestovania v rámci schengenského priestoru a i.

Pri hľadaní odpovede na náš hlavný cieľ, t.j. aké politické rozhodnutia stáli za vyjednaním trvalých výnimiek z danej politiky Európskej únie, sme poukázali na rozhodujúci prvok, ktorý zdieľajú všetky, nami spomínané, štáty. Politické elity sú nepochybne hlavným aktérom, ktorý ovplyvňuje verejnú mienku, a tým aj národné tendencie. Každý politický aktér svojim zhodnotením, vysvetlením a predstavením tej, ktorej politiky ovplyvnil širokú domácu verejnosť. Príkladom môže byť napríklad spôsob, akým Poľská republika predstavila Chartu základných práv, čím vzrástli protesty a v neposlednom rade aj euroskepticizmus v Poľsku, ktorý je i v súčasnosti neprehiadnuteľný. Vplyv, ktorým disponujú politické elity v krajinách nemožno podceňovať v súvislosti s našou problematikou.

Detailnejším opísaním jednotlivých pohnútok krajín môžeme dospieť k odpovedi na nami položenú druhú otázku, resp. cieľ, ktorým bolo zistiť, či existuje spojitosť medzi trvalou výnimkou a euroskepticizmom. Táto téma si zaslúži hlbšie skúmanie, pričom sa nám podarilo v práci a v diskusii, po spojení teoretických a praktických poznatkov načrtnúť súvislosť, ktorú len ťažko vyvrátiť.

Naša práca sa snažila o nový pohľad na výnimky v súvislosti s politickými aktérmi a ich mocou ovplyvňovať verejnú mienku. V závere možno zhrnúť, že každá krajina, ktorú sme rozoberali v práci je do menšej či väčšej miery euroskeptickej a rozhodnutie neprijat'

politiku nepostavila na objektívnych ekonomických alebo politických argumentoch. Otázkou hodnou ďalšieho preskúmania je, či krajiny v poslednej dobe neprejavujú záujem o odstúpenie od výnimky. Alebo, možno viac pravdepodobná otázka, či neexistujú ďalšie krajiny, ktoré prejavujú záujem prijať *opt-out* a vzdialiť sa od myšlienky prehlbujúcej sa európskej integrácie.

Zoznam použitej literatúry

Knižné zdroje

- [1] BARNARD, Catherine. The 'Opt-Out' for the UK and Poland from the Charter of Fundamental Rights: Triumph of Rhetoric over Reality? [online]. In: *The Lisbon Treaty: EU Constitutionalism without a Constitutional Treaty?* [online]. Vienna: Springer Vienna, 2008. s. 257-283 [cit. 26.02.2019]. ISBN: 978-3-211-09429-7. Dostupné na: https://link.springer.com/chapter/10.1007%2F978-3-211-09429-7_11?LI=true
- [2] CLAYTON, Gina - FIRTH, Georgina. *Immigration & Asylum Law*. Oxford, New York: Oxford University Press, 2018, 664 s. ISBN: 978-0-19-881521-1.
- [3] DYSON, Kenneth – SEPOS, Angelos. *Which Europe? The Politics of Differentiated Integration*. Palgrave Macmillian, 2010. 408 s. ISBN 978-0-230-28952-9.
- [4] KARAS, Viliam – KRÁLIK, Andrej. *Právo Európskej únie*. Praha: C. H. Beck 2012. 526 s. ISBN 978-80-7179-287-1
- [5] LACINA, Lubor – STREJČEK, Petr – BLÍŽKOVSKÝ, Petr. *Učebnice evropské integrace*. Brno: Barrister & Principal 2016. 359 s. ISBN 978-80-7485-104-9
- [6] LIPKOVÁ, Ľudmila et al. *Európska únia*. Bratislava: Sprint dva 2011. 448 s. ISBN 978-80-893-9333-6
- [7] MINISTERSTVO ZAHRANIČNÝCH VECÍ SLOVESKEJ REPUBLIKY. *Zmluva o Európskej únii – Zmluva o fungovaní Európskej únii: Konsolidované texty v znení Lisabonskej zmluvy*. Bratislava: Avi toba press 2008. 339 s. ISBN 978-80-88726-24-1.
- [8] *Úradný vestník Európskej únie C326*. 2012. [S.n.]. ISSN 1997-1037.

Internetové zdroje

- [1] ADLER-NISSEN, Rebecca - GAMMELTOFT-HANSEN, Thomas. *Sovereignty games: instrumentalizing state sovereignty in europe and beyond*. [online]. Palgrave Macmillan, 9. 2. 2008, 18 s. [cit. 24.2.2019]. ISBN: 978-1-349-37448-9. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/313861167_Sovereignty_Games_Instrumentalizing_State_Sovereignty_in_Europe_and_Beyond

- [2] B. Brogan, Deal but at What price?, DAILYMAIL, 23 June 2007. Citované podľa: BARNARD, Catherine. The 'Opt-Out' for the UK and Poland from the Charter of Fundamental Rights: Triumph of Rhetoric over Reality? [online]. In: *The Lisbon Treaty: EU Constitutionalism without a Constitutional Treaty?* [online]. Vienna: Springer Vienna, 2008. s. 257-283 [cit. 26.02.2019]. ISBN: 978-3-211-09429-7. Dostupné na: https://link.springer.com/chapter/10.1007%2F978-3-211-09429-7_11?LI=true
- [3] BAKER, D. – GAMBLE, A. – LUDLAM, S. 1994. The Parliamentary Siege of Maastricht 1993: Conservative Divisions and British Ratification. In: *Parliamentary Affairs*. roč. 47. s.37-61. Citované podľa: LARSEN, Helle. British and Danish European Policies in 1990s: A Discourse Approach. [online]. In: *European Journal of International Relations*. [S.n]. 1999, roč. 5, č. 4, s. 451 – 483 [cit. 1.12.2018]. ISSN: 1354-0661. Dostupné na: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1467-9477.00061/pdf>
- [4] Barnard, Catherine. 2000. Flexibility and the Social Policy. In *Constitutional Change in the EU: From Uniformity to Flexibility?*, ed. Gráinne de Búrca and Joanne Scott, 197–218. Oxford: Hart. Citované podľa: ADLER-NISSEN, Rebecca - GAMMELTOFT-HANSEN, Thomas. *Sovereignty games: instrumentalizing state sovereignty in europe and beyond*. [online]. Palgrave Macmillan, 2008, s. 93. [cit. 24.2.2019]. ISBN: 978-1-349-37448-9. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/313861167_Sovereignty_Games_Instrumentalizing_State_Sovereignty_in_Europe_and_Beyond
- [5] BARNARD, Catherine. The 'Opt-Out' for the UK and Poland from the Charter of Fundamental Rights: Triumph of Rhetoric over Reality? [online]. In: *The Lisbon Treaty: EU Constitutionalism without a Constitutional Treaty?* [online]. Vienna: Springer Vienna, 2008. s. 257-283 [cit. 26.02.2019]. ISBN: 978-3-211-09429-7. Dostupné na: https://link.springer.com/chapter/10.1007%2F978-3-211-09429-7_11?LI=true
- [6] Barnes, Richard. 2004. Refugee Law at Sea. *International and Comparative Law Quarterly* 53 (1): 47–77. Citované podľa: ADLER-NISSEN, Rebecca - GAMMELTOFT-HANSEN, Thomas. *Sovereignty games: instrumentalizing state*

- sovereignty in europe and beyond*. [online]. Palgrave Macmillan, 2008, s. 93. [cit. 24.2.2019]. ISBN: 978-1-349-37448-9. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/313861167_Sovereignty_Games_Instrumentalizing_State_Sovereignty_in_Europe_and_Beyond
- [7] BARREL, Ray. The UK and EMU: Choosing the Regime. [online]. In: *National Institute Economic Review*. Apríl 2002. roč. 180, č.1, s.54-71. [cit. 18.3.2017]. ISSN: 1741-3036 Dostupné na: <http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/002795010218000108>
- [8] Baudrillard, Jean. 2005. Holy Europe. *New Left Review* 33 (May–June): 24–25. Citované podľa: ADLER-NISSEN, Rebecca - GAMMELTOFT-HANSEN, Thomas. *Sovereignty games: instrumentalizing state sovereignty in europe and beyond*. [online]. Palgrave Macmillan, 2008, s. 94. [cit. 24.2.2019]. ISBN: 978-1-349-37448-9. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/313861167_Sovereignty_Games_Instrumentalizing_State_Sovereignty_in_Europe_and_Beyond
- [9] BBC. [online]. *Denmark votes No on adopting EU rules*. [S.n.], 4.12.2015. [cit. 27.1.2017]. Dostupné na: <http://www.bbc.com/news/world-europe-35002158>
- [10] BBC. [online]. *What Is Thatcherism?* [S.n.], 10. apríl 2013. [cit. 18.3.2017]. Dostupné na: <http://www.bbc.com/news/uk-politics-22079683>
- [11] BRIT POLITICS. [online]. *What Is Thatcherism?* [S.n.], [S.a.]. [cit. 1.12.2018]. Dostupné na: <http://www.britpolitics.co.uk/thatcherism>
- [12] BUDD, Alan. Black Wednesday. A Re-examination of Britain's Experience in the Exchange Rate Mechanism. [online]. [S.n.], 2005. s. 21 [cit. 18.2.2017]. ISBN 0-2553-6566-7. Dostupné na: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=734203
- [13] BUCH, Roger – HANSEN, Kasper M. The Danes and Europe: From EC 1972 to Euro 2000 – Elections, Referendums and Attitudes. [online]. In: *Scandinavian Political Studies*. [S.n.], 17. December 2002, roč. 25, č. 1, s. 1-26. [cit. 26.1.2017]. ISSN 0080-6757. Dostupné na: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1467-9477.00061/pdf>

- [14] BULMER, Simon. New Labour, New European Policy? Blair, Brown and Utilitarian Supranationalism. [online]. In: *Parliamentary Affairs*. [S.n.], 8.7.2008, roč. 61, č. 4, s. 597-620. ISSN: 1460-2482. Dostupné na: <https://academic.oup.com/pa/article-lookup/doi/10.1093/pa/gsn029>
- [15] CONFERENCE OF THE REPRESENTATIVES OF THE GOVERNMENT OF THE MEMBER STATES (2007b). Declaration concerning the Charter of Fundamental Rights of the European Union. Final Act, Brussels 13 December 2007, CIG 15/07. Citované podľa: ZWOLSKI, Kamil. Euthanasia, Gay Marriages and Sovereignty: Polish Ratification of the Lisbon Treaty. [online]. In: *Journal of Contemporary European Research*. [S.n.], 7.11. 2009, roč. 5, č. 3. s. 489-497 [cit. 26.2.2019]. ISSN: 1815-347X. Dostupné na: <http://www.jcer.myzen.co.uk/index.php/jcer/article/view/248>
- [16] DE WILDE, Pieter - TRENZ, Hans-Jörg. Denouncing European integration: Euroscepticism as polity contestation. [online]. In: *European Journal of Social Theory*. [S.n.], 1.11. 2012, roč. 15, č. 4. s. 537-554 [cit. 10.3.2019]. ISSN: 1368-4310. Dostupné na: <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1368431011432968>
- [17] DĚDEK, Oldřich. Evropský měnový systém. [online]. In: *Zavedenie eura v českej republike*. [S.n.], 1.1.2014. [cit. 13.11.2018]. Dostupné na: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro/historie-eura/evropsky-menovy-system>
- [18] DUPI (2000) Udviklingen i EU siden 1992 på de områder, der er omfattet af de danske forbehold (Copenhagen: DUPI). Citované podľa: OLSEN, Grom Rye. How Strong Is Europeanisation, Really? The Danish Defence Administration and the Opt-Out from the European Security and Defence Policy. [online]. In: *Perspectives on European Politics and Society* [S.n.]. 1.4. 2011, roč. 12, č. 1. s. 13-28 [cit. 26.2.2019]. ISSN: 1570-5854. Dostupné na: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/15705854.2011.546141>
- [19] EURACTIV. [online]. *Charta základných práv EÚ sa čoraz viac stáva odkazom pre rozhodnutia súdov*. [S.n.], 5. máj 2015. [cit. 22.01.2019]. Dostupné na: <https://euractiv.sk/section/all/news/charta-zakladnych-prav-eu-sa-coraz-viac-stava-odkazom-pre-rozhodnutia-sudov/>

- [20] EURACTIV. [online]. *V Británii bude premiérka, ktorá má podporu parlamentu, ale nie ľudí.* [S.n.], 13.07.2016. [cit. 23.3.2017]. Dostupné na: <https://euractiv.sk/kratke-spravy/tasr-politicke-udalosti/v-britanii-bude-premierkatora-ma-podporu-parlamentuale-nie-ludi/>
- [21] EUR-Lex - 41992X1231 - Denmark and the Treaty on European Union. [online]. In: *Eur-lex* [S.n.], [S.a.]. [cit. 28.02.2019]. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:41992X1231:EN:HTML>
- [22] EUR-LEX. [online]. *Glossary of Summaries.* [S.n.], [S.a.]. [cit. 20.11.2018]. Dostupné na: https://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/schengen_agreement.html
- [23] EUR-LEX. *Opting out.* [S.a.]. [online]. [cit. 13.11.2018]. Dostupné na internete: http://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/opting_out.html
- [24] EURO KNOW. [online]. *Maastricht Treaty.* [S.n.], [S.a.]. [cit. 12.4.2017]. Dostupné na: <http://www.euro-know.org/europages/dictionary/m.html>
- [25] EUROPA. [online]. *The Euro: Our Currency.* [S.n.], [S.a.]. [cit. 27.1.2017]. Dostupné na: https://web.archive.org/web/20070423104910/http://ec.europa.eu:80/economy_finance/euro/world/euro_world_6_en.htm
- [26] EUROPA. *Treaty of Amsterdam amending the Treaty on European Union, the treaties establishing the European Communities and certain related acts.* Luxembourg : Lanham, Md: Office for Official Publications of the European Communities ; Bernan Associates, 1997, [online] s. 149. [cit. 21.2.2019] Dostupné na: https://europa.eu/european-union/sites/europaeu/files/docs/body/treaty_of_amsterdam_en.pdf
- [27] EUROPEAN CENTRAL BANK. [online]. *Legal Aspects of the European System of Central Banks.* [S.n.], 2005. [cit. 26.1.2017]. s. 208 ISBN 92-9181-702-3. Dostupné na: https://www.google.com/url?q=https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/legalaspectsescben.pdf%3F2836f971198cc2b573779f5185159749&sa=U&ved=0ahUKEwiptvr44N3RAhVCL8AKHdDFak0QFggNMAM&client=internal-uds-cse&usq=AFQjCNG0_2nNygCMcDkfMpPg8YFGILMltgSEVALDSEN, J. 1997.

Degrees of Awkwardness: British and Danish Attitudes towards European Integration. In: *Proceedings from the VIth NAES Conference*, Tromsø 25-8 Máj 1995. Citované podľa: LARSEN, HELLE. British and Danish European Policies in 1990s: A Discourse Approach. [online]. In: *European Journal of International Relations*. [S.n.]. 1999, roč. 5, č. 4, s. 451 – 483. [cit. 1.12.2018]. ISSN: 1354-0661. Dostupné na: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1467-9477.00061/pdf>

[28] EUROPEAN COMMISSION. *White Paper on the Future of Europe: Reflections and scenarios for the EU27 by 2025*. [online]. Brussels: European Commission, 1. marec 2017. s. 32. [cit. 13.11.2018]. ISBN 978-92-79-66241-6. Dostupné na: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/white_paper_on_the_future_of_europe_en.pdf

[29] EUROPEAN SCRUTINY, 35th report, 2006-7. Citované podľa: BARNARD, Catherine. The ‘Opt-Out’ for the UK and Poland from the Charter of Fundamental Rights: Triumph of Rhetoric over Reality? [online]. In: *The Lisbon Treaty: EU Constitutionalism without a Constitutional Treaty?* [online]. Vienna: Springer Vienna, 2008. s. 257-283 [cit. 26.02.2019]. ISBN: 978-3-211-09429-7. Dostupné na: https://link.springer.com/chapter/10.1007%2F978-3-211-09429-7_11?LI=true

[30] EUROPEAN UNION. [online]. *Dánsko*. [S.n.], [S.a.]. [cit. 26.1.2017]. Dostupné na: http://europa.eu/european-union/about-eu/countries/member-countries/denmark_sk

[31] EUROPEAN UNION. [online]. *The History of the European Union - 1973*. [S.n.], [S.a.]. [cit. 1.12.2018]. Dostupné na: https://europa.eu/european-union/about-eu/history/1970-1979/1973_en

[32] EURÓPSKA ÚNIA. [online]. *Zahraničná a bezpečnostná politika. Európska zahraničná a bezpečnostná politika*. [S.n.], [S.a.]. [cit. 21.01.2019]. Dostupné na: https://europa.eu/european-union/topics/foreign-security-policy_en SPOLOČNÁ BEZPEČNOSTNÁ A OBRANNÁ POLITIKA. [online]. In: *Európsky parlament*. [S.n.], [S.a.]. [cit. 21.01.2019]. Dostupné na: <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/sk/sheet/159/spolocna-bezpecnostna-a-obranna-politika>

- [33] EURÓPSKY PARLAMENT. [online]. *Jednotný európsky akt (SEA)*. [S.n.], [S.a.]. [cit. 21.01.2019]. Dostupné na: <http://www.europarl.europa.eu/about-parliament/sk/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/single-european-act>
- [34] EURÓPSKY PARLAMENT. [online]. *Spoločná bezpečnostná a obranná politika*. [S.n.], [S.a.]. [cit. 21.01.2019]. Dostupné na: <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/sk/sheet/159/spolocna-bezpecnostna-a-obranna-politika>
- [35] EURÓPSKY PARLAMENT. [online]. *Lisabonská zmluva*. [S.n.], [S.a.]. [cit. 21.01.2019]. Dostupné na: <http://www.europarl.europa.eu/about-parliament/sk/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/treaty-of-lisbon>
- [36] EURÓPSKY PARLAMENT. [online]. *Zmluva z Nice*. [S.n.], [S.a.]. [cit. 22.1.2019]. Dostupné na: <http://www.europarl.europa.eu/about-parliament/sk/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/treaty-of-nice>
- [37] EUROSOKOP. [online]. *Dánsko*. [S.n.], 2015. [cit. 26.1.2017]. Dostupné na: <https://www.euroskop.cz/509/sekce/dansko/>
- [38] EUROSOKOP. [online]. *Problémy rozpočtu EÚ*. [S.n.], [S.a.]. [cit. 18.3.2017]. Dostupné na: <https://www.euroskop.cz/8921/sekce/problemy-rozpocetu-eu/>
- [39] EUROSTAT. First population Estimates. EU population up to nearly 513 milion on 1 January 2018. - Increase driven by migration. [online]. In: *Newsrelease*. 2018, č. 115, s. 1. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/9063738/3-10072018-BP-EN.pdf/ccdfc838-d909-4fd8-b3f9-db0d65ea457f>
- [40] FLETCHER, Maria. Schengen, the European Court of Justice and Flexibility under the Lisbon Treaty: Balancing the United Kingdom's 'Ins' and 'Outs'. [online]. In: *European Constitutional Law Review*. [S.n.], Február 2009, roč. 5, č. 01. [cit. 22.2.2019]. Dostupné na: http://www.journals.cambridge.org/abstract_S1574019609000716
- [41] FLETCHER, Maria. Schengen, the European Court of Justice and Flexibility under the Lisbon Treaty: Balancing the United Kingdom's 'Ins' and 'Outs'. [online]. In:

European Constitutional Law Review. február 2009, roč. 5, č. 01., 71 s. [cit. 22.2.2019]. ISSN: 1744-5515. Dostupné na: http://www.journals.cambridge.org/abstract_S1574019609000716

[42] GALLAGHER, Tom. Tony Blair. [online]. In: *Encyclopedia Britannica*. [S.n.], 20.9.2018, [cit. 07.02.2019]. Dostupné na: <https://www.britannica.com/biography/Tony-Blair>

[43] GARRETT, G. 1995. From the Luxembourg Compromise to Codecision: Decision Making in the European Union. *Electoral Studies* 14 (3): 289–308. Citované podľa: ADLER-NISSEN, Rebecca - GAMMELTOFT-HANSEN, Thomas. *Sovereignty games: instrumentalizing state sovereignty in europe and beyond*. [online]. Palgrave Macmillan, 2008, s. 93. [cit. 24.2.2019]. ISBN: 978-1-349-37448-9. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/313861167_Sovereignty_Games_Instrumentalizing_State_Sovereignty_in_Europe_and_Beyond

[44] GAZETA.PL (2007). Kaczyński-Tusk: debata minuta po minucie. Available at: <http://wiadomosci.gazeta.pl/Wiadomosci/1,80708,4573847.html>, last accessed 9 October 2009. Citované podľa: ZWOLSKI, Kamil. Euthanasia, Gay Marriages and Sovereignty: Polish Ratification of the Lisbon Treaty. [online]. In: *Journal of Contemporary European Research*. [S.n.], 7.11. 2009, roč. 5, č. 3. s. 489-497 [cit. 26.2.2019]. ISSN: 1815-347X. Dostupné na: <http://www.jcer.myzen.co.uk/index.php/jcer/article/view/248>

[45] GAZETA.PL (2008j). Prezydent o ratyfikacji: Trzeba chronić wiarę katolicką. Available at: <http://wiadomosci.gazeta.pl/Wiadomosci/1,80708,5027358.html>, last accessed 9 October 2009. Citované podľa: ZWOLSKI, Kamil. Euthanasia, Gay Marriages and Sovereignty: Polish Ratification of the Lisbon Treaty. [online]. In: *Journal of Contemporary European Research*. [S.n.], 7.11. 2009, roč. 5, č. 3. s. 489-497 [cit. 26.2.2019]. ISSN: 1815-347X. Dostupné na: <http://www.jcer.myzen.co.uk/index.php/jcer/article/view/248>

[46] George Pascoe-Watson, Two words that could change the shape of Britain forever, THESUN, 12 December 2007. Citované podľa: BARNARD, Catherine. The ‘Opt-Out’ for the UK and Poland from the Charter of Fundamental Rights: Triumph of Rhetoric over Reality? [online]. In: *The Lisbon Treaty: EU Constitutionalism without*

- a Constitutional Treaty?* [online]. Vienna: Springer Vienna, 2008. s. 257-283 [cit. 26.02.2019]. ISBN: 978-3-211-09429-7. Dostupné na: https://link.springer.com/chapter/10.1007%2F978-3-211-09429-7_11?LI=true
- [47] GYÁRFÁŠOVÁ, OLGA. Euroskepticizmus má veľa podôb. [online]. In: *Euractiv*. [S.n.], 1.apríl 2014. [cit. 10.3.2019]. Dostupné na : <https://euractiv.sk/section/all/opinion/euroskepticizmus-ma-vela-podob-000180/>
- [48] HARVARD UNIVERSITY. [online]. Keisuke Iida, PhD. In: *Program on U.S. - Japan Relations*. [S.n.], [S.a.]. [cit. 22.02.2019]. Dostupné na: <https://programs.wcfia.harvard.edu/us-japan/people/keisuke-iida>
- [49] HEURLIN, Bertil. Nye prioriteringer i dansk udenrigspolitik - ProQuest. [online]. In: *Dansk Udenrigspolitisk årbog*. [S.n.], 1.1. 1993, s. 30 [citované 28.02.2019]. Dostupné na: <https://search.proquest.com/openview/d022dd81667f18e2497ff82200884fe8/1?pq-origsite=gscholar&cbl=2027693>. Citované podľa: OLSEN, Gorm Rye - PILEGAARD, Jess. The Costs of Non-Europe? Denmark and the Common Security and Defence Policy. [online]. In: *European Security* [S.n.],]. 1.9. 2005, roč. 14, č. 339-360. ISSN: 0966-2839. Dostupné na: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09662830500407903>
- [50] HOUSE OF LORDS. [online]. *European Union (Amendment) Bill and the Lisbon Treaty: Implications for the UK Constitution*. [S.n.], [S.a.]. [cit. 28.02.2019]. Dostupné na: <https://publications.parliament.uk/pa/ld200708/ldselect/ldconst/84/84.pdf>
- [51] CHARIZMA. [online]. *Sestry redemptoristky*. [S.n.], [S.a.]. [cit. 01.03.2019]. Dostupné na: <http://www.redemptoristky.eu/pages/charizma>
- [52] IIDA, Keisuke. Involuntary defection in two-level games. [online]. In: *Public Choice*. Netherlands: Kluwer Academic Publishers. 1996, roč. 89, č. 3-4, s. 283-303. [citované 22.2.2019]. ISSN: 1573-7101. Dostupné na internete: <http://link.springer.com/10.1007/BF00159360>
- [53] J. Lyons, EU Traitor, THE NEWS OF THE WORLD, 24 June 2007. Citované podľa: BARNARD, Catherine. The 'Opt-Out' for the UK and Poland from the Charter of

Fundamental Rights: Triumph of Rhetoric over Reality? [online]. In: *The Lisbon Treaty: EU Constitutionalism without a Constitutional Treaty?* [online]. Vienna: Springer Vienna, 2008. s. 257-283 [cit. 26.02.2019]. ISBN: 978-3-211-09429-7. Dostupné na: https://link.springer.com/chapter/10.1007%2F978-3-211-09429-7_11?LI=true

[54] Julia Hartley-Brewer and Jason Groves, EU Deal Unravels within Hours, SUNDAY EXPRESS, 24 June 2007. Citované podľa: BARNARD, Catherine. The 'Opt-Out' for the UK and Poland from the Charter of Fundamental Rights: Triumph of Rhetoric over Reality? [online]. In: *The Lisbon Treaty: EU Constitutionalism without a Constitutional Treaty?* [online]. Vienna: Springer Vienna, 2008. s. 257-283 [cit. 26.02.2019]. ISBN: 978-3-211-09429-7. Dostupné na: https://link.springer.com/chapter/10.1007%2F978-3-211-09429-7_11?LI=true

[55] KACZYŃSKI, Piotr Maciej - KURPAS, Sebastian - Ó BROIN, Peadar. Ratification of the Lisbon Treaty: Problems not only in Ireland. [online]. [S.n.], 3.9. 2008. roč. 18. s. 16 [cit. 27.2.2019]. Dostupné na: <http://aei.pitt.edu/11475/>

[56] KADER, M. Umay. European Union Foreign Policy in a Changing World. [online]. In: *Uluslararası Hukuk ve Politika*. [S.n.], 2015. č. 43. s. 176-179. [cit. 26.2.2019]. ISSN: 1305-5208. Dostupné na: <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=319176>

[57] KOCH, H. – TOGEBY, L. 1999. Vælgerne. In: *paper presented at the Danish Parliament conference on the need for constitutional revision*. 4 – 5 November 1999. Helsingør, Denmark. Citované podľa: BUCH, Roger – HANSEN, Kasper M. The Danes and Europe: From EC 1972 to Euro 2000 – Elections, Referendums and Attitudes. [online]. In: *Scandinavian Political Studies*. [S.n.], 17. December 2002, roč. 25, č. 1, s. 1-26. [cit. 26.1.2017]. ISSN 0080-6757. Dostupné na: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1467-9477.00061/pdf>

[58] LA SERRE, Françoise de - WALLACE, Helen. Flexibility and Enhanced Cooperation in the European Union: Placebo rather than Panacea? [online]. In: *Research and Policy Unit. Notre Europe*. [S.n.], September 1997, roč. 2, s. 27. [cit. 13.11.2018]. Dostupné na internete: <https://institutdelors.eu/wp-content/uploads/2018/01/etud2-delaserrewallace-en.pdf>

- [59] Larsen, H. (2000) Danish CFSP policy in the post-cold war period, *Cooperation & Conflict*, 35(1), pp. 37–63. Citované podľa: OLSEN, Grom Rye. How Strong Is Europeanisation, Really? The Danish Defence Administration and the Opt-Out from the European Security and Defence Policy. [online]. In: *Perspectives on European Politics and Society* [S.n.]. 1.4. 2011, roč. 12, č. 1. s. 13-28 [cit. 26.2.2019]. ISSN: 1570-5854. Dostupné na: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/15705854.2011.546141>
- [60] LARSEN, Helle. British and Danish European Policies in 1990s: A Discourse Approach. [online]. In: *European Journal of International Relations*. [S.n.]. 1999, roč. 5, č. 4, s. 451 – 483 [cit. 1.12.2018]. ISSN: 1354-0661. Dostupné na: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1467-9477.00061/pdf>
- [61] LIBCOM. [online]. *1990 – 1992: Britain and The Politics of the European Exchange Rate Mechanism*. [S.n.], január 2006. [cit. 18.3.2017]. Dostupné na: <https://libcom.org/library/britain-european-exchange-rate-mechanism>
- [62] ĽUDSKÉ PRÁVA. [online]. Charta základných práv EÚ. Právna úprava ochrany ľudských práv v Európskej únii a v Rade Európy a ich aplikácia v podmienkach Slovenskej republiky. [S.n.], [S.a.]. [cit. 22.01.2019]. Dostupné na: http://ludskeprava.euroiuris.sk/index.php?link=charta_zakladnych_prav_eu
- [63] MARGARET THATCHER FOUNDATION. [online]. *The Bruges speech, 20 September 1988*. [S.n.], [S.a.]. [online]. [cit. 12.4.2017]. Dostupné na: <http://www.margaretthatcher.org/archive/Bruges.asp>
- [64] MCDOWELL, Michael, 18. jún 2001. the Irish Times, 19. jún 2001. Citované podľa: O’SULLIVAN, Charles. Conceptualising the Irish Immigration System for Third-Country Migrants. [online]. In: *Europe of Migration: Policies, Legal Issues and Experiences*. Trieste: EUT Edizioni Università di Trieste, 2017. [cit. 22.2.2019]. Dostupné na: https://www.openstarts.units.it/bitstream/10077/15226/1/BSA3_11-O%27Sullivan.pdf
- [65] MICHALKIEWICZ, S. (2009). ‘Stanisław Michalkiewicz: „moja przygoda z UPR dobiegła końca”’. Available at: <http://nczas.com/wiadomosci/polska/stanislaw-michalkiewicz-moja-przygoda-z-upr-dobiegla-konca/>, last accessed 25 October

2009. Citované podľa: ZWOLSKI, Kamil. Euthanasia, Gay Marriages and Sovereignty: Polish Ratification of the Lisbon Treaty. [online]. In: *Journal of Contemporary European Research*. [S.n.], 7.11. 2009, roč. 5, č. 3. s. 489-497 [cit. 26.2.2019]. ISSN: 1815-347X. Dostupné na: <http://www.jcer.myzen.co.uk/index.php/jcer/article/view/248>
- [66] NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA. Príprava na zavedenie eura. [online]. In: *Výročná správa 2005*. [S.n.]. s. 7 [cit. 22.10.2018]. Dostupné na: http://www.nbs.sk/_img/Documents/_Publikacie%5CVyrocnaSprava%5CSVK2005%5CVS2005_kap08.pdf
- [67] NATIONAL AUDIT OFFICE. Issues and challenges for government's management of the border in light of the UK's planned departure from the European Union. [online]. In: *The UK Border* [S.n.]. 2017, č. HC 513, s. 8 [cit. 26.01.2019]. Dostupné na: <https://www.nao.org.uk/wp-content/uploads/2017/10/The-UK-border.pdf>
- [68] NORWEGIAN INSTITUTE OF INTERNATIONAL AFFAIRS. [online]. *Pernille Rieker*. [S.n.], [S.a.]. [cit. 28.02.2019]. Dostupné na: <https://www.nupi.no/en/About-NUPI/Employees/Researchers/Pernille-Rieker>
- [69] O'SULLIVAN, Charles. Conceptualising the Irish Immigration System for Third-Country Migrants. [online]. In: *Europe of Migration: Policies, Legal Issues and Experiences*. Trieste: EUT Edizioni Università di Trieste, 2017. [cit. 22.2.2019]. Dostupné na: https://www.openstarts.units.it/bitstream/10077/15226/1/BSA3_11-O%27Sullivan.pdf
- [70] OBITUARY ON DALLASNEWS.COM AND SHARE MEMORIES. [online]. *View William Wallace's*. [S.n.], [S.a.]. [cit. 28.02.2019]. Dostupné na: <https://obits.dallasnews.com/obituaries/dallasmorningnews/obituary.aspx?n=william-wallace&pid=166595202&fhid=11533>
- [71] ØHRGAARD, Jakob C. Less than Supranational, More than Intergovernmental: European Political Cooperation and the Dynamics of Intergovernmental Integration. [online]. In: *Millennium* [S.n.], 1.3. 1997, roč. 26, č. 1. s. 1-29 [cit. 26.2.2019]. ISSN: 0305-8298. Dostupné na:

<https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/03058298970260010401?journalCode=mila>

- [72] OLSEN, Gorm Rye - PILEGAARD, Jess. The Costs of Non-Europe? Denmark and the Common Security and Defence Policy. [online]. In: *European Security* [S.n.],], 1.9. 2005, roč. 14, č. 339-360. ISSN: 0966-2839. Dostupné na: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09662830500407903>
- [73] OLSEN, Grom Rye. Europeanization of the defence administration in spite of opting-out from military cooperation: Denmark and the ESDP. [online]. In: *Department of Society and Globalisation, Roskilde University*. [S.n.], 16.6. 2009. [cit. 28.02.2019]. Dostupné na: https://www.academia.edu/33880157/Europeanization_of_the_defence_administration_in_spite_of_opting-out_from_military_cooperation_Denmark_and_the_ESDP
- [74] OLSEN, Grom Rye. How Strong Is Europeanisation, Really? The Danish Defence Administration and the Opt-Out from the European Security and Defence Policy. [online]. In: *Perspectives on European Politics and Society* [S.n.]. 1.4. 2011, roč. 12, č. 1. s. 13-28 [cit. 26.2.2019]. ISSN: 1570-5854. Dostupné na: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/15705854.2011.546141>
- [75] PEDERSEN, Rasmus Brun. Danish foreign policy activism: Differences in kind or degree? [online]. In: *Cooperation and Conflict*. [S.n.], 1.9. 2012, roč. 47, č. 331-349 [cit. 26.2.2019]. ISSN: 0010-8367. Dostupné na: <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0010836712444863?journalCode=ca>
- [76] PETERSEN, N. (2004) *Europæisk og Globalt Engagement. 1973–2003* (Copenhagen: Gyldendal). Citované podľa: OLSEN, Grom Rye. How Strong Is Europeanisation, Really? The Danish Defence Administration and the Opt-Out from the European Security and Defence Policy. [online]. In: *Perspectives on European Politics and Society* [S.n.]. 1.4. 2011, roč. 12, č. 1. s. 13-28 [cit. 26.2.2019]. ISSN: 1570-5854. Dostupné na: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/15705854.2011.546141>

- [77] PETERSEN, N. 1999. The Danish Referendum on the Treaty of Amsterdam. In Heurlin, B. & Mouritzen, H. eds. Danish Foreign Policy Yearbook 1999. Copenhagen: Danish Institute of International Affairs. In: BUCH, Roger – HANSEN, Kasper M. The Danes and Europe: From EC 1972 to Euro 2000 – Elections, Referendums and Attitudes. [online]. In: *Scandinavian Political Studies*. [S.n.], 17. December 2002, roč. 25, č. 1, s. 1-26. [cit. 26.1.2017]. ISSN 0080-6757. Dostupné na: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1467-9477.00061/pdf>
- [78] POSILNENIE UPLATŇOVANIA SCHENGENSKÉHO ACQUIS A PRÁVA EÚ JUSTIČNÝMI ORGÁNMI SR. [online]. *História a vývoj schengenského acquis*. In: [S.n.], [S.a.]. [cit. 13.11.2018]. Dostupné na: http://www.schengen.euroiduris.sk/index.php?link=historia_vyvoj_schengen_acq
- [79] Q&A, SUNDAY EXPRESS, 13 July 2007 and 29 August 2007. Citované podľa: BARNARD, Catherine. The ‘Opt-Out’ for the UK and Poland from the Charter of Fundamental Rights: Triumph of Rhetoric over Reality? [online]. In: *The Lisbon Treaty: EU Constitutionalism without a Constitutional Treaty?* [online]. Vienna: Springer Vienna, 2008. s. 257-283 [cit. 26.02.2019]. ISBN: 978-3-211-09429-7. Dostupné na: https://link.springer.com/chapter/10.1007%2F978-3-211-09429-7_11?LI=true
- [80] Q&A, SUNDAY EXPRESS, 24 June 200. Citované podľa: BARNARD, Catherine. The ‘Opt-Out’ for the UK and Poland from the Charter of Fundamental Rights: Triumph of Rhetoric over Reality? [online]. In: *The Lisbon Treaty: EU Constitutionalism without a Constitutional Treaty?* [online]. Vienna: Springer Vienna, 2008. s. 257-283 [cit. 26.02.2019]. ISBN: 978-3-211-09429-7. Dostupné na: https://link.springer.com/chapter/10.1007%2F978-3-211-09429-7_11?LI=true
- [81] QUORA. [online]. *Why didn't the UK join the Eurozone & Schengen Area when equally advanced EU economies such as France, Belgium, Ireland, Netherlands, Luxembourg, Austria and Germany all did? Why was it specifically suitable for all of them but not the UK?* [S.n.], [S.a.]. [cit. 26.01.2019]. Dostupné na: <https://www.quora.com/Why-didn-t-the-UK-join-the-Eurozone-Schengen-Area-when-equally-advanced-EU-economies-such-as-France-Belgium-Ireland->

Netherlands-Luxembourg-Austria-and-Germany-all-did-Why-was-it-specifically-suitable-for-all-of-them

- [82] RIEKER, Pernille. Europeanization of Nordic Security: The European Union and the Changing Security Identities of the Nordic States. [online]. In: *Cooperation and Conflict*. [S.n.]. 1.12. 2004, roč. 4, č. 39, s. 369-392. [cit. 26.2.2019]. ISSN: 0010-8367. Dostupné na: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0010836704047580>
- [83] SION, Maya. The Politics of Opt-Out in the European Union: Voluntary or Involuntary Defection? [online]. In: *Thinking Together. Proceedings of the IWM Junior Fellow's Conference, Winter 2003*. Vienna, 2004. roč. 16. [cit. 21.2.2019] Dostupné na: <https://www.iwm.at/publ-jvc/jc-16-07.pdf>
- [84] SION, Maya. The Politics of Opt-Out in the European Union: Voluntary or Involuntary Defection? [online]. In: *IWM Junior Visiting Fellows' Conferences, Vol. XVI/7*. Vienna, 2004. [cit. 26.2.2019]. Dostupné na: <https://www.iwm.at/publ-jvc/jc-16-07.pdf>
- [85] SLOVNÍK.SK. [online]. *Euroskepticizmus*. [S.n.], [S.a.]. [cit. 10.3.2019]. Dostupné na: <https://slovník.azet.sk/pravopis/?q=euroskepticizmus>
- [86] SME. [online]. *Biely dom preriedil zoznam krajín „koalície ochotných“*. [S.n.], 22.1.2005. [cit. 13.3.2019]. Dostupné na: <https://svet.sme.sk/c/1899773/biely-dom-preriedil-zoznam-krajin-koalicie-ochotnych.html>
- [87] THE EUROPEAN MOVEMENT. [online]. *'All EU Need To Know': The Common Travel Area Explained*. [S.n.], 22.10.2018. [cit. 04.02.2019]. Dostupné na: <https://www.europeanmovement.ie/all-eu-need-to-know-the-common-travel-area-explained/>
- [88] THE GUARDIAN. [online]. *Britain's 1975 Europe Referendum: What Was It Like Last Time?* [S.n.], 25.2.2016. [cit. 18.3.2017]. Dostupné na internete: <https://www.theguardian.com/politics/2016/feb/25/britains-1975-europe-referendum-what-was-it-like-last-time>

- [89] THE GUARDIAN. [online]. *The Third Way: Tony's ology for sceptics*. [S.n.], 22.9.1998. [cit. 18.3.2017]. Dostupné na: <https://www.theguardian.com/politics/1998/sep/22/labour.comment>
- [90] The House of Commons' European Scrutiny Committee's 35th Report, s. 52. Citované podľa: BARNARD, Catherine. The 'Opt-Out' for the UK and Poland from the Charter of Fundamental Rights: Triumph of Rhetoric over Reality? [online]. In: *The Lisbon Treaty: EU Constitutionalism without a Constitutional Treaty?* [online]. Vienna: Springer Vienna, 2008. s. 257-283 [cit. 26.02.2019]. ISBN: 978-3-211-09429-7. Dostupné na: https://link.springer.com/chapter/10.1007%2F978-3-211-09429-7_11?LI=true
- [91] THOMSEN, S. 1998. Impact of National Politics on Local Elections in Scandinavia: Scandinavian Political Studies roč. 21. č. 4. s.325-45. Citované podľa: BUCH, Roger – HANSEN, Kasper M. The Danes and Europe: From EC 1972 to Euro 2000 – Elections, Referendums and Attitudes. [online]. In: *Scandinavian Political Studies*. [S.n.], 17. December 2002, roč. 25, č. 1, s. 1-26. [cit. 26.1.2017]. ISSN 0080-6757. Dostupné na: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1467-9477.00061/pdf>
- [92] TVN24.PL [online]. *Liderzy opozycji pozytywnie o szczycie w Lizbonie*. [S.n.], 19. október 2007. [cit. 01.03.2019]. Dostupné na: <https://www.tvn24.pl/wiadomosci-ze-swiata,2/liderzy-opozycji-pozytywnie-o-szczycie-w-lizbonie,37676.html>
- [93] TVN24.PL. [online]. *Rada UE: Karta Praw Podstawowych nie działa wstecz*. [S.n.], 25. október 2007. [cit. 01.03.2019]. Dostupné na: <https://www.tvn24.pl/r/38279>
- [94] ÚRADNÝ VESTNÍK EURÓPSKEJ ÚNIE C 326/391. [online]. *Charta základných práv Európskej Únie*. [S.n.], 2012. [cit. 22.1.2019]. s. 5. ISSN: ISSN 1997-1037.
- [95] Vedsted-Hansen, Jens. 2004. Denmark. In *Migration and Asylum Law and Policy in the European Union*. FIDE 2004 National Reports, ed. Imelda Higgins and Kay Hailbronner, 65–88. Cambridge: Cambridge University Press. Citované podľa: ADLER-NISSEN, Rebecca - GAMMELTOFT-HANSEN, Thomas. *Sovereignty games: instrumentalizing state sovereignty in europe and beyond*. [online]. Palgrave

Macmillan, 2008, s. 93. [cit. 24.2.2019]. ISBN: 978-1-349-37448-9. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/313861167_Sovereignty_Games_Instrumentalizing_State_Sovereignty_in_Europe_and_Beyond

- [96] VELLUTI, Samantha. Exploring Possible Encounters between New Governance, Law and Constitutionalism in the European Union. [online]. In: *Beijing Law Review*. Lincoln: School of Law, University of Lincoln, 2013, roč. 04, č. 1, s. 12 [cit. 22.2.2019]. Dostupné na: <https://www.scirp.org/journal/PaperInformation.aspx?PaperID=28786&#abstract>
- [97] W.WALLACE, 'Small European States and European Policy-Making: Strategies, Roles, Possibilities', in W. Wallace et al. (eds) *Between Autonomy and Influence: Small States and the European Union*, Arena report No. 1/1999 (Oslo: Arena 1999) pp. 11-26. Citované podľa: OLSEN, Gorm Rye - PILEGAARD, Jess. The Costs of Non-Europe? Denmark and the Common Security and Defence Policy. [online]. In: *European Security* [S.n.], 1.9. 2005, roč. 14, č. 339-360. ISSN: 0966-2839. Dostupné na: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09662830500407903>
- [98] WALL, Stephen. *Flexibility and the Future of the European Union*. [online]. In: *A Federal Trust Report on Flexible Integration in the European Union*. [S.n.]. Október 2005, s. 28 [cit. 13.11.2018]. Dostupné na internete: http://fedtrust.co.uk/wp-content/uploads/2014/12/FedT_Flexibility_report.pdf
- [99] WARLEIGH-LACK, Alex J., *Democracy in the European Union. Theory, Practice and Reform*. [online]. Sage Publication Ltd, 31.5.2012. s. 70. [cit. 13.11.2018]. ISBN 978-14-462-2114-3. Dostupné na: <http://sk.sagepub.com/books/democracy-and-the-european-union>
- [100] WIRTUALNA POLSKA (2008b). Ostra wymiana zdań na szczycie w Brukseli - Sarkozy "napomnił" Kaczyńskiego. Available at: <http://wiadomosci.wp.pl/kat,1356,title,Ostra-wymiana-zdan-na-szczycie-w-Brukseli---Sarkozy-napomniat-Kaczynskiego,wid,10660114,wiadomosc.html>, last accessed: 9 October 2009. Citované podľa: ZWOLSKI, Kamil. Euthanasia, Gay Marriages and Sovereignty: Polish Ratification of the Lisbon Treaty. [online]. In: *Journal of Contemporary European Research*. [S.n.], 7.11. 2009, roč. 5, č. 3. s. 489-

497 [cit. 26.2.2019]. ISSN: 1815-347X. Dostupné na:
<http://www.jcer.myzen.co.uk/index.php/jcer/article/view/248>

[101] WIVEL, Anders. The Security Challenge of Small EU Member States: Interests, Identity and the Development of the EU as a Security Actor. [online]. In: *JCMS: Journal of Common Market Studies* [S.n.], 2005, roč. 43, č. 2. s. 393-412 [cit. 26.2.2019]. ISSN: 1468-5965. Dostupné na:
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.0021-9886.2005.00561.x>

[102] WORLDMETERS. [online]. *Ireland Population (2019)*. [S.n.], [S.a.]. [cit. 26.01.2019]. Dostupné na: <http://www.worldometers.info/world-population/ireland-population/>

[103] ZWOLSKI, Kamil. Euthanasia, Gay Marriages and Sovereignty: Polish Ratification of the Lisbon Treaty. [online]. In: *Journal of Contemporary European Research*. [S.n.], 7.11. 2009, roč. 5, č. 3. s. 489-497 [cit. 26.2.2019]. ISSN: 1815-347X. Dostupné na: <http://www.jcer.myzen.co.uk/index.php/jcer/article/view/248>